

Erdal Emre

16.BASKI

OVACIK'TAN YEŞEREN UMUT

KOMÜNİST BAŞKAN

Siyah Beyaz

ERDAL EMRE

KOMÜNİST BAŞKAN

Siyah Beyaz

www.siyahbeyazyayinlari.com

"Okuma alışkanlığınıza renk katmak için..."

www.kulturperest.com.

İnternetteki kültür adresiniz...

KOMÜNİST BAŞKAN

Erdal Emre

Yayın Yönetmeni

Murat Kaplan

Sayfa Tasarımı

Adem Şenel

Kapak Tasarımı

Hüseyin Arslanbaş

1-10. Baskı: Ağustos 2018

11-15. Baskı: Eylül 2018

16. Baskı: Ekim 2018

ISBN: 978-605-2280-34-8

Baskı-Cilt

Gülmat Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Fazılpaşa Cd. No. 8/4

Topkapı/İstanbul

Tel: 0 (212) 577 79 77

Siyah Beyaz Yayıncılık

Kayışdağı Mah. Baykal Sk. No: 50/3

Ataşehir / İstanbul

Tel: 0850 304 63 58

Yayınevi Sertifika No: 35052

© 2018, Bu kitabın tüm yayın hakları Kültürperest Bas. Yay. Dağ. Elekt. Bilgi İlet. Hiz. Tur. Org. Tic. Ltd. Şti'ye aittir. Siyah Beyaz Yayınları, Kültürperest'in alt markasıdır.

© Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

ERDAL EMRE

KOMÜNİST BAŞKAN

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	13
------------	----

ÇOCUKLUĞU

“Fatih Mehmet” İsminin Hikayesi	19
Âdeta Travma Yaşıyordum.....	21
Dedem, Nenem Oruç Açarken Çok Etkilenirdim	22
Ekmek Çalardık	23
Babamın Kadına Verdiği Değeri Hep Kıskanmışımdır ..	24
Bu Olay Aklımdan Hiç Çıkmadı.....	25
Tuncay'ın 90. Dakikada Attığı Golden Sonra	26
En Sevdiğim Çocukluk Arkadaşım Vuruldu	28

EĞİTİM HAYATI

Bütün Sınıf Gülmüştü Bana	29
Kitap Yere Düştü, Baktım; İbrahim Kaypakkaya.....	32
Herkes “Dersim Dersim!” Diye Bağırıyordu	33
Nedir Bu Dedim, Bu Ezandır, Dedi	35
Sen O Kızı Nasıl Seviyorsun? Çirkin Sümüklü Bir Şey... 38	

MEMURLUK YILLARI

Hep Soldan Gittim Bu Sefer Sağdan Gideyim, Dedim....	41
Süleymancıların Köyünde	
“Hadi Camiye Gidelim!” Dediler.....	44
Ben Erbakancıyım Ama Sizinki Daha Doğrudur.....	46
Deve İnsan Gibi Ağlıyordu	47

“Çocukları Süngülediler, Ben Hiç Birine Vurmadım.” Dedi	48
Kaymakam “Bu Kim?” Diye Şaşırdı.....	50

EŞİ, ÇOCUKLARI, AİLESİ

Eşim Benden Daha Mantıklı.....	53
Hele Küçüğü... O, “Dünyayı Yak!” Dese Yakarım.....	56
Mesajı Okuduğumda Bir Ağlama Tuttu Beni.....	57

ASKERLİK

Hayatımın En Korkunç Dönemi.....	59
Ben Omzuna Çakı Dürtmüştüm, Omuz Yırtılmıştı.....	61

FUTBOLA İLGİSİ

Trabzonsporlu Olmama Rağmen.....	63
----------------------------------	----

SİYASİ YAŞAMI

Partizan Sempatizanı Oldum	67
Biz Dünyayı Ovacık’tan İbaretle Görüyorduk	69
Devrimciler Galiba Yanlış Yapıyorlardı.....	70
Biz “İbrahim Kaypakkaya”, Onlar “Mahir Çayan” Diyordu.....	72
Askerlere Bildiri Dağıtıyordum.....	73
Öğretmenlerin Büyük Bir Bölümü Partizancıydı.....	74
“Artık Sen Bizim Siyasetin Örgütüsün!” Demişti Bana	77
Heyecandan Kalbim Duruyordu Neredeyse.....	79
Bizim Siyaset Rusya’yı, Sosyal Faşist Olarak Görürdü	81
Cem Tutulurken Eşim de Ben de Ağlıyorduk	84
Dersim’e Sefer Edin! Taş Üstünde Taş, Omuz Üstünde Baş Bırakmayın	85
Allah’ı Yok Sayan Devrimci	

Gördüğümde Ürküyordum	89
Bir Gün Komünistlere “Hırsız!” Desin	90
“Son Bir Yılda Tek Bir Kitap Okudum”	91

BELEDİYE BAŞKANLIĞI

Böyle Başladı Bizim Yerel Yönetim Sevdamız.....	93
Başta Biraz Bocaladım	96
“Maocu Bozkurtlar” “Sosyal Faşistler”	96
Bu Bizim Eksiğimiz, Zaaflı Yanımızdı.....	100
Saatin Dört Olması İçin Edilen Dua	102
Son 2-3 Sandığa Gelindiğinde,	
Ben O Kitabı Okuyordum	104
Bir Yıldır Yürüyorum Gibi Geldi Bana	107
Önden Biniyor, Arkadan İniyorlardı.....	110
Akşam Eve Gittim, Çok Utanmıştım	114
Terzi Fikri, Mehdi Zana,	
Juan Manuel Sánchez Gordillo... ..	116
1.5 Milyon Lira Borç Vardı,	
Hesapta İse Sadece 10 Bin Lira	119
Arkamdan İki Üç Çocuk	
“Buna Ne Olmuş Ha” Diye Söylendi.....	121
Bir de Devletin Destek Olduğunu Düşünün	123
İddia Ediyorum	125
Devrimciler Geçmişte Kooperatifler Kurmuş Olsaydı ..	128
Dalga Geçenler Oldu, Bize Güldüler.....	130
AKP’ye, MHP’ye Oy Veren Birçok İnsan	
Bizimle İlişki Kurmaya Başladı.....	134
Soma’da Madende Yakınlarını Kaybeden	
Ailelerle Görüştük	136
Üretici Olmayan Yönetici Olmayacak	139
Bize Parmak Sallayanların	
Parmak Sallamasını Engellememiz Lazım	142

Biz Ülkücüyüz Aslında, Dediler	144
Hayır, Aklıma Hiç Gelmedi.....	146
Saadet Partisi'nden Bir Grup Geldi	149
Bizi Mahcup Ediyor, Utandırıyor	152
İlk Senelerimle Şimdiki Kendimi Kıyasladığımda.....	153
Türkiye'ye Dair Söylemleri Çok Kabaydı.....	156
Kobane Süreci ile Kürtleri	
Dizayn Etme Anlayışı Hızlandı.....	158

OVACIK MODELİNDE

ÇOCUKLAR- GENÇLER- KADINLAR	161
Biz Kendimizi Bu Kadar Zeki Görmüyorduk	161
Bunların Oyuncağı Iphone, Dedim	162
Taciz Etmiyorsa, Tecavüz Etmiyorsa, Baskılamıyorsa...	164
Birçok Gencimizin Yok Olup Gittiğini Gördük.....	165
Sünni İslam Ülkelerinde Kadının Yeri Çok Geride	168

OVACIK

Özel Olarak Yapsan Bu Kadar	
Güzel Dağlar Yapamazsın”	171
Senin Paran Bunları Satın Alabilir mi, Dedim.....	173
Dağları Yırta Yırta Gidiyorlar	176

SONUÇ OLARAK

Dersim Merkezli Bir Model Yaratmak İstiyoruz	179
Biz Buna “İki Çizgi Mücadelesi” Diyoruz	181
Marş Dinlediğimde Devrim Yapıyor Gibi Gelirdi Bana	181
Okulda Bana ‘Kurt’ Konya’da ise ‘Kürt’ diyorlardı.....	183
İşe Yaradı Desinler, Her Şeyimi Veririm.....	184

FATİH MAÇOĞLU’NUN

VEDAT TÜRKALİ’YE YAZDIĞI MEKTUP	187
---------------------------------------	-----

FOTOĞRAFLAR.....	189
------------------	-----

“Elitler, kendilerini ‘sol’ olarak da tanımlasa; onların iktidarını reddetmek; yoksulların, ezilenlerin, ötekilerin iktidarı olan sosyalizmde ısrar etmek lazım.”

Fatih Mehmet Maçoğlu

Daha güzel bir dünya özlemiyle...

NAGİŞ ve KEREM'e

GİRİŞ

Türkiye'nin doğusunda küçük bir il: Tunceli.
Bu ilin küçük bir ilçesi: Ovacık.

Dağlarla çevrili bir ova olan Ovacık, yaklaşık altı ay kar altında.

Dış dünya ile tüm ulaşımını, Munzur Vadisi boyunca uzanan, sarp dağların arasından geçen ve Munzur Çayı'na paralel kıvrılan 58 kilometrelik yol sağlıyor.

“Ücra” bir coğrafyada kendi halinde bir yaşam sürdüren Ovacık, 2014'ten bu yana Türkiye'nin ve dünyanın ilgisini çekmeyi başarıyor.

Çünkü Ovacık'ta yeşeren umut, Türkiye'ye ve dünyaya yayılıyor.

Kapitalizm ve emperyalizmin insanlığa dayattığı savaş, işgal, katliam, sömürü, açlık, yoksulluğa karşın, “Ovacık” günümüzde yeni ve farklı bir yaşamı temsil ediyor.

İnsana, doğaya, kültüre, kısacası cümle varlığa saygılı, birlikte üreten, hakça bölüşen bir sistemin uçları filiz veriyor Ovacık'ta.

Giderek **“Ovacık Modeli”** olarak nitelendirilen bu yeni yaşamın taşıyıcısı, emekçisi, önderi konumundaki kişi ise Belediye Başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu.

Namı diğer, “**Komünist Başkan**”

Peki Komünist Başkan kimdir?

Ovacık Modeli nedir?

Elinizdeki kitap, bu soruların yanıtını verme çabasının sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

20. yüzyıl, sosyalizm ile kapitalizmin sert mücadelesine sahne oldu.

Sonuçta kimilerinin reel sosyalizm, kimilerinin komünizm olarak nitelediği Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa rejimleri çöktü.

1980’lerin sonunda başlayıp, 1990’ların başında gerçekleşen bu çöküşün sonucunda kapitalistler zaferini ilan etti.

Onlara göre, artık tek kutuplu bir dünya vardı. İnsanlık için tek ve en ideal sistem kapitalizmdi.

Neoliberal düzen, başta eski sosyalist coğrafyalar olmak üzere tüm dünyaya dayatıldı.

İşgaller, savaşlar üst üste geldi.

Açlık, yoksulluk ve sömürü arttı.

Gelir adaletsizliği büyüdü.

Doğa, tahrip edildi.

Kentler birer rant kapısı haline getirilip insanlar için yaşanamaz hale getirildi.

Hayatın fiziki yönleriyle birlikte manevi yönü de büyük bir érozyona uğratıldı.

Dizginlerinden boşalmış kapitalizmi ifade eden “**yeni dünya düzeni**” işte böyle kuruldu.

Fakat zaman geçtikçe kapitalizmin, insanlığın sorunlarına çare olmadığı, tam tersi yeni ve daha büyük sorunlar yarattığı bir kez daha yaşanarak ve bedel ödenecek ortaya çıkmış oldu.

Peki, bu büyük sömürü çarkı nasıl durdurulacak?

İnsanı ve doğayı çürüten, yozlaştıran bu düzen ortadan nasıl kaldırılacak?

İşte Ovacık'a ve Komünist Başkan'a olan ilgi bu noktada ortaya çıkıyor.

İnsanın, daha güzel bir dünya özlemiyle bitmez tükenmez arayışının, mücadelesinin bir parçasıdır Ovacık.

Elbette Ovacık'ta devrim olmadı!

Ovacık'ta komünizm kurulmadı!

Peki ne oldu?

Komünist Başkan Maçoğlu, dört yıl gibi kısa bir sürede Ovacık'ta bize şunları gösterdi:

Bu sistemin çizdiği sınırlar içinde bile çok şey yapılabilir ve böylece düzenin sınırları zorlanabilir.

Toplumun somut sorunlarına dokunur ve insanlara güven verirseniz, aslında halk değişmeye ve değiştirmeye hazırdır.

Alternatif bir yaşamı teoriden pratiğe çıkarıp uyguladığınızda kapitalizmi çok etkili bir şekilde teşhir edebilir, insanları kapitalist cendereden uzaklaştırabilirsiniz.

Günümüzde, insanların parasız eğitime, insani koşullarda çalışmaya, sağlıklı gıdaya, temiz çevreye erişimi son derece kısıtlıdır. Bu ihtiyaçların

giderilmesine yönelik çabalar toplumda kısa sürede karşılık bulmaktadır.

Ayrıştırmadan, kimseyi ötelemekten herkesi kendi gerçekliği içinde kabul ettiğinizde halka ulaşmanız kolaylaşır.

Türkiye’de büyük bir devrimci mücadele birikimi vardır. Ancak bu birikimin günümüz dünyasıyla buluşturmamız gerekmektedir.

21. yüzyılda da varlığını sürdüren Küba, Çin, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve Venezuela gibi sosyalist ve sosyalizme yakın devletleri, sistemleri bir yana bırakırsak; kapitalist sistem içinde de olsa yeni bir yaşamı örgütlenme çabası elbette ilk kez Ovacık’ta gerçekleşmiyor.

Türkiye tarihinde de bunun örnekleri var. Geçmişte Fatsa’da **Terzi Fikri**, Diyarbakır’da **Mehdi Zana**’nın ortaya koyduğu yerel yönetim pratikleri hâlâ hafızalarındaki yerini koruyor.

Maçoğlu bunlardan etkilenmiş.

Öte yandan günümüzde “**Dünyanın Tek Komünist Köyü**” olarak nitelenen İspanya’daki Marinaleda_örneğinin, Maçoğlu’nun ilgisini özellikle çektiğini söyleyebiliriz. Maçoğlu, Latin Amerika, Hindistan, Vietnam’daki benzer ütopyaları, pratikleri de araştırmakta, incelemektedir.

Peki, Fatih Mehmet Maçoğlu’nun ilgi gören icraatlarının kaynağındaki düşünce ve ona bu motivasyonu sağlayan nedir?

Komünist Başkan Maçoğlu, 1970'lerden itibaren Tunceli ve çevresinde etkili olan sol-sosyalist gelenekten geliyor. (Kaypakkaya Geleneği)

Geçmişten günümüze taşıdığı dünya görüşünü güncelleyerek 21. yüzyıl dünyasına taşımış. Başarısında bunun da rolü var.

Öte yandan kişisel olarak da özgüveni yüksek, atak, pozitif, güler yüzlü bir profil çiziyor.

Türkiye'de belki de ilk kez **"Komünist"** olarak bilinen bir siyasetçi, komünistler dışında da bu kadar geniş bir çevrede sempati ile karşılanıyor.

Çalışmaları, başarıları ve güven veren duruşuyla Fatih Mehmet Maçoğlu, çoktan Ovacık sınırlarını aşmış durumda.

Uluslararası büyük medya kuruluşlarından, Türkiye'deki medyaya, Avrupa'daki demokratik kitle örgütlerinden, Türkiye'nin birçok bölgesindeki sivil toplum kuruluşlarına kadar pek çok kuruluş, Maçoğlu'nu ve onun yaptıklarını biliyor, takip ediyor.

Kooperatifler, birlikler, temiz çevre ve gıda üretimi için bir araya gelen oluşumlar, Türkiye ve Avrupa'da çeşitli görüşlerdeki siyasetçiler, yöre dernekleri, inanç kurumları, öğrenci birlikleri, üniversiteler ve irili ufaklı pek çok oluşum, "Komünist Başkan "ı merak ediyor, icraatlarıyla yakından ilgileniyor.

Kısacası Ovacık'ta yapılanlar, farklı gerekçelerle de olsa herkeste heyecan, ilgi ve merak uyandırıyor.

Zaman zaman da özellikle medya ortamında, yapılanlar abartılıyor, olmayan kimi şeyler de olmuş gibi gösteriliyor.

Günümüz medya ve sosyal medya anlayışının bir sonucu olarak bazen Maçoğlu ve icraatları aşırı popülize ediliyor hatta magazinleştiriliyor.

Haber başlıkları “Komünist Bal, “Komünist Fasulye” söylemine kadar inebiliyor.

Bu kitabın esas amacı işte bu abartı veya içi boşaltılmış kavramlardan arındırarak gerçeği birinci ağızdan öğrenmektir.

Maçoğlu’nun “hiçbir koşulda halka yalan söylememe” ilkesine bağlılığı, gerçeği aramada işimizi kolaylaştırdı.

Sorduğumuz her soruya içtenlikle yanıt verdi.

Yani hem kişisel hem siyasi yaşamını bütün şeffaflığıyla önümüze serdi, dersek yalan olmaz.

Kendisini ve yapıp ettiklerini anlatırken kendisine, siyasi düşüncesine, bugün ortaya koyduğu pratiğe eleştirel yaklaşımdan da geri durmadı.

Sonuçta, “Komünist Başkan “ ile ilgili yazılan bu ilk kitap ortaya çıktı.

Umarız bu kitap, hem son derece değerli ve önemli bir çabanın geleceğe taşınmasına vesile olur hem de bundan sonra bu konuda yapılacak çalışmalara kaynaklık eder.

ÇOCUKLUĞU

Fatih Mehmet Maçoğlu, 20 Aralık 1968’de Tunceli’nin Ovacık ilçesi Çemberlitaş (eski adı Gewrike) köyünde dünyaya geldi.

Tarım ve hayvancılık ile uğraşan, 4’ü kadın, 7’si erkek 11 çocuklu bir ailede büyüdü. Ancak çocukluğunun bu kalabalık köyü, 1994’te Tunceli’de köy boşaltmalar nedeniyle, diğer pek çok köy gibi, yakılarak yok edildi. Bu nedenle köyde artık yaşam, dolayısıyla üretim yok.

Ailesinin dili, inancı, ekonomik, sosyal yapısı tümüyle bölgenin tipik özelliklerini göstermekte. Bu yanılla Maçoğlu’nun çocukluğu, « anonim » bir özellik taşımaktadır.

“Fatih Mehmet” İsminin Hikayesi

“Fatih Mehmet” yaşadığınız bölgede ve kültürünüzde pek yaygın bir isim değil. İsminizin özel bir hikayesi var mı?

Aslında benim adım Emir Ali. Köylülerimiz bana hâlâ Emir Ali der.

1980 dönemi... Babam, ben ve üç kardeşimin nüfus cüzdanlarını çıkarmak için ilçeye gitmiş. İsimlerimizi

nüfus müdürlüğüne vermiş. Benim adımlı Emir Ali olarak vermiş içeriye ama nüfus müdürü Fatih Mehmet yapmış. Kardeşimin adı Tahir'di, onu Mutlu yapmış. Kız kardeşim Yıldız'ı ise Berrin yapmış. Diğer kardeşimin ismi Müslüm'dü, onu da Muzaffer yapmış.

O yıllarda Devrim, Eylem gibi bazı isimler sakıncalı bulunur, nüfus memurları yazmazdı. Ancak Emir Ali isminde bir sakınca da yok. Neden değiştirmiş?

Babam, isimleri vermiş nüfus müdürüne, “Sen bunları kaydet, ben kışlık ihtiyaçlarımı çarşıdan alıp gele-yim.” demiş. Kaydedip, köye dönmüş.

Sonrası kara mizah. Okulda bizden kimlik istenince babam gitti, nüfus cüzdanlarını getirdi. Baktık, hepimizin ismi değişik. Benim adım Fatih Mehmet. Daha doğrusu benim adım olup olmadığını da bilmiyorum. Fatih Mehmet, Mutlu, Berrin... Tamam, Berrin kurtardı kadın olduğu için. Hiçbirimiz, hangimiz olduğumuzu bilmiyorduk. Sonra yaşa baktık, En büyük olanı kendime aldım.

Yadırgadınız mı?

Tabi tabi yadırgadım.

İlk dönemlerde Fatih dendiğinde üstüme alınmıyordum. Ama zamanla alıştım. Bir karşılaşmada babam, nüfus müdürüne “Neden isimleri böyle yazdın?” diye soruyor. “Okulda ve memur olduğunda zorluk çekmez.” cevabını alıyor.

Doğduğunuz, çocukluğunuzun geçtiği Çemberlitaş nasıl bir köydü?

İki mezradan oluşan küçük bir köy. Mezralardan birinde 8-10 diğerinde 20 hane vardı. 1970'li yıllarda daha çok Elazığ Yıldızbağları'na göç vermiş. 1994'te köylerin boşaltılmasıyla İstanbul, İzmir ve başka yerlere de göç olmuş.

Köyün geneli aynı ekonomik düzeydeydi. Aileler en az 5-6 çocuklu ve yoksullardı. Köy yoksul olduğu için, kimse kimseden üstün değildi. Kimse de kimseye gıptayla bakmazdı.

Bölgenizde feodal bağlar çok önemli. Siz kimlersiniz?

Bize Şih Hasan Aşireti derler. Şih Hasanlar beş kardeşermiş ve bu nedenle aşiretin beş kolu var: Laçınanlar, Ferhatanlar, Karabalılar, Abasanlar ve Qırğanlar. Biz Qırğanlar Aşireti'ndeniz. Aşiret dediğimiz aslında Ovacık'ta dört köyden oluşan bir topluluk.

Âdeta Travma Yaşıyordum

Tarım ve hayvancılıkla uğraşan küçük yoksul bir köy dediniz. Köyde nasıl bir çocukluk yaşadınız?

Çocuklar, daha küçük yaştan itibaren çalışmaya başladılar. Ben de çalışıyordum. Hayvan güderdim. Hayvanları güderken şimşeklerin çakması beni çok korkuturdu. Derelerden hayvanları karşıya geçirirken zaman zaman

zayıf olan hayvanları su sürüklediğinde ise adeta travma yaşırdım. Bir bakıma hayvanların yaşamı sana bağlıdır. O sorumluluk duygusu müthiş ürkütürdü beni.

Gece rüyalarım girerdi. Ama hayatıma çok şey de kattı bunlar.

Malatya'da okuyan halamın oğlu ve bir yakın köylümüzden de söz etmeliyim burada. Köyden dışarılara gidip okuyan pek olmadığı için onlar, bizim için bir rol model olmaya başlamıştı. Büyüyünce okuyacağıma o süreçte karar vermiştim ben de. Köyümüzde okumayı, ortaokul ve lise düzeyinde bırakanlar çoğunlukta idi. İki kardeşim de okula başlamadan bırakan, gitmeyenlerden örneğin. Sıkıntılardan dolayı okuyamadılar.

Dedem, Nenem Oruç Açarken Çok Etkilenirdim

Kızılbaş kültürü güçlüydü bizde. 12 İmamlar Orucu¹ ve yas tutulurdu. Dedem ve nenem orucu açarken güneşe dönüp elini yüzünü yıkardı. Parmağını öpüp alına koyduğunda ise gözünün yaşardığını görürdüm. Çok etkilenirdim bundan.

12 gün boyunca yılandan tutun akrebe kadar hiçbir hayvanın öldürülmemesi, kan dökülmemesi, onu geçin yaş ağacın dahi kesilmemesi önemseniyordu.

Sonradan hayatın farkına vardığımda bunun ne kadar değerli ve doğa yanlısı ve duygu yüklü olduğunu gördüm.

1 Tunceli bölgesinde Muharrem Orucu'na daha çok "12 İmamlar Orucu" denir.

Köyümüze yılda bir kez de olsa “dedeler”² gelirdi.

Köyün büyük evlerinden birinde cem³ tutarlardı. Çoğunlukla dedemin nenemin ya da halamın evi olurdu cem mekanı.

Dedeler, inanç ve Kızılbaşlık felsefesi konusunda çok derinlerdi.

Ekmek Çalardık

Köyün, anlattığınız bu koşullarında anneniz ve babanızla ilişkileriniz nasıldı?

Yoksulluk her halimize sirayet etmişti.

Mesela annem hemen her gün bir leğen ekmek pişirirdi. Babam ahır temizlerdi, tarlaya giderdi. Annem ve babamın ilişkileri iyiydi. Zaman zaman aralarında tartışmalar olurdu. Bir şiddet olduğunu hatırlamıyorum ama. Bir seferinde babam anneme bağırdı, annem kendini dışarı attı. Akşam karanlık bastırmak üzereydi ama annem eve girmiyordu. Evin çardağına oturmuştu. Babam her 15 dakikada bir, “Git gizlice bak gel. Kendine bir şey yapmasın.” diyordu. Bunlar olurken aralarındaki o sevgi ve koruma duygusunu da görüyordum.

2 Dedeler”, Alevi toplumunun inanç önderleridir.

3 Dede gözetiminde ve önderliğinde toplu halde yapılan Alevilerin temel ibadetlerinden biridir. Cemde bulunanlar birbirlerinden razı olmak zorundalar. Bir kişi cemdeki başka bir kişiye dargınsa, bu iki kişinin dargınlıkları giderilmeden, barışmaları sağlanmadan Cem’e başlanmaz.

Çok yoksulduk o yıllar. Zaman zaman aç kalıyorduk. Bazen üç öğün bize yetmezdi. Ekmek çalardık. Annem yakaladığında döverdi. Eğer bizi yakalayamadıysa o an, sonra banyoya koyar, bir tas su dökerdi, üstüne bir tane de şamar atardı.

Çok yorulurdu annem. 11 çocuk olunca , herkese yaptığı hizmetten fırsat bulup çok da sevgi gösteremezdi bize. Ama içinde, derinlerde yoğun bir sevgi olduğunu bilirdim.

Türkçe bilmeyen, kendini çok da açmayan annemi şimdi daha iyi anlıyorum tabi.

Babamla aramsa çok iyiydi. Sonra da hep çok iyi oldu. Köyün çocuklarıyla yatılı okulda okurduk. Teşekkür, takdir getirdiğimde gururlanırdı. Bütün komşulara anlatırdı.

Babamın Kadına Verdiği Değeri Hep Kıskanmışımdır

Çocuklukta yaşanan bazı olaylar ya da maruz kalınan davranışlar insanın kişiliğinde olumlu, olumsuz izler bırakabiliyor. Sizin etkilendiğiniz bir şey oldu mu?

Babamın aile içerisinde kadına verdiği değeri hep kıskanmışımdır. Annemle babam evlendiğinde dört - beş sene çocukları olmamış. Çocuk olmadığı için annemin suçlandığı bir dönem olmuş. Ayrılmanın bile tartışıldığı bir dönemde ben doğmuşum.

Evin ilk çocuğuyum. Sonradan 10 çocuk daha oldu.

Babam hep benim çocuklarım, bilhassa kızlarım muhakkak okusun derdi. Erkekler gider bir şekilde kendi yaşamını sürdürürler. Kızlar, yolunu çıkaramaz diye

düşünürdü. Onun için onların okumasını, devlette memur olmasını çok isterdi. Çocuklara ve kadına olan sevgisi, saygısı, beni ona hep hayran bırakmıştır. Babamın bu anlamda da benim üzerinde çok etkisi var. Duygusallıkta ise annemin etkisi var bende. Annem çok ama çok duygusaldı. En ufak bir konuşmada bile ağlayabiliyordu.

Bu Olay Aklımdan Hiç Çıkmadı

Çocuklar için sosyal yaşam diyebileceğimiz bir ortam var mıydı?

Köyde bakkal, market, kahve yoktu. Olsa da para yoktu zaten. Bize en yakın bakkal Torunova nahiyesindeydi. Yaklaşık beş kilometrelik bir mesafede. Babamın bize bir avuç leblebi alacağını bilseydik 50 tane de yabancı hayvan olsaydı hedefle aramızda, o mesafeyi geçer giderdik. Fasulyeli şeker vardı bilir misiniz? Babam bir gün o şekerden almıştı. Biz o şekeri kıtlardık⁴ kıtlardık ki bitmesin, köye gittiğimizde de çocuklara hava atalım.

Yoktu, bir şey bulamazdık köyde. Kışları ayda yılda bir iki misafir geldiğinde bir kaç kilo portakal getirirdi.

Bir gün yine eve misafir gelmişti, elinde portakallarla. Kardeşim büyüğünü almak için atılırken sıcak suyun içine düştü, yandı. Bu acı olay hiç çıkmadı aklımdan.

9-10 yaşına geldiğimizde hayata atılırdık. Ovacık'ta alabalık tutar satardık. Akşamları eve döndüğümde hangi gölde hangi balığı kaçırdık diye düşünür, ertesi günü hayal ederdik. Balığı kaç satacağımızın hesabını yapardık.

4 Kıtlamak: Yöresel ağızda ısırmak, küçük küçük kemirmek

Öyle büyük tehlikeler atlattık ki bu uğurda. O yaşta suya girip, oltayı uzağa atmak için uğraşırken zaman zaman suya kapıldığımız da olurdu. Zor kurtarırdık canımızı.

Annemiz bize kızmasın, bağırmasın diye o para ile annemize bir şeyler alırdık. Çekirdeksiz üzüm, leblebi, fındık...

Tabii asıl amacımız yoksul ailemize ekonomik katkıda bulunmaktı.

Aile çok yoksuldu. Mesela biz yatılı okulda okurken babamız, bizi okula götürüp getirme dışında, bir tek kuruş para vermiş, verebilmiş değildi.

Yatılıda çıkan yemeklerle oranın verdiği giysilerle büyüdük biz.

Tuncay'ın 90. Dakikada Attığı Golden Sonra

Sosyal yaşantımızın önemli bir parçası radyoydu.

Televizyon yoktu henüz. Elektriğin köye gelişi ise 1985'te oldu.

En büyük zevkimiz radyoda Trabzonspor maçlarını dinlemektir.

Trabzonspor'un dört beş sene üst üste şampiyon oluşu bizim çocukluk dönemimize denk geldi. Köydekilerin yüzde 80'i 90'ı Trabzonsporluydu bu yüzden.

Barcelona mıydı, şimdi tam hatırlamıyorum, yabancı bir ülke takımıyla maçı vardı. Köyün bütün çocukları bizim radyonun başına toplanmıştı. Radyo benim kucağımdaydı. Tuncay'ın 90. dakikada atmış olduğu golden sonra

ben “Goooollll!” diye sevinirken, radyo düştü, kırıldı. Babamızdan epey bir azar işitmiştik.

Radyoda skeçler ve tiyatrolar dinlerdik, Benim için büyük keyifti. Türkü dinlerdik maç dışında. Çok severdik türkü dinlemeyi. Karadeniz türküleri söyleyen bir kadın sanatçı vardı. Hatırımdadır hâlâ: “Çayeli’nden öteye gidelim yali yali...” O türküyü söyleyen kadının sesi müthişti.

“Mavilim mavişelim” türküsü de çok güzeldi. Musa Eroğlu’nun Yörük türküleri falan aklımda kalmış.

En beğendiğin futbolcu kimdi?

Trabzonspor’da İskender vardı. Onu severdim. Sonraları tabii Hami, Lemi dönemleri oldu ama esasen İskender’i çok beğenirdim.

Kış aylarında gerek geleneksel konularda gerekse Alevi kültürü ile ilgili hikayeler anlatılır mıydı?

Herkes iyi anlatamazdı ama annemin amcası Fındo Dede vardı. O çok iyi anlatırdı.

O anlatırken biz müthiş gülerdik. Bizden uzak bir köyde yaşırdı. Onun köyüne gittiğimizde bize masal anlatsın diye beraber tarlaya ve işe giderdik.

Gerçekten de çok büyük etkisi vardı üzerimizde.

Köyde Kızılbaşlık ve inanç hakkında ise bilgili kimse yoktu. Kitap okuyansa hemen hemen hiç yoktu. Çoğu zaten Türkçe bilmezdi. Kendi kendine öğrenilen ritüelleri hiç sorgulamadan dört dörtlük yerine getirmeye çalışırdı köylülerimiz.

Talebe, dedikleri devrimciler geldikten sonra köy biraz dışa açılabilirdi.

En Sevdığım Çocukluk Arkadaşım Vuruldu

Çocukluk arkadaşları yaşamımızda önemli yer tutar. Bugüne taşınan arkadaşlıklar veya unutamadığınız çocukluk arkadaşlarınız var mı?

Fevzi Akkoç adında bir arkadaşım vardı. Sonra siyasi bir örgütte vuruldu. Hayatımda çok önemli bir yeri vardı. En gizli şeyleri birbirimize anlattığımız bir yakınlıktaydık

Hepimiz yoksulduk ama köyde bir aile, çok daha yoksuldu. Fatma adlı bir kızları vardı. Yoksulluktan okula gidememişti. Ben okula giderken gizli gizli bana baktığını gördüm. Çok etkilenmiş, ağlamıştım. O anımı hiç unutmam çünkü o çocuk okula hiç gidemedi. Hep ezik yaşadı. O beni çok etkilemişti.

EĞİTİM HAYATI

Tunceli, okuma yazma oranının yüksek olduğu bir il. Bunun çeşitli nedenleri var. Alevi kültürünün okumaya verdiği önem, sol düşüncenin yarattığı bilinç, gençlerin okuma dışında bir geçim kaynağının bulunmaması ve bölgede Yatılı Bölge Okulları'nın yaygınlığı...

Fatih Mehmet Maçoğlu'nun eğitim hayatı da bu koşulların yarattığı etkileri taşıyor. Maçoğlu örneğinde göreceğimiz üzere dönemin politik koşullarında öğretmenlerin oynadığı rolün de altını çizmek gerekiyor.

Bütün Sınıf Gülmüştü Bana

Kaç yılında başladınız okula?

1977'ydi galiba. 9-10 yaşında ilkokula başladım. Birlirsiniz o zaman çocuklar 7-8 yaşındayken okula alınıyordu. Ana okulu falan yoktu. Köyde okul olmadığı için beni yatılı okula verdiler. Amcamın oğlu da o okuldaydı, soyadlarımız aynı olduğu için kontenjan vermediler bana. Bu nedenle okula geç başlamak zorunda kaldım.

Ovacık Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda okula gittiğiniz ilk günü hatırlıyor musunuz?

Hatırlıyorum. Hem de hiç unutmuyorum. Bazen birkaç bira içtiğimde veya yalnızken, bu yaşında bile ağlıyorum. (ağlamaklı oluyor) İki üç kelime dışında Türkçe bilmiyordum. Biz 30 kişilik bir sınıftık galiba. Türkçeyi çat pat konuşanlar vardı. Ali Naki vardı, o da bilmiyordu ve biz beraber takılıyorduk. İlk gün bir iki soru sormuşlardı bana cevap vermemiştim. Bütün sınıf gülmüştü bana. Hırs yaptım ve bir iki ay içerisinde Türkçeyi bayagı söktüm biliyor musun?

Köyde yaşıyorsunuz. 9-10 yaşına kadar köy dışına çıkmamışsınız. Birden bire başka bir dünyaya girdiniz. Korktunuz mu? Şaşırdınız mı?

Götürüyorlar beton yığınının içine koyuyorlar, adına da okul diyorlar. Sonra senin önüne defter koyuyorlar, kitap koyuyorlar; kitabı ciltlemesini bilmiyorsun. Elbiseni götürüyorsun, bir büyüğüne üzerine kendi adının baş harfini yazdırıyorsun. Elbiselerin kirleniyor yıkamasını bilmiyorsun, düğmen kopuyor dikemiyorsun. Öğretmen, düğmen neden yok diye atıyor sana şamarı. Bir sürü sıkıntı ve travma yaşadık. Yatılı okulda arkadaşlıklar, bağlar çok derinlikli bir hissiyatı uyandırır da, esasen travmaydı. 7-8 yaşında aileden, kardeşlerinden uzaksın. Bugün bu kadar duygusalsak ve zaman zaman hissi davranıyorsak geçmişte yaşadıklarımızın üzerimizdeki etkisindendir.

Pıskıl Veriyorlar Bize, Zeytindir, Diye

Hakikaten hayatımızda hiç görmediklerimizi gördük. İskarpın gördük. Takım elbise gördük. Televizyon gördük. Ali Naki, okulda en sevdiğim çocuktur. Bir gün hiç unutmuyorum, aynı koğuştayız. Uyuyordum bir baktım gece bir çocuk bağılıyor. Uzun koğuştaki o tarafa gidiyor bir bu tarafa.

Zazaca ağıt yakıyor. “Daye daye!” diyor, bir ağıt yakıyordu.

“Bu nasıl bir şeydir.” diyordu. “Pıskıl⁵ veriyorlar bize zeytindir diye.” diyor

Yatılı okulda bakır tasta çay içiyorduk. Krom bardaklarda verildiğinde sanki böyle medeniyet gelmiş gibi hissettik. Tabldot tabaklarda yemek aldığımızda, kendimizi çok onore edilmiş hissettik. Düşün ki bana ait bir tabak. Çünkü biz 11 kardeşiz ve köyde aynı tencereden yemek yiyorduk. Farklı tabaklar yoktu.

Siz Türkçe bilmiyordunuz. Muhtemelen öğretmen de Kürtçe bilmiyordu. Okuma- yazma süreci nasıl ilerledi?

Türkçe bilmiyorduk konuşamıyorduk ama öğretmen konuştuğunda “gel, otur, oku” gibi kelimeleri anlıyorduk. Akşam ders bittiğinde “Kim gizli gizli Kürtçe konuşuyor, kim Türkçe konuşmuyorsa bize şikayet edin.” diyorlardı. Böylece bizi kısa sürede öğrenmeye zorunlu kılıyorlardı. Diyorum ya ben bir ay içerisinde hemen hemen derdimi anlatabilecek kadar Türkçe öğrendim.

5 Pıskıl: Zazaca’da keçi gübresi

Öğretmen profili nasıldı?

Çoğu o bölgenin yerlisi olan öğretmenlerdi. Bizim ilk öğretmenimiz Kazım Pamukçu, Pertekliydi. Çok iyi bir öğretmendi. Çok yumuşaktı. Şimdi İzmir’de yaşıyor. Ziyaretine gittim gördüm.

Bize zaman ayırıyorlardı. Günde yedi ders vardı. Bir sabah bir de akşam etüd vardı. Bu etüdlerde nöbetçi öğretmen tüm sınıflara (8 sınıf) aynı anda bakıyordu. Geliyordu bir konu atıyordu ortaya; “Yazın yavrum!” diyordu başka sınıfa geçiyordu. Sertlerdi bazı öğretmenler, dayak atarlardı bize ama çoğu babacandı, iyiydi.

Nasıl bir öğrenciydiniz. Dersleriniz nasıldı?

Ortanın biraz üstündeydim. 30 kişilik sınıfta ilk 15 içindeydim. Ben okulda sosyal aktivitelerde öne çıktım. Sınıfımız başarılıydı. Kurumlar sınavı olduk örneğin. İki üç arkadaşın dışında bütün sınıf kazanmıştı. Okulun tarihinde bir ilktir.

Kitap Yere Düştü, Baktım; İbrahim Kaypakkaya...

Sizin kişiliğinizi etkileyen öğretmenleriniz oldu mu?

Kazım Pamukçu’yu çok severdim. Seyit Ali Meral, Ali Dilekçi, Muzaffer Dicle, Hıdır Taş bir de Ümit Mert vardı. Bunlar öğrenim hayatımda en sevdiğim öğretmenlerdi. İlkokul üçüncü sınıftaydık. 1980 süreciydi. Bu öğretmenlerimiz sürgün edildi. Evlerini bastılar, evlerindeki bütün kitapları askeri araçlara yükleyip götürdüler.

Hiç unutmuyorum, kitaplardan biri yere düştü. Kapağı bana tanıdık gelmişti. Baktım İbrahim Kaypakkaya'nın "Seçme Yazılar" kitabı. Ben o zaman köydeki büyükle-
rimizden öğrenmiştim. Partizancıydım. Kitabı aldım ce-
bime koydum. Ne yaptığımı gören Seyit Ali Meral geldi
yanıma "O kitabı okuyacağım." dedim. "Sen, o kim bi-
liyor musun?" dedi. Ben "İbrahim Kaypakkaya" dedim.
"Nereden biliyorsun?" dedi. Dedim ben partizancıyım.
Başımı okşamıştı.

Hayatımda en onore edildiğim, kendimi lider, önder
gördüğüm andı.

Herkes "Dersim Dersim!" Diye Bağırıyordu

**İlkokulu, ortaokulu yatılıda okudunuz. O zamana
dek Tunceli dışına hiç çıkmış mıydınız?**

Ortaokulda bir kez halk oyunları yarışması için Di-
yarbakır'a gitmiştim.

Biz Tunceli'de birinci olmuştuk. Bölge yarışmalarına
girdik. Bizdeki bir farklılık dikkat çekmişti. Bizim bü-
tün oyunlarımızda başı kadın çekerdi. Diğer illerin ta-
mamında başı erkek çekiyordu.

Bense ikinci sırada oynuyordum. Bütün komutları
ben veriyordum.

Bizi Diyarbakır'da Cumhuriyet İlköğretim Okulu pan-
siyonuna götürdüler. Hiç unutmuyorum. Dışarı çıkarken
kaybolmamak için birbirimizin elini tutuyorduk. Öğret-
men "Sakın oğlum bir yere gitmeyin." diye bizi korkut-
muştu "Sizi çalarlar, kaçırlılar, şu olur bu olur." diye.

Yarış sabah saat 09.00'daydı. İlk çıkan ekip biz olduğumuz için onun heyecanıyla kusuyorduk.

Diyarbakır'daki herkes "Dersim Dersim!" diye bağıyordu. Onların bağırışından ve heyecandan kulaklarımız davul zurnayı duymuyordu. Hiç duymadan ezberlediklerimizi oynuyorduk. Öyle bir robot halimiz olmuş ki müziğin ritmini bile duymuyorduk. Sevim Görgün diye başı çeken kadın arkadaşımız vardı. Tam çıkışta onun belindeki kuşak düşmek üzereydi. Ben arkadan tutmaya çalıştım ama tutamadım mı ne olduysa, bir bölümü aşağı düştü. 2 puan kesildi, biz ikinci olduk. Yoksa birinci oluyorduk. Birinci Adıyaman'da bir ortaokuldu. Bütün suçu Sevim'e yükledik, mahvettik arkadaşımızı.

Sosyal ortamınız dışına ve büyük bir kitle karşısına ilk çıkışınız mıydı bu?

İlk. Yatılı okulda öğrencilerin karşısında oynadığım top hariç. Dersim'deki yarışmada 10 kişi 20 kişi bile bizi izlemezdi ama orada, sanki büyük bir stad bizi izledi, gibi geldi. Muhtemelen salon 300- 500 kişilik bir yerdi ama emin ol 100 bin kişilik bir stad gibi geldi. Çok müthiş bir özgüven bırakmıştı bende.

İlk ve ortaokulu Ovacık Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda (YİBO) okudunuz. Orta son sınıfta sınavlara girdiniz ve eğitim hayatınızda yeni bir dönem açıldı. Bir yandan da artık Tunceli dışındaki yaşamınız başlamış oldu. Peki sonrası...

O dönem “kurumlar” diye bir sınav yapılırdı. Devlet Demir Yolları, tarım, maliye ve sağlık okulları vardı. Benim ilk tercihim sağlık meslek lisesiydi. Dört yıllık bir okuldu ama okulu bitirdikten sonra tam olarak hangi mesleği yapacağımızı öğretmenlerimiz de bilmiyordu. Sağlık meslek lisesinin dört yıllık olması daha iyi bir okul olarak değerlendirmeme neden oldu. O zamanlar rehber öğretmenler yoktu. Haritaya bakıp Bingöl’ü özellikle tercih etmiştim. Tunceli’ye yakın, rahat gider gelirim, diye düşünmüştüm. Çünkü arabaya bindiğimde çok kötü midem bulanırdı, kusardım. Bu durumu göz önünde tutarak ilk tercihim Bingöl, ikinci tercihim Malatya olarak yaptım.

Nedir Bu Dedim, Bu Ezandır, Dedi

Tunceli’de homojen bir kültür var. Bingöl ile Tunceli komşu olsa da arada kültür ve inanç farklılıkları bulunuyor. Sınavla girilen bir okul olduğu için Türkiye’nin her yerinden öğrenciler geliyor. İlk kez değişik kültürlerden insanlarla aynı ortamda yaşamaya başladınız... Biraz anlatır mısınız?

Hayatımın ilklerini yaşadığım, dönüm noktası o okuldur. Hem kâmil hem çocuksu hem en hareketli, deyim yerindeyse deli fişek, dönemlerim bir arada... Orada gençliğini yaşayacaksın ama dört yıl sonra memur olacaksın, kâmil olman gerekiyor. O zaman memur olduktan sonra, kravatın var, takım elbisen var ve ağır başlı olma zorunluluğun var. Büyük bir sorumluluk yükleniyor.

Bingöl’e gittim, kaydımı yaptırdım. Bize hemen koğuş verdiler. Sonra sınıfa götürdüler. Türkiye’nin her

tırafindan arkadaşlar gelmişlerdi. Hiç unutmam, bir gün koğuştta yatarken sabaha doğru bir ses duydum. Çok güzel bir ses. Ne olduğunu bilmiyorum tabii. Türkü gibi geliyor, yas havası gibi geliyor ya da bir yakarış gibi bir şey geliyor kulağıma. Aynı okuldan beraber kazandığımız Kazım Baş adında arkadaşım üst ranzada yatıyordu. Ben alttan vurdum ranzaya. “Kazım, kalk kalk!” dedim. “Bir ses var, nedir bu?” dedim. “ Bu ezandır.” dedi.

Hiç duymamıştım, duymuşsam da o güne kadar hiç fark etmemiştim. Bir de düşünsene annenden babandan kopmuşsun ele gitmişsin derler ya... Orada böyle bir sesin bir şeyin seni çok etkilediğini düşün. Ben “Kalk kalk!” dedim. O “ Sus, kimse senin ezanı bilmediğini düşünmesin.” dedi. Ben de sesimi kestim, yorganın altına girdim.

Okulu kazandın, memur olacaksın, baban gurur duymuştur bununla. Babalar bir yandan da nasihat ederler, uyarırlar. Babanızla böyle bir diyalogunuz oldu mu?

Bingöl arabasına bindik. Babam konuyu açmaya çalışıyor, konuşmak istiyor ama bir türlü konuşamıyor. Sonra yanındaki amcaya döndü, “ Sen Bingöllü müsün?” dedi. Farklı bir lehçeyle, “Evet!” dedi. “Biz de Bingöl’e ilk gidiyoruz.” dedi. “Nereden gidiyorsun?” “İşte biz Tunceli’den ilk gidiyoruz.” dedi. “Hayırdır?” dedi. “Valla bizim çocuk oradaki sağlık kolejini kazanmış.” dedi. Nasıl gururlu ama...

Okula gittik. Bir müdür yardımcısı bir de öğretmen vardı: Zeki Alimoğlu. O gün Zeki Alimoğlu nöbetçiydi. Sol gelenektendi Zeki Alimoğlu o zaman. (iki yıl önce

bir yemekte görüştük, şimdi dindar olmuş biraz) Bana dedi ki “Oğlum korkma. Sen burada bu okulu bitirirsin. Devlet memuru olursun.” Babama da “Amca korkma, ben burada olduğum sürece senin çocuğuna bir şey olmayacak.” dedi. Böyle bir güven verdi. Babam da “Ben çocuğumu sana teslim etmişim. Uyar, kulaklarını çek ama doğru adam olsun.” gibi bir uyarı yapmıştı. Bana da “Öğretmenin dediğinden çıkma; hatta, oğlum eğer sıkıştırırlarsa oruç falan tut, bir şey olmaz.” dedi bana. Koruma refleksiyle böyle nasihatlerde bulundu.

12 Eylül’ün devamı yıllar... (1984-85 sanırım.) Size farklı baktılar mı?

Ben o güne kadar Türkiye’de Sünni inancının hâkim olduğunu hiç bilmiyordum. Günde beş vakit namaz kılma zorunluluğu olduğunu da bilmiyordum. Bizim din dersi hocası namaz diye bir şey olduğunu yazıyordu, söylüyordu, sınıfta bize gösteriyordu ama bizim hayatımızda pek yeri olmadığından hiçbirimiz namaz kılmadık. Hatta namaz kılan birini hiç görmemiştim. Orada bir zorunluluk koymaya çalıştılar tabi. Bir baskılama çabası oldu. Ben o zaman 18 yaşındayım düşünsene. Yani kanımın kaynadığı, siyasetle buluştuğum dönemdi.

Sert siyasetle buluştuğum dönemdi özetle. Onlarsa kendi anlayışlarını hakim kılmak istediler. Esasında hepimiz ana babamızdan yeni kopmuş gelmiştik. Herkes hâlâ kendi kültürünü yaşıyordu. Bu durumda bizi bazen ikna etmeye bazen korkutmaya bazen zorlamaya çalışsalar da olmadı. Hiç olmadı.

Okulda herhangi bir siyasi düşüncenin hâkim olduğu ortam var mıydı?

Herkes farklı düşüncedeydi. En politik olanlar biz Derimli üç-beş kişiydik. Politik değil de daha çok inançla ilgili bir ayrım söz konusuydu.

Öğretmenlerden, bizi sınıfta bırakmakla tehdit edenler vardı. Aslında Bingöl, Kızılbaşlarla Sünni vatandaşların bir arada yaşadığı bir il. Çok sert ayrım yoktu ancak okulda özellikle Ramazan orucunda ayrımcılık, gerginlik oluyordu. Bizim oruç tutmamızı, namaz kılmamızı, öyle çok sert tehditlerle olmasa da, isterlerdi.

Sen O Kızı Nasıl Seviyorsun? Çirkin Sümüklü Bir Şey

18 yaşındasınız, lisedesiniz... Sosyal, kültürel ortam nasıldı?

Erkek erkeğeydik. Okul sadece erkek öğrencilerin okuluydu yani. Okulda hissetmezdik ama dışarıda daha muhafazakâr bir yapı vardı. Bir kadınla konuşamazdın. Çok açık bir bölge değildi. Alevi kızların biraz daha açık ya da Alevi olmayıp da sol gelenekten gelen bir memur çocuğunun daha dışa açık olması dışında çok kapalı bir toplumdur. Bingöl mutaassıp bir yerdi. Hiç kız arkadaşımız olmamıştı. Orada bir kızla takılmıştım. Anlatayım mı onu?

Anlat anlat...

Hanım duyarsa döver beni...

Deniz adlı bir kız vardı. Başka okulda, benden bir sene gerideydi. O beni hiç tanımadan ben ona takılıyordum. Böyle aşık olmuş gibiydim, platonikti.

Çocuklar takılıyordu bana, “Sen o kızı nasıl seviyorsun? Çirkin sümüklü bir şey!” diyorlardı.

Kızda bir mavi göz vardı... O kadar olur yani! Biraz küçüktü, o yüzden fark edilmiyordu ilk sene. Ama 2. sınıfa geçtiğinde Deniz, müthiş bir kız oldu; kendisini gösterdi.

Bir de Gece adlı bir kız vardı. Kızılbaşı. Çok güzeldi. Hepimiz ona aşıktık. Üçüncü sınıfı bitirip dördüncü sınıfa geçtiğim bir dönemde şimdiki eşimi gördükten sonra ise onlarla ilişkim kesildi.

MEMURLUK YILLARI

Türkiye'nin ilk Komünist belediye başkanı olarak ünlenen Fatih Mehmet Maçoğlu, 27 yıl devlette memurluk yaptı. Ancak sadece mesai yapan bir memur olmadı. Bir yandan görev yaptığı değişik yerlerde farklı kültürlerden insanlarla iletişimini geliştirdi, öte yandan kamu emekçilerinin örgütlenmesinde aktif olarak yer aldı. Memur olması, gerek köyünde gerek çevresinde ona ayrı bir itibar da sağlıyordu.

Hep Soldan Gittim Bu Sefer Sağdan Gideyim, Dedim

Bingöl'de dört yıl okudunuz, bitirdiniz okulu; memur oldunuz... Sonra?

Konya Bozkır Hisarlı kasabasına sağlık memuru olarak atandım.

Küçük bir köyde büyüyorsunuz, sonra o köyün dışına çıkıyorsunuz, Ovacık'ta yatılı okula gidiyorsunuz. İlk kez Tunceli'nin dışına çıkıyorsunuz, Diyarbakır'a bir halk oyunları gösterisine katılıyorsunuz, ardından Bingöl'ü kazanarak bambaşka bir yaşama

adım atıyorsunuz. Ve, Türkiye’de muhafazakar yapının en güçlü olduğu illerden birinde artık devlet memurusunuz. Kırsal kökenli çocuklar için büyük bir macera bu.

Konya’ya gittim. 21 yaşındayım. Normalde 18 yaşında bitirmem gerekirken 3 yıl geç başladığım için 21 yaşındayım ama tıfılım yani zayıfım. Elazığ’da, Gül Tur diye bir firma vardı o zaman. Ona bindim ve 12 saat süren yolculuktan sonra Konya’da indim. Köy arabasını kaçırmışım. Bozkır arabasına bindim. “Köy yolunda bırakırsak 3-4 km yürürsen görürsün köyü.” dediler. Yoksa, bir gün Konya’da kalmam gerekecek ama otele gidecek param yoktu.

Şoför yol ayrımında beni indirdi. “İki köy ismi yazar. Birinci köy değil, ikinci köydür.” dediler.

Neyse çıktım. Ağustos’un 8’i. Sıcakta yürüyorum. Yol boyunca tarlalar,bağlar, bağlarda müthiş üzümler var. Tarlaya, bağa giriyorum üzüm yiyorum, armut yiyorum. İki yol ayrımına denk geldim. Bir yol sağa bir yol sola gidiyor, arada tepe. Haydaaaa, levha yok! Sağa baktım. Sağda görünen köyde bir cami minaresi görünüyor. “Hep soldan gittim bu sefer sağdan gideyim.” dedim. Doğru köye gitmişim.

Bir kadına sağlık ocağını sormak istedim, kaçtı içeriye. Bana cevap bile vermedi. Güneş de batmak üzere...

“Nasıl bir yere geldim?” diye düşünüyorum. Mor, sarı, lacivert kadife şalvarlı kadınlar görüyorum. Ortada erkek yok. Sonra baktım aşağıda kot pantolonlu bir kadınla bir erkek voleybol oynuyor. “Oh, bizden birini gördüm!” dedim. Oraya doğru gittim, “Merhaba!” dedim. “Sağlık

ocağı neresi?” Kadın, hemşireymiş. Bir de kız kardeşi varmış. Beraber sağlık ocağına gittik.

Bir hemşire bir ebe var. Hemşire evinde kalıyor. Ebe, kız kardeşiyle birlikte. K1h k1h k1h gülüyorlar. Dedim “Ne oluyor?”, etrafıma bakıyorum, önüme bakıyorum, üstüme bakıyorum falan ... Garip bir durum yok. Ama ebe, hâlâ gülüyor. Sonradan anlaşıldı: Benden önceki sağlık memuru, 19-20 yıllık memurmuş. Disiplinli, bir doktor gibi davranan, başarılı biriymiş .

O yüzden hemşireler ondan korkarmış. Beni tıfıl, çocuk gibi görünce gülmesini engelleyememiş ebe.

Sağlık memurun odası vardı, koltuğu vardı ama kimse oturmuyordu oraya. Ayrıca ebe odası var, hemşire odası var, doktor odası var. Hiç doktor atanmamış. Bir de hizmetli odası var. Ben nerede kalabilirdim?

Doğum odasında bir yatak vardı. O yatakta kaldım bir hafta. Yolluğumu aldıktan sonra lojmana geçtim.

Ayın 8’inde işe başladım, 17’sinde maaş aldım. İlk maaşım ve yolluğum iyi paraydı. Hiç unutmam, 390 lira maaş, 420 lira da yolluk almıştım. 810 lira paranın 210 lirasını kendime ayırıp 600 lirasını aileme vermiştim.

Konya’ya giderken halamın oğlundan 250 lira borç alıp babamlara vermiştim. Bir de elbise almışlardı bana 350 lira borçlanmışlardı. Verdiğim para ile o borcu ödeler. Geriye de kendilerine 200-250 lira kaldı.

Süleymancıların Köyünde “Hadi Camiye Gidelim!” Dediler

Sağlık memuru göreviyle tam olarak ne yapıyordunuz? Nasıl bir işiniz vardı?

Sağlık memuru, bir sağlık ocağının doktordan sonraki en yetkili kişisiydi o dönem.

Sağlık ocağının istatistik çalışmalarını yapar, ilk yardım çalışmalarını yapar, köyün aşılarının planlamasını programlamasını yapar, iğneden tutun pansumana kadar pek çok şey yapar...

Bir de köydeki gezilerin düzenlenmesini, şoför yoksa şoförlüğünü yapar. Biz eskiden bir oyun oynardık. Ne diyorlardı? Orta böcek mi diyorduk? Her yöne çekilecek bir meslekti anlayacağınız.

Esasında ise hemşirenin erkeği. Erkek egemen yapıdan kaynaklı, doktor olmadığı yerde sağlık memuru, amir olarak geçiyordu. Düşünsene 20 yıllık mesleki tecrübesi olan bir kadın arkadaşımız vardı, ben onun amiriydim. Abla, derdim ona.

Tunceli’nin küçük bir köyünden çıkmış, artık büyümüş, meslek sahibi olmuş, az çok dünyayı takip eden 21 yaşında bir delikanlı... Konya’nın orta büyüklükte bir köyündesiniz... Nasıl bir etkileşim oldu köylülerle aranızda?

Köyde ilkokul ve ortaokul vardı. Süleymancılarının yoğun olduğu bir köydü. ANAP’tan Süleymancı bir belediye başkanı vardı. Önceki dönem ise başka bir tarikattan

il müftülüğü yapmış biri. Doğru Yol Partisi'nden kazanmış o da. Köy ikiye bölünmüş. Süleymancılar ve diğer tarikat. İki grup da çok mutaassıp.

Sonradan öğrendim, emekli bir öğretmen vardı, İbrahim Hoca. Köydeki nadir Kemalistlerden. Bir de kahveci vardı Mustafa Amca, ailesi abisi falan... O üçüne Komünist diyorlardı. Böyle tutucu bir köydü.

Hiç unutuyorum, köye perşembe günü akşamı gitmiştim. Cuma günü saat 11'de belde belediye başkanı, köy muhtarları geldi "Hayırlı olsun!" dedi. Söz, sohbet...

Sonra "Hadi camiye gidelim." dediler. Camiye gitmediğimi ve Alevi olduğumu söyledim. Bana değişik değişik bakmışlardı.

İkinci gün bütün köyde, "Hem Kürt hem Kızılbaş bir çocuk gelmiş." dediler. Geçerken bir ortaokul öğretmeni kapıya çıkmış, sağa sola baktıktan sonra "Hemşerim, hemşerim ben de Tunceli Pertekliyim, Aleviyim ama kendini açıklama." demişti korkuyla beni uyararak.

Benim halkçı bir yapım vardır. İnanç ya da başka nedenlerle ayrımcılık yapan biri değilim. O zaman da herkesi düşündüğü ve inandığı gibi kabul eden ama kendi inançlarından da taviz vermeyen biriydim.

Birkaç ay kabullenmediler. Çünkü benden önceki sağlık memurları camiden çıkmazmış, inançlılarmış filan. Ben de tam tersi sosyalist bir adamım. Köydekiler, başta sıkıntı yarattı bana ama sonradan çalışma yaşamında benim toplumla ilişkimi, adaletli davranışımı, hiç karşılıksız başka köylere gidip tansiyon ölçüşümü, iğnelerini yapışımı, gelen insanları geri göndermeyişimi gördüler.

Benden önceki arkadaşlar saat 5 'ten sonra hiç hasta bakmazken ben cumartesi - pazar bile demeden günün her saati baktım. 3 ay kadar sonra halkın tamamı beni kabul etmeye başlamıştı.

Alevi öğretmen ve doktor(sonradan bir doktor atadılar) vardı, korkudan Alevi olduklarını söyleyemezlerdi. Ama köylüler Ramazan ayında bile bana çay yaparlardı

Hepsi beni kabul ettiği gibi giderek bana ve eşime çok iyi davranmışlardı.

Ben Erbakancıyım Ama Sizinki Daha Doğrudur

Size değil, Kemalistlere mi komünist diyorlardı?

Bana demiyorlardı. Ben onlarla oturmaya başlayınca ondan sonra komünist demeye başladılar. Onların komünistliği Halk Partili olmalarındandı. SHP'li olmalarıydı.

Bir hizmetlimiz vardı. Musa Amca. Mükemmel bir adamdı. "Ben Erbakancıyım ama sizinki daha doğrudur." diyordu. Bana çok destek olmuştu. Bekârlara çok iyi bakmıyorlardı. Eşine, çocuğuna tansiyon ölçtürmüyorlar, el değdirtmiyorlar, iğne yaptırmıyorlardı. Ben sözlüydüm, hızlı bir evlilik yaptım. Yaşamım daha rahatladı. Köyün deresinde balık tutuyordum. Gençler bana katılırdı. Köyün gençlerine rakıyı ilk ben içirmiştim. İçtikleri ilk dublede kusmuşlardı.

İyi bir futbolcuydum. Bingöl'de oynadım, Genç Murat'ta oynadım. Konya'da köyde bir futbol takımı kurdum. Köy takımı ile bölgede herkesi yenmeye başlamıştık.

Köyler ve yaylalar arası müsabakalar yapıyorlardı. Yaylardan gelirlerdi 50 km 60 km. Beni maça götürür, geri getirirlerdi.

Maçlarda ödül koyarlardı. Koyunlarına, kuzularına, büyük koçlarına oynuyorlardı. Hiç unutmuyorum, sağda arkadaş indi bir tane top attı, ben böyle yatarak vurmuştum gol olmuştu. Köyün tamamı üstüme çullandı. Nefes alamıyorum, bağıriyorum ama sesimi kimse duymuyor. Herkes sahaya inmişti. Köylüler, yaşlılar, çocuklar... 2-0 yenmiştik. 2 gol atmıştım. 200-300 haneli yaylada geziyorum ayaklarım yere basmıyor. Herkes bana böyle minnet ediyor. Herkes bana güzel sözler söylüyor.

Bu nasıl futbolcudur falan filan. Bozkırspor vardı 3. Ligde. “Lan siz bunu niye almıyorsunuz?” falan diyorlardı, küfür ediyorlardı, hakaret ediyorlardı onlara. O süreç hayatımda çok güzel geçti. Süleymancılardı, inanç farklılıkları çok fazlaydı ama çok doğallardı ve çok temiz bir köydü.

Deve İnsan Gibi Ağlıyordu

Bir yaylaya gitmiştik, kurban bayramına denk gelmişti, 8 gün tatil vardı.

Kurban olarak deve kesmişlerdi. Deve kendisinden önce kesilen boğaya bakıp bakıp ağlıyordu. Ben ve eşim dayanamadık, ağladık ve orayı terk ettik. Hakikaten ağlıyordu. Bir insan gibi ağlıyordu. Gözlerinden yaş akıyordu, inanamazsın. Müthiş travma yaşadım, gece uykularım kaçtı. Ben o eti yememiştım. Kuzu kestiler bana biliyor musun? Bana ve eşime özel kuzu kestiler.

“Çocukları Süngülediler, Ben Hiç Birine Vurmadım.” Dedi

İç içe yaşandığında ön yargıların kırıldığını görüyoruz. Peki sizde ön yargılar var mıydı?

Ben Süleymancıları bilmiyordum. Onun için ön yargım yoktu. Bingöl’de, Ramazan döneminde daha önce söz ettiğim, bir ayrım olmuştu. Okulda Sünni, dindar, namazını kılan Malatyalı, Adıyamanlı, Antepli arkadaşlarım vardı.

Ayrım yapmazdım ama ben Süleymancılar diye bir tarikat olduğunu bilmiyordum. Bunu Konya’da öğrendim. Öğrendikten sonra başta iletişimde ayrım oldu ancak ondan sonraki ilişkilerde, karşılıklı çıkar meseleleri bunu normalleştirdi.

Yaşlı bir amca vardı: İsmail Amca. “Aylan⁶ sen neresisin?” diye sordu. Ben “Tunceliliyim.” dediğimde çoğu kimse gibi o da tanımadı Tunceli’yi. “Dersimliyim.” dediğimde ise İsmail Amca Dersim’i anlattı. 1938’de, Dersim’de olaylarda bulunmuş, askermiş o yıl.

Ağladı biliyor musun? “Çocukları süngülediler.” dedi. “Ben hiçbirine vurmadım, yüreğim kaldırmadım.” dedi. “Sonra beni oradan aldılar, merkeze getirdiler ve çay ocağında çayda çalıştırdılar.” dedi. İsmail Amca çok şey anlattı bana.

Kulakları iyi duymuyordu. Aldım ışıkla kulaklarına baktım. Kulakları sonuna kadar doluydu. Gliserinle yumuşatıp bir kaç kez yıkadım, amca duymaya başlayınca sağa sola baktı, “Pamuk tıkadı hışırtı var, kulaklarımda baskı

6 Aylan: Ulan, seslenişinin bölgesel söylenişi

var.” dedi. “İsmail amca” dedim, döndü baktı “Duyuyorum.” dedi. “Duyuyoruuuummm!” diye çığlık attı. Bana, Kızılbaş, diyordu, Kürt, diyordu. “Keşke 20 yıl önce buraya geleydin, 20 yıldır duymuyorum.” dedi.

O köy bana çok şey öğretti. Köyde dere vardı kimse balık tutmazdı. Öyle bir kültür yoktu. Ben zaman zaman balık tutardım. Gençler gelirdi balık yerlerdi. Sohbet ederdik, şaşırırlardı. “Siz her şeyi çok iyi biliyorsunuz.” diyorlardı. Bir de ben çok kitap okurdum. Gençleri alıyordum, kitap okumalarını sağlıyordum. Ben kitap okurken zaman zaman daldım. Bazen gülüyormuşum bazen duygusallaşıp gözlerimden yaş akıyormuş. Onlar beni izliyorlarmış.

Bir çok genç, “Hayatımızda kitap okumamızı ilk sen sağladın” dedi.

O dönemde tanıştığınız, sonradan da görüştüğünüz kimseler var mı?

10 yıl önceye kadar iletişim devam ediyordu. Son yıllarda pek yok. Musa Amca dışında çok yok. Musa Amca emekli olmuş. Şimdi Bozkır’da.

Siz Türkiye çapında tanındıktan sonra “Aaa bizim sağlık memuru!” diyenlerle karşılaştığınız oldu mu ?

İstanbul Ortaköy’de seyyar satıcılık yapardı bu köylülerin çoğu. Ali diye bir çocuk vardı ona denk geldim. Duymuşlar bilmişler. İşte ondan duyan Musa Amca da bana dedi ki “Aylan sen çok ünlü olmuşsun.”

Kaymakam “Bu Kim?” Diye Şaşırdı

Konya’ya gittiniz, 3 buçuk yıl kaldınız, çok şey öğrendiniz. Sonra tayininiz Tunceli’nin Pertek ilçesine çıktı. 15 yıl nasıl geçti?

Konya’dan daha zor geçti. Sürgün yedim, baskılandık, zaman zaman suçlandık. Siyaset burada daha sert biliyorsun.

Eskiden Konya sürgün yeriymiş. Sabahattin Ali orada görev yaparken suçlanmış, şikayet edilmiş. Ama siz sürgünü Konya’da değil Tunceli’de yaşamışsınız.

Konya’da ideolojik karşıtlıklar çok keskin değildi. SHP’ye, CHP’ye komünist gözüyle bakarlardı. Onların dışında da sol kitle yoktu. Kimsenin ideolojik siyasal hareketliliği bilmediği bir yerdesin. Siz tek tek bir iki arkadaşla siyaseti tanıtmaya çalışıyorsunuz o kadar. Çok ileri gidemiyorsunuz, çok ileri bir tartışma da sürdüremiyorsunuz.

Pertek öyle değil. Türkiye’de kaç tane siyasal hareket varsa orada temsilcileri var. Yıl 1992. Deyim yerindeyse siyasetin zır zır zamanı. Bundan kaynaklı sizin dost kurum olarak gördüğünüz siyasetlerin bile sizi baskılamak istedikleri, sizin yolunuzu kesmek istedikleri, size ters davranmak istedikleri bir dönem.

1996’da bir sürgün yedim. Bir örgüt meselesinde bana sürgün çıkardılar. Önce Yozgat dediler ama sonra Tunceli merkeze aldılar. İki yıl kaldım ve Pertek’e geri geldim. 2006 yılında bir daha sürgün yedim. Düzce’ye bu

kez. Fakat bu sürgün kararına karşı halkta neredeyse ayaklanma oldu.

Sünni ve Alevi bütün vatandaşlar imza kampanyaları başlattı. Kaymakama baskı yaptılar, valiliğe gittiler. Kaymakam “Bu kim?” diye şaşırdı. Halkın tepkisi karşısında geri adım attı, Düzce’ye göndermedi ama gözümün önünde durma diyerek beni tekrar Tunceli merkeze gönderdi.

Sonuçta her iki sürgünü de halk önlemiş oldu. Orada, toplumda bu kadar sevildiğimi bilmiyordum.

Siyasetle birlikte Pertek’te de futbolla ilgilendim. Bir takım kurduk, amatör lige çıkma çabası oldu.

Sendikal faaliyetler yürüttüm, iş yeri temsilcisi oldum. Pertek’te ilk defa üç gün iş bırakma eylemleri yaptık. Sonra 2004 seçimlerinde ilklerden biri yaşandı yine. Bir sol yapı belediye seçimini kazandı. Benim de içinde olduğum bir platformdu. Müthiş çalışmalar yapmıştık.

15 yıl kaldığım Pertek’te de hayata dair, kolektif yapıya dair, duygusallığa dair öğrendiğim çok şey oldu.

Daha önce iki kez sürgün edildiğiniz Tunceli merkeze 2007’de bu sefer tayininiz kendi isteğinizle çıkıyor...

Evet, Tunceli Devlet Hastanesi acil servisinde 7 yıl çalıştım.

Politik yaşamımın daha yoğunlaştığı bir dönem oldu. Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası’nın (SES) yöneticisiydim.

Bir yandan da Demokratik Haklar Federasyonu (DHF) faaliyetçisiydim.

2009'da Murat Kuru arkadaşımız belediye başkanı adayı oldu. Ev ev çalışma yaptık. Toplumsal bilincin, ideolojik duygunun en üst seviyeye çıktığı günlerdi. İlk kez bir ilde iktidarı almaya ramak kaldı. Ondan çok etkilendim. O arkadaşlarımızın daha sonra tutuklanma süreci çok etkiledi bizi.

2013 Kasım ayında seçimlere katılmak için istifa ettim. 2014'te de seçimlere girdim ardından belediye başkanı seçildim.

EŞİ, ÇOCUKLARI, AİLESİ

“**K**omünist Başkan” Maçoğlu, eşine, iki kızına son derece düşkün bir aile babası. Hele kızları söz konusu olunca akan sular duruyor. Kendi deyimiyle kızlarına “hastalık” derecesinde düşkün. Kızlarından bahsederken gözlerinin içi parlarken bir yandan da gözleri nemleniyor. Maçoğlu, hem kişisel özelliği hem de inandığı değerler gereği kadın kimliğine büyük değer veriyor. Bu konularda kızlarından öğrendiği çok şey olduğunu da belirtiyor.

Eşim Benden Daha Mantıklı

Eşinizle nasıl tanıştınız?

Torunova’da⁷ yaşıyorlardı. 1988 yılıydı. Önceden görmüş müydüm, hatırlamıyorum. Torunova’da köyler arası futbol müsabakası yapıyorduk. Maçtan sonra köprüden karşı köye geçerken o, annesiyle beraber çeşmeden şu taşıyordu. İlk kez o gün, o tahta köprüde görmüştüm. Müthiş ilgimi çekmişti. Hatta köye gidemedim o gün. Geri döndüm. Akşam kahvede film izleyeceklerini falan

7 Torunova: Maçoğlu’nun köyü Çemberlitaş’a yakın, eskiden nahiye statüsünde bulunan bir köy.

söyleyince ben de o film esnasında diyalog kurabileceğimi düşünmüştüm.

Zaman zaman Torunova'da gezerken, balık tutarken, su kenarında bulaşık, çamaşır yıkarken görürdüm. Yavaş yavaş açılmaya başladım. Öyle hoşlanmıştım ki ailemi göndermişim hemen istesinler diye. Bana önce“Hayır!” demişti. Sonraki yaz, yani 1988 yazında bir ilişki geliştirdik aramızda.

Eşiniz bir köylü kadını. Genellikle memur olmuş, dışarılarda memurluk yapan kişilerin de albenisi yüksek oluyor köylerde. Hani, memur eşi olmak önemli gibi...

Bu konuda ne düşündü, bilmiyorum. Ama eşim çok iyi bir kadın. Hakikaten yaşamımızda o kadar eksiklik olmasına rağmen benim doğruya yönelmemi sağlamıştır. Dostlarıma ve arkadaşlarıma kapısını devamlı açmıştır. İlişkilerinde çok olgun davranmıştır.

O benden daha mantıklı. Ben biraz daha hareketli, daha koşturan biraz daha zıpkın biriydim. Normalde biz dört sene sonra evlenecektik ama Konya'daki şartlar bizi hızlanmak zorunda bıraktı. İyi de oldu yani, hiç pişman olmadım.

Eşinizin sizin gibi aktif siyasi yaşamı oldu mu?

Başta yoktu. Sonra Pertek'te başlayan, Dersim'de daha hareketlenen siyasetle ilişki kurma süreci başladı.

Siz, 1988’de tanışmışsınız. Çocukluğunuza denk gelen 70’li yıllarda, Türkiye’de sol kesim hem yeni bir toplumsal düzeni savunuyor ama bu arada kadın erkek ilişkilerinde biraz feodal kalıntılar da var. Bu konuda siz eşinizle sorunlar yaşadınız mı?

Ne kadar devrimci bir çizgi içerisinde olsam da bize yüklenen o erkek egemen misyonun etkisi vardı. Hatalar yaptık, eksiklikler yaptık, yanlışlar yaptık. Hata yaparken bir beş dakika sonrasındaki pişmanlıkları da yaşadık.

Aklıma Geldiğinde Utandığım Şeyler Var

Zaman zaman cesaret bulduk özür diledik, zaman zaman o erkeklige şey sürmemek meselesini göz önünde bulundurduk. Kadının soğukkanlılığı, olgunluğu bana bazı şeyler öğretti. Galiba biz erkekler egemen yapımızı kaybetmeyi hiç göze almamışız. Bunu kendimize bir lütf olarak görmüşüz. Hatta karşı cinsin bize hizmet etmesi gerektiği hissiyatı oluşmuş. Ben de bu toplumun bir erkek çocuğuydum. Yani aklıma geldiğinde utandığım şeyler olmuş. Kavgalar olmuş, tartışmalar olmuş, laflar olmuş. Bunlar sıkıntılı şeyler. Bunların hepsi hayatımızdan geçmiş. Ama bu yanlışların yanında, var olan bir olgunluğumu önemsiyorum. Aile içerisinde kadın ve erkeğe adaletli davranan bir yapım var. Bunu gelinim söylüyor, bunu kızım söylüyor, bunu kız kardeşim söylüyor.

Devrimci yanlarım öne çıkınca devrimci gibi davranmak istemişim ama çoğu zaman feodal yapı galip gelmiş. Son 15 yıldır mücadele geliştikçe biz de geliştik, değiştik galiba.

Şimdi artık gerektiğinde kadınlar bize bağılıyor, çağırıyor.

Hele Küçüğü...

O, “Dünyayı Yak!” Dese Yakarım

İki kızınız var. Kızlarınızla ilişkiniz nasıl? Nasıl bir babasınız?

Kızlarımdan biri İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale hemşirelik okulunu bitirdi. Küçük kızım ise İstanbul Üniversitesi iktisat bölümü öğrencisi.

Kızlarım varlık sebebim. Hayatımın en önünde yer alırlar.

İlki kız olduğunda ikincisinin erkek olmasını istemiştim. Hatta birincisinin de erkek olmasını istemiştim. Fakat şu anda “İkisinden biri erkek olsun ister miydin?” desen, kabul etmem. Kadını karşı cins olarak gören biri değilim. Bütün insanların, canlıların eşit olduğuna inanırım. Zaman içinde bu adaptasyonu sağladım. Ben kızlarımdan bahsedince keyif alıyorum, onların adını duydukça içim gülüyor. Bütün erkekler kız çocuklarını bu kadar mı seviyor, bilmiyorum. Eğer böyleyse neden kız çocuklarının ya da bir kadının baskı görmesine izin verirler? Neden kadın erkek ayrımcılığını savunurlar, anlamam. Ben kızlarıma bayılıyorum. Onlar bana dese ki “Hayat şudur!” her şey bitiyor benim için. “Hacı” diyorlar bana. En kötü günümde onların bir tek mesajı ile her şeyi unutuyorum. Ben kızlarımdan dolayı kadınla ilişki kurmayı, kadınla konuşmayı, kadını sevmeyi öğrendim. Bunu çok samimi söylüyorum. Hele küçüğü, dünyayı yak dese, yakarım. Yaz desen 10 tane kitap yazarım kızlarımla ilgili.

Kızlarınıza bu kadar düşkün olmanız, onların hayatına müdahale sonucunu doğurmuyor mu?

Hepsi var. Koruma refleksi geliyor, baskı refleksi oluyor. Kızların erkek arkadaşı olduğunu biliyorum ama bilmiyormuş gibi yapıyorum. Bu konuda benden çekiniyorlar bunu anlıyorum. “Hacı bu benim erkek arkadaşım.” deseler, tanıştırsalar sanki bir şey mi söylerim. Söylemem, hatta kollarım ikisini. Emin ol ikisini birden severim. Sevgiliyle beraber severim. (Yine de kızlarım bunları bilmesin!) Kızlarımla ilgili bana desen ki “Hastasın sen, yanlışsın, eksiksin...” He, öyleyim.

Mesajı Okuduğumda Bir Ağlama Tuttu Beni

Siz belediye başkanı olduktan sonraki icraatlarınızla artık tüm Türkiye’de tanınıyorsunuz. Medyada popülersiniz. Sizinle ilgili kızlarınıza yansıyan olumlu, olumsuz şeyler oldu mu?

Kızlarım zeki çocuklar. Benden daha olgunlar. Her ikisi de babaları olduğumu söylemiyor arkadaşlarına. Eşim de öyle bir kadın. Hiç bir zaman belediye başkanının eşi olduğunu söylemez. “Ben Gülistan.” der. Kendini tanıtırken benim makamımı benim kişiliğimi konuşmaz. Bu anlamda çok olgun ve çok onurlular. Benim adımları kullanmak onların kendisini yok saymasıdır. Bu konuyla ilgili aramızda bir konuşma, bir tartışma olmadı halde kendilerinin bunu düşünmeleri benim için de öğretici oluyor. Onlar bana öğretiyor.

Bir şey söyleyeyim; ben belediye başkanı oldum aile yaşamım bitti. Kardeşlerim bitti, annem bitti, kızlarım bitti, eşim bitti. Günlerce paneller, konferanslar, geziler, ziyaretler... Ben onların yerinde olsaydım galiba böyle bir durumu kabul etmezdim.

Kızım İstanbul'da hemşire oldu, ev tuttu, diğer kızım üniversiteyi kazandı gitti. Bir buçuk yıl oldu. En az 10 kez İstanbul'a gittim ama kızlarımın evine hiç gidememiştim. Telefonla görüşmenin dışında hiçbir görüşme yapmamıştım. Bir gün Kocaeli'nde bir paneldeydim. 23.00'te oradan çıktım 24.00'e doğru İstanbul'a geldim.

Kızlarım Çeliktepe'de oturuyor. Giderken aklıma geldi. Dedim "Kızlara gideyim." Geldim evin orada indim. Baktım mesaj gelmiş. Küçük kızım "Baba biliyor musun? Senin halkından gayrı iki çocuğun var." diye yazmış. Mesajı okuduğumda kapının önüne yanaşmışım. Ya bir ağlama tuttu beni... Kapıya oturdum ama nasıl ağlıyorum! Gözlerim şişti. Yutkunma refleksim azaldı. Kapıyı çaldım. Küçük kızım yatmış büyük kızım beni karşıladı. "Kızım" dedim "ben bir banyoya gireyim." Anladı beni. Müthiş bir vicdan azabı çekiyorum. Kızıma sarıldım. "Kızım senle ben beraber yatalım." dedim. "Ezgi kanepede yatsın." "Sen deli misin baba" dedi, "bir buçuk yıldır seni sayıklıyor." O öyle deyince Ezgi'nin yanına kıvrıldım, yattım ama saat 4'e kadar da ağladım. Bu arada kızım refleksle bana sarılmış. Nasıl sarılmış biliyor musun, yine benim küçük kızım, tamam mı? Müthiş duygusallaşmışım. Ertesi gün beraber kahvaltı yaptık. Pazar günüydü, çıktık, biraz gezdik, sohbet ettik falan... Tabi bir sürü özür diledim ama güldüler "He he baba!" dediler.

ASKERLİK

Güneydoğu'da çatışmaların en yoğun olduğu yıllar... Yani 90'ların ilk yarısı. Maçoğlu, tam bu sırada Güneydoğu'da askerlik yapıyor. Kuzey Irak operasyonunda görevlendiriliyor. Sağlıkçı olduğu için hem yaralı askerlerin kurtarılması için büyük çaba harcıyor hem de ölümlere, yaralanmalara tanık olmanın travmasını yaşıyor.

Hayatımın En Korkunç Dönemi

Askerliğinizi nerede yaptınız? Nasıl geçti askerlik dönemi?

Hayatımın en sıkıntılı dönemi. Samsun'da Sahra Sıhhiye Er Eğitim Taburu'na devre kaybı olarak gittim.

Devre kaybı olarak gidince de zaten 1-0 yenik olarak başlıyorsun. Tüm eğitim durumun bitiyor er olarak başlıyorsun. Ama revire geçtim. Sonra Kırklareli, Pınarhisar Piyade Taburu'na gittim. 1993-94 dönemlerinde Kuzey Irak operasyonları yapıldı. Adaklı Komando Taburu'nun olduğu 121. Komando Taburu'na, sıhhiye eri olarak gönderildim. Revir sorumluluğu yaptım. Oradan da Diyarbakır Devegeçidi'ndeki birliğe gönderildim. Operasyonlar

süreci içerisinde Şırnak Handağ bölgesinde bir sıhhiye reviri kuruldu. Kuzey Irak'taki operasyonlarda yaralanan askerlere müdahale için kurulan büyük bir revirdi orası. Kuzey Irak operasyonları sırasında yaralanan askerler fazlalaşınca, helikopterle oradaki askerleri alma, müdahale etme, oradan Diyarbakır'daki askeri hastaneye taşınmasında görev yaptım. Uzun, 18-19 aylık bir askerlik dönemi yaşadım. Hayatımın en korkunç, yaşamın kutsiyetinin yok olduğu, yaşamın değersizleştiği en kötü sürecini yaşadım. Yüzlerce askerin tedavisinde yer aldım. Gücüm yettiğince yardım ettim. Ama bir o kadar da ölümlere tanıklık ettim.

Sendikal yapı içerisindeydiniz, siyasi görüşleriniz belliydi. Askerde bu açıdan herhangi bir sıkıntı yaşadınız mı?

Yaşadım. Adaklı'da aileler de askeri doktorlara tedavi oluyorlardı. Ben de revirdeydim. Bir aile gelmişti. Zazaca konuşuyorlardı. Bana nereli olduğumu sordular. Dersimli olduğumu söyledim. “Ben çok Türkçe bilmem, derdimi anlatamam.” dedi. Bunları Zazaca söylüyor ama. “Derdimi Zazaca anlatırsam sen Türkçe'ye çevirir misin?” dedi. Korkmayın dedim dilinizi rahatça konuşabilirsiniz. Bizim doktorlar iyidirler, anlayışlıdırlar dedim. Bazı erler gitmiş, benim ailelere “Dilinizi konuşun, başka dili konuşmayın.” dediğim yalanını ve başka yalanları söyleyerek beni alay komutanına şikayet etmişti. Uzun bir süre çadır cezası, revire kapatma cezası falan aldım.

Ben Omzuna Çakı Dürtmüştüm, Omuz Yırtılmıştı

Askerlik arkadaşlarınızdan şimdi görüştükleriniz var mı?

Kemal diye bir arkadaşım vardı. Ankara’da yaşıyor. Kısa süre öncesine kadar onunla diyalogum vardı. Musa var sonra, onunla hâlâ görüşüyorum. Erzincan Tercanlı. Çok eğlenceli bir çocuktur. Birbirimize takılırdık. O beni kızdırmaya çalışırdı. Elimde küçük bir çakı vardı.

“Oğlum beni kızdırma, bıçaklarım seni” demiştim. Sen kimsin?” falan dediğinde, bana meydan okuduğunda, ben omzuna o çakıyı dürtmüştüm, omzu yırtılmıştı. Sonra götürmüştüm, acilde, yani kendi revirimde ona dikiş atmıştım. Geçen günlerde Bodrum’a gitmiştim bir panele. O da çıkıp gelmişti. Şimdi görüşüyorum. Çok mert bir çocuk. Kemal de öyleydi, Bir de ben 27-28’imde askere gittim. Hepsi bana saygılı davranıyordu.

Rütbelilerden?

Sefa Kazan, diye bir astsubay vardı, Tokat Zileliydi. Hala görüşüyorum. Zaman zaman arar bana tohum gönderir. Askerde onlar rakı içerken gizli gizli bize de birer duble veriyordu.

FUTBOLA İLGİSİ

Fatih Maçoğlu, ortaokul yıllarından itibaren çevresinde iyi futbol oynaması ile biliniyor. Futbol, aynı zamanda görev yaptığı yerlerde kitlelerle, özellikle gençlerle iletişim, etkileşim kurmasında da önemli bir role sahip. Profesyonel düzeyde futbol becerisine sahip olan Maçoğlu, futbolun amatör ruhundan ise hiçbir zaman kopmamış.

Trabzonsporlu Olmama Rağmen

Futbola ilginiz nasıl başladı?

Her erkek çocuğunun futbol oynama hevesi olur ya, bizde de vardı. Yatılı okula gitmeden önce köylerde patlamış topların içine çaput doldurarak top oynardık. Köydekiler bana, iyi oynuyor, diyorlardı. Sonra yatılı okula gittim. Trabzonspor'a ilgim orada başladı.

Çok takımcı biri değilim ama hâlâ Trabzonspor'u tutuyorum. Bir de bordo mavi renkleri hoşuma gidiyor.

Yatılı okulun futbol takımında oynadım. Güçsüz olmama rağmen iyi oynuyordum. Sağlık meslek lisesine gittiğim dönemde Genç Murat futbol takımında oynadım. Konya Bozkır'daki Gençler Birliği futbol müsabakasında oynadım. Pertek'te Bal Ligi'nde oynamaya başladım.

Şimdi ilginiz ne düzeyde futbolla?

Uzun süre oynayınca bacaklarım ağrıyor. İstanbul'da köyler arası futbol müsabakası yapılıyordu. Gittim orada oynadım bir gol attım.

İzliyor musunuz maçları?

Çok izlemem ama İspanya ligini seviyorum. Özellikle Bilbao ve Barcelona'yı seviyorum.

İlk dönemlerde İskender, Lemi... Trabzonspor'da beğendiğiniz futbolcular. Sonraki dönemde Türkiye'de sizi etkileyen, beğendiğiniz futbolcular var mı?

Politikleşme süreci içerisinde galiba politika beni biraz etkiledi. Kendim gibi adam aramaya başladım. Bu bir eksiklik ve ön yargı. Fenerbahçe'de Oğuz'u beğeniyordum. Bir de Şehmuz diye bir çocuk vardı. Ben futbol oynarken o galiba Bingölspor'da oynadı, Sonra Diyarbakır ve Trabzonspor'da oynadı. Şehmuz'u çok seviyordum. Böyle futbolun dışında da politik bir yanı vardı. Aynı zamanda tam bir futbolcuydu.

Futbola uzak duran sol kesim Gezi süreciyle birlikte biraz yakınlaştı. Artık mevcut iktidar tribünleri susturmaya çalışıyor. Sizce solcular futbola yanlış mı baktı?

Aslında komünistler, sosyalistler hayatın bütün alanlarından zevk alırlar. Futbol somut, yaşamın içerisindeki bir şey. Yaşamın içerisindeki şeyleri reddetmek somutu

reddetmektir. Ben Beşiktaş taraftarını, Çarşı grubunu severim. Trabzonsporlu olmama rağmen. Fenerbahçe'nin de bu son süreçte bir grubu var.

Bunları önemseyen biri olmaya başladım.

Çünkü bunlar, futbol oynamanın sadece bir spor olmadığını, bir felsefesi olduğunu, yaşamın bir parçası olduğunu biliyorlar. Yaşamın parçası olmak; aktivitedir, kazanmadır, emektir, ekmektir... Bu anlamıyla her şeydir futbol. Sömürü alanına geçtiği an buna karşı çıkıyorum. Çarşı grubunun hayatımda çok büyük bir yeri var. Özellikle Gezi'deki direniş ruhunu kuşanması, kuşandığı o bilinç çok değerliydi. Futbolu, sportmence, keyif alarak oynayan futbolcuları severim. Mesela Trabzonspor'da Şota bunlardan biriydi; o, oynarken keyif alıyordu, espri yapıyordu.

Gol yemiş ya da yememiş, keyif alarak oynuyordu. Karşıya da keyif veriyordu. Hırçın, kırıp döken futbolcuyu çok sevmiyorum. Karşı tarafa futbol oynatmamak için kırıp devirenleri de sevmiyorum.

Galatasaray- Dersimspor maçına gittim. Müthiş keyif aldım. 5-1 yenildik ama biz sanki yenmiştik, gibi geldi bana.

Son yıllarda Dersimspor'un da bir çıkışı oldu. Hatta bazı büyük kulüplerden, Fenerbahçe'den Dersimspor'a yönelik dayanışmalar oldu. Bu nasıl karşılık buluyor Dersimspor ve sizin tarafınızda?

Dersim'de böyle bir şeyi yeşertmek istediler ama olmadı. Tutmadı. Başaramadılar. Biz de başaramadık.

SİYASİ YAŞAMI

Fatih Mehmet Maçoğlu'nun siyasi yaşamı, siyasi kişiliği, ideolojisi, yani bir bütün olarak “siyasi hikayesi” doğup büyüdüğü, şimdi de belediye başkanlığı yaptığı topraklar için “anonim” bir hikâyedir.

1970’li yıllardan başlayarak günümüze kadarki yaklaşık 50 yıllık süreçte, Tunceli’de birkaç kuşaktan on binlerce kişi, Maçoğlu ile hemen hemen aynı siyasi yaşama sahip oldu. Maçoğlu’nun siyasi yaşamını okurken aslında son 50 yılda Türkiye sol hareketinin seyrini de mikro düzeyde takip edebiliyorsunuz.

Gerek mekan, gerek zaman, gerekse geldiği siyasi gelenek göz önüne alındığında Maçoğlu’nun Ovacık Belediyesi’nin “Komünist Başkan”ı olması tesadüf değildir. 50 yıllık bir yaşamışlığın ve birikimin sonucudur.

Partizan Sempatizanı Oldum

Siyasetle ilgili ilk olarak ne zaman bir şey yaptın, hissettin veya fark ettin?

Burası Dersim. Dersim’de aile hangi siyasettense ya da aileden biri siyasette biraz ilerlemişse çocuklar da onun etki alanına girer. 1970’lerin ortasında bizim köyde

de Kaypakkaya geleneği güçlüydü. O dönemde “Partizan” denirdi. Büyüklerimiz devrimci gençlere “talebe” derlerdi. Devlet ise bu gençleri anarşist olarak nitelendirirdi. İşte bu devrimci gençler Dersim’de çeşitli toplantılar, paneller yapar, tiyatrolar, skeçler gibi etkinlikler düzenlerdi. Köyün gençlerinin etkisiyle ben de Partizan sempatizanı oldum.

Peki “talebeler” sık sık köye gelirler miydi? Köydeki karşılaşmanız, temasınız nasıldı?

1978’di galiba. Halkın Kurtuluşu, Dev-Genç, Partizan (TKP-ML) UKO’cular, KAVA’cılar vardı. 5-6 örgütün üç gün süren bir tartışması olmuştu. Münazara gibi. Diğer örgütler elenmiş, en son KAVA ile Partizan kalmıştı. “Ulusların kendi kaderini tayin” tartışmasında Partizan, KAVA’cılarını ikna etmiş ve bizimkilerle tokalaşmıştı. “Sizden öğreneceğimiz çok şey var.” demişlerdi.

Köydeki çocuklar toplanmış, bizimkileri alkışlamıştık. Partizan’ın üzerimizde çok etkisi olmuştu.

Siz o zaman tartışmaların içeriğini anlamaktan çok bir bakıma takım tutar gibi mi taraf tutuyordunuz?

Taraf tutmaydı zaten. Mesela ilkokul 2. sınıftayken Ovacık’ta 1 Mayıs yürüyüşü olmuştu. Bütün örgütlerin taraftarları katılmıştı.

Yürüyüş korteji 200 metreyse, Partizan’ın 400 metreydi.

Ovacık’ta yatılı okuldaydık. Yatılı okul toptan katılmıştı.

Biz o zaman niteliğe bakmazdık. Nicelik önemliydi. Kimin kitlesi daha kalabalık, kim daha fazla konuşuyor tartışıyor, ona bakardık.

Belki de katıldığınız ilk 1 Mayıs'tı...

Evet galiba. Daha önce 1 Mayıs'a katılmış mıydım, hiç hatırlamıyorum. O süreçteki yoğunluk ve o yoğunluk bizi Partizan'a iyice bağladı. Yatılı okuldaki öğretmenlerimizin birkaçı da bu geleneğin sempatzanıydı. Onlardan da etkileniyorduk.

Sizin idolünüz ya da idolleriniz var mıydı? En çok kimlerden etkilenmiştiniz?

Dayımdan etkilenmişim. Ama esas olarak Muzaffer Dicle ve Seyit Ali Meral adlı öğretmenlerimizden etkilenmişim. Anlatmıştım, yere düşen İbrahim Kaypak-kaya'nın Seçme Yazıları kitabını alıp cebime koymuştum. Hocanın kafamı okşaması beni müthiş etkilemişti.

Biz Dünyayı Ovacık'tan İbarete Görüyorduk

Tunceli'nin Ovacık ilçesinde küçük bir köy... Hatta köyün de mezarısı... Türkiye'yi, dünyayı göz önüne getirdiğimizde ücra bir köşe... Ancak siyasi yapılar toplanıp, dünyayı, Türkiye'yi tartışıyorlar. İlkokul 2. sınıfta topluca 1 Mayıs'a katıldığınız bir ortam var... Biraz açar mısınız, Dersim'in o dönemdeki politik yapısını?

Biz buranın dışına çıkmış insanlar değildik. Dersim’de neler oluyor ya da başka ilçelerde neler oluyor, bilmezdik. Bizimkine benzer anlayışların olduğu başka ilçeler var mı, bilmezdik. Biz dünyayı Ovacık’tan ibaret görüyorduk.

Karadeniz’de, İç Anadolu’da, Marmara’da neler oluyor, bilmezdik ya da hangi şehirlerde kim daha etkin onu da bilmezdik.

Ovacık’ta sayısal çoğunluk hangi örgüttüyse Türkiye genelinde de öyle olduğunu düşünüyorduk.

Bu dağların arasında yaşananlar bizi etkiliyordu.

Tartışmalarda benim dikkatimi en çok çeken kadınların durumuydu. Devrimciler, kadınları öne çıkarıyordu. Birkaç kez devrimci gençler komşularımızın evine gelmişlerdi. Evin kadınları sofrayı hazırlarken onlar da kalkıp yardım ediyorlardı. Büyük şaşkınlık yaratmıştı bu. Düşünsene boylu poslu, her şeyi bilen, bizim o zaman idol olarak gördüğümüz kişiler kahvaltı hazırlanırken kadınlara yardım ediyorlardı. Bizim hiç alışık olmadığımız bir durumdu.

Kızılbaş kültüründe her ne kadar kadın önemsense de kadının kendisini var edebilmesi devrimcilerin yapmış olduğu çalışmalarla gerçekleşiyordu.

Devrimciler Galiba Yanlış Yapıyorlardı

1960’lardan itibaren dünyada ve Türkiye’de bir sol rüzgârı esiyor. 70’lerden itibaren bu sol rüzgârın güçlü bir şekilde bu bölgede köylere kadar girdiği görülüyor. Bu, az önce sizin de anlattığınız gibi bir

değişim yaratıyor. Peki bu, gelenek, görenek, inanç, feodal yapıyla yani bölge kültürüyle bir çatışma da yaratmıyor muydu?

Devrimciler gittikten sonra köylüler, kışın sobanın etrafında yazın harmanda tartışmaya devam ediyorlardı. Önce susarak birbirlerine bakarlardı, cesaret edemezlerdi bir şey söylemeye. Bir gün “Ya bunlar bizim geleneklerimizi, kültürümüzü hiçe sayıyorlar.” diyenler olmuştu.

“Ne demek kadın ve erkek eşit olur? Ufak çocuklar herkesle beraber sofraya oturur mu? Olur mu? Çocuk sonradan oturur.” diyorlardı. En çok da inanç merkezli tartışmalar sürüyordu.

O dönem devrimciler galiba yanlış yapıyorlardı. Birden bire kesip atmanın bence somut olarak çok doğru bir yanı yoktur. Bin yıllık bir inançsal durumu birden bire “Tanrı yoktur. Din afyondur.” gibi söylemlerle kesip atmak bana çok doğru gelmiyor. O dönemki bakış açısı çok halkçı, halkı anlar durumda değildi.

Kendi aralarındaki tartışmaların topluma sirayeti de bu şekliyle oluyordu. Hatta o süreçte tanrıya küfür etmeyi kendisini özgür görme meselesi olarak algılayanlar vardı.

Ben babama ilk kafa tuttuğumda onun inancına karşı bir şeyler söylemişim. Babam karşımda sustuğu hatta beni dövmediği için koltuklarım kabarmıştı. Bende bir özgüven gelişmişti. Sonra bakınca bunun doğru olmadığını görüyorsun tabi.

Tartışmalara tanık oluyorsunuz, yoğun bir politik ortam var. Size kitap okutmuyorlar mıydı?

Ben 11-12 yaşına geldiğimde dünya klasiklerini okumaya başlamıştım. Mesela 13 yaşında Mitka Grıbçeva'nın; Bulgaristan'daki partizan direnişini anlatan “ Seni Halk Adına Ölüme Mahkum Ediyorum” kitabını okumuştum.

İlk okuduğum kitaplardan biriydi. O kitabı okuduğumda gece uyurken kendi ülkemde bir devrim yapacağımı hayal etmiştim. Müthiş hayallerim vardı. Bir şeylerin çok hızlı gelişeceğini düşünüyordum.

Yine Çin'deki devrimi anlatan Kızılkayalar romanı vardı. Kızılkayalar kitabı Çin'de, faşizme karşı mücadele eden Maoist gençlere yapılan işkencelere karşı onların direnişini, örgütlenme biçimini anlatır. Çin'de devrime giden o durum çok etkilemişti beni. Sonra da “Tohum” diye bir kitap vardı Muzaffer Oruçoğlu'nun , o da burada bizim düşüncede olanların anayasasıydı adeta. O kitabı okumayanlar bu siyasetten sayılmıyordu.

Biz “İbrahim Kaypakkaya”, Onlar “Mahir Çayan” Diyordu

Kaypakkaya'nın “Seçme Yazılar” kitabını, öğretmenizin başınızı okşadığı günlerde okumuş muydunuz?

O kitabı 14 yaşında okuyordum. Okuyordum fakat anlamıyordum, yalan yok. Hatta bazı kelimelerin altını çiziyordum, sözlüğe bakıyordum ama anlamlarını aklımda tutamıyordum. Yoncalı diye bir köy vardı. Köyün gençleri yaz mevsiminde Munzur suyunun kıyısına inerdi. Onların karşısında da bizim yayla vardı. Bizim köy Partizancı, onların köy Dev-Gençliydi. Biz onlarla tartışma yürütüyorduk. Köyde grubun lideri gibi görüyorlardı beni. Biz

“İbrahim Kaypakkaya” diyorduk, onlar “Mahir Çayan” diyordu. Biz “Partizan” diyorduk, onlar “Dev- Genç” diyordu ama bildiğimiz çok bir şey de yoktu. Taraftardık işte. Ben okuduğum bir kitapta siyonizm ve oportünizm kelimelerine rastladım. Okuyorum okuyorum ezberleyemiyorum ama. Sonunda bir yere yazdım.

Haftanın o tartışma günü geldiğinde ben konuştum konuştum en son aklıma geldi çıkardım baktım. “Oğlum,” dedim, “siz oportünistsiniz lan!” Karşıdakiler durdu, bizimkiler alkışladı. “Ooo biz kazandık!” dedik, onlar taşladılar bizi. Bilincimiz bu kadardı.

O yıllarda “Felsefenin Başlangıç İlkeleri’ni” de okumuştum. Hiç unutmuyorum, bir de “Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm” diye bir kitap okumuştum. İncecik bir kitap, Stalin’in kitabı.

Askerlere Bildiri Dağıtıyordum

Bu kitapları okurken kaçınıcı sınıftaydınız?

İlkokul 5 ve ortaokul dönemleri. Yavaş yavaş kurumsal bir yapının içine de girmiştım. Ovacık’ta bir dernek vardı. O dernekte teksir makineleriyle bildiriler basılıyordu. 27 tanesini bana veriyorlardı ben askeriye ile hükümet konağında satıyordum. Yani askere bildiri dağıtıyordum.

Neden 27?

27 kişilerdi orada. Hepsini veriyordum karşılığında 50 kuruş alıyordum. 25 kuruşa lokumla, -o eski lokumlar

var ya pudralı, uzun- yarım ekmek alırdım. Ekmeğin arasına lokumları koyar yerdim. Bir gün götürdüm 26 tane-sini verdim, biri almıyor. Kuşadası'ndan gelmiş bir yüz-başıydı. Ben de ismini söyle, dergiyi almıyorsan ismini yaz diyorum. Biz işi bu kadar ileri götürmüştük.

Soğuk Savaş dönemi. Milliyetçi cephe hükümetleri kuruluyor. Sert bir ortam var Türkiye'de. Ama siz öğrenci olduğunuz halde siyasi yazıları teksirle basıyorsunuz. Askerler dahil devlet dairelerinde dağıtıyor-sunuz. Bugün ile karşılaştırdığımızda ilginç geliyor.

Şöyle bir durum vardı. Karakoldaki, asker ya da polis sayısı çok azdı. O zaman köylerle beraber ilçede müthiş bir genç potansiyel var. Tabii ki büyüklerimiz çok tedir-gindi, dikkat etmeye çalışıyorlardı ve mümkün olduğunca ortalıkta gezmiyorlardı. Biz ise büyük yoldaşlarımızın, abilerimizin, bizi koruyacağını düşünüyorduk. Korkmu-yorduk. Bir de galiba o dönemdeki asker ve polis biraz politikti. Tek tip değildi.

Karşılıklı güç dengesinin halk tarafı daha güçlüydü. Biz öyle görüyorduk.

Öğretmenlerin Büyük Bir Bölümü Partizancıydı

Okuldaki ortam nasıldı? Ciddi bir örgütlülük var mıydı?

Vardı. Bir yanda Halkın Kurtuluşu'nu savunan öğretmenler vardı diğer yanda TKP-ML yani Partizan geleneğini

savunanlar. O süreçte Ovacık'taki yerli öğretmenlerin büyük bir bölümü Partizancıydı. Biri de bizim sınıfa denk gelmişti. Ziyaret ve Yeşilyazı⁸ öğretmenler grubu vardı. O grup etkindi. Bu düşüncenin teorik ve ideolojik yapısını çok iyi biliyorlardı. Öğretmenlerimizin üzerimizde büyük etkisi vardı.

Bir de şöyle bir durum vardı. Okula geç başlanmasından dolayı ortaokuldaki öğrencilerin çoğu artık neredeyse günlük sakal tıraşı olan ağabeylerimizdi. Mesela ben 18 yaşında ortaokulu bitirdim.

Onlar faaldi ve bize örnek olurlardı. Okuldaki yemeklerin kötü çıkışına itiraz eder, haklarının yenildiğine, okulun şartlarının kötülüğüne dair eylemler yaparlardı.

Okulunuzun da olduğu ilçe merkezinde genç sayısı fazla, nüfus yoğun, ortam hareketliydi diyorsunuz. Sosyal kültürel yaşam nasıldı?

Çok iyi hatırlamıyorum ama Emekçi⁹ 'nin bölgede zaman zaman konserler verdiğini duymuştum. Halkın Kurtuluşu da Mehmet Erdoğan konserleri organize ederdi. Gitmemiştim ama duymuştum. O dönemlerde ilçede bir sinema da vardı. Halk oyunları yarışmaları yapılır, tiyatro oyunları sahnelenirdi. Ama daha çok spor etkinlikleri düzenlenirdi. İşin doğrusunu söylemek gerekirse bizim ilimizi de en çok o çekiyordu. Çünkü köyde hiç futbol topumuz olmazdı. İlçede topla oynama ihtimali oluyordu.

8 Ziyaret ve Yeşilyazı: Munzur gözelerinin yanı başında, Ovacık'ın iki büyük köyü.

9 Emekçi: Asıl adı Ali Haydar Levendiz olan Emekçi, 1955 Maraş doğumludur. 1973'te ilk kaset çalışması yayınlandı. 1980'den bu yana yurt dışında yaşamaktadır.

Bu arada siz henüz ilkokulu bitirmeden 12 Eylül darbesi oluyor. 12 Eylül darbesini nasıl hatırlıyorsunuz? Neler yaşandı Ovacık'ta?

12 yaşıma bitirmiştım galiba. Küçük bir televizyondan izliyorduk olan biteni. Televizyondaki görüntüde birisi oturuyordu. Sanki arkasında birkaç kişi daha duruyordu, bir şey deklare ediyordu. Hatırladığım yalnızca buydu.

Kenan Evren ve Milli Güvenlik Konseyi...

Milli Güvenlik Konseyi, 5 kişilik konseymiş işte. Okul açılışına birkaç gün vardı galiba. Biz okula geldiğimizde sanırım bir ay boyunca o konsey televizyonlarda sürekli çıktı. Televizyondaki ya da radyodaki haberleri okuyanlar sanki böyle hazırola okuyormuş gibi geliyordu bize.

Bir de hiç görmediğimiz kadar askeri aracı sokaklarda görmeye başladık. Hatta zaman zaman meşhur “yaylalar yaylalar” türküsünü söylediklerini hatırlıyorum.

Peki darbe örgütlü alana nasıl yansıdı?

Her şey, birden bire kesildi. Bizim o teksir makinelerini falan alıp götürmüşlerdi. Dernek boşaltılmıştı. Okulda disiplin arttı. Okula zaman zaman polislerin, askerlerin girdiğini görüyorduk. Askeriyeye bildiri dağıtmak filan, hepsi bitti. Öğretmenlerimiz sürgün edildi. Yerli öğretmenlerin hemen hemen tamamı sürgün edildi. Zaten o sene yatılı okul da ilçe merkezinin dışına taşındı. Oraya taşınınca ilçeyle de ilişkimiz kesildi. Artık ayda bir kere izinle ilçeye gelmeye başladık.

O dönemden unutamadığınız olaylar ya da kişiler var mı?

Ben Baba Erdoğan'ı unutmuyorum. Partizancıların komutanı olduğunu söyledikleri Baba Erdoğan, bir grupla köye gelmiş, köyde bir toplantı yapmıştı. 80 sonrasıydı. O süreçte onun köylüyle tartışması, konuşması, olgun şekilde herkesi dinlemesi beni çok etkilemişti. Ondan önce devrimciler, gençler, gelirdi konuşurdu halk dinlerdi.

Bir de yanlış hatırlamıyorsam o süreçte Tunceli'de iki devrimci örgüt birbirine girmişti. Yusuf diye birinin öldürüldüğünü hatırlıyorum.

“Artık Sen Bizim Siyasetin Örgütlüsüsün!” Demişti Bana

Siyasetle daha bilinçli şekilde ilgilenme döneminiz ne zamandı?

6 Haziran 1984'te siyasette örgütlü oldum. Nasıl mı örgütlendim? O zaman ortaokul son sınıf öğrencisiyim. O süreçte burada bir komite vardı. Çok gizli çalışıyordu. Bize” bunlar küçük devrimci yoldaşlarımız.” diyorlardı.

Yaz sezonuydu galiba, Pojvenk diye bir mezramız vardı, biz oraya düğüne gitmiştik. Köye bir Partizan grubu geldi. Başında da Baba Erdoğan vardı. 6 Haziran 1984'te “Artık sen bizim siyasetin örgütlüsüsün.” demişti bana. 6 Haziran'da orada örgütlenme resmi olarak kurumsal bir kimlik kazanmamış olsa bile Baba Erdoğan bana

şifaen söylemişti. O örgütlülük süreci içerisinde ona uygun davranıyordum.

Baba Erdoğan bana örgütlüyken neleri yapıp, neleri yapmamam gerektiğini anlatmıştı. “Halk üzerinde baskı kurmamalısın, herkese eşit davranmalısın. Köyde birilerine karşı bir yanlış oluyorsa ve suçlu baban da olsa onu suçlaman lazım.” diyordu. “Babanı sorgulaman lazım, eleştirmen lazım. Ailede kadın erkek eşittir. Birbirinize yardım etmek zorundasınız. Komşularınız sıkıntıdaysa destek vermek zorundasınız.” demişti.

Size şimdi “Komünist Başkan” diye hitap ediyorlar. Siz komünist kelimesini ilk ne zaman duydunuz ya da ne zaman kendinize “Ben komünistim.” dediniz?

Komünist kelimesini önceden duymuştum. Türkiye Komünist Partisi Marksist Leninist (TKP-ML). Kaypak-kaya geleneğinin komünist partisi yani. Komünist kelimesini buradan biliyordum. Bir de Rusya’nın da komünist olduğunu duymuştum. “Komünist Rusya, Komünistler Rusya’ya!” diyorlardı.

Kendimi komünist bir siyasetin adamı olarak görüyordum ama hiç kendime “Ben komünistim artık.” demedim. Çünkü küçük burjuva alışkanlıklarımın ve geri yanlarımın olduğunu biliyordum. Kendime komünistim dememiştım, kendimi daha çok sosyalist biri olarak görüyorum. Çünkü Komünizmin, birçok şeyin yıkıldığı, birçok yeni şeyin hayata geçirildiği bir dönem olduğunu düşünüyorum. Komünist bir partiden belediye başkanı olmamdan dolayı o isim bana yakıştırıldı. Ben kendime hiç “Komünist bir başkanım.” demedim.

Heyecandan Kalbim Duruyordu Neredeyse

Lisede okumak için Bingöl'e gittiniz. Örgütlü yapınız orada da devam etti mi?

Bingöl'de faaliyet alanım yoktu ama yaz döneminde, ilçeme, köyüme geldiğimde bizim siyasetle bağım devam ediyordu. Hatta ikinci sınıfı bitirip üçüncü sınıfa geçtiğimde buradaki arkadaşlar Bingöl'de örgütlü olan arkadaşlarla ilişki kurdurttular bana. Hiç unutmuyorum, 1988'di. Nevroz'u anlatan broşürleri akşam Bingöl'ün sokaklarına gizlice atmıştık. O sırada heyecandan kalbim duruyordu neredeyse. Yatağa girmiştim ama kalbim davul gibi çarpıyordu. O kadar da ürküp korkmuştum. Sabah kalktığımda Bingöl ana baba günüydü. Galiba operasyon yapılmış, gözaltılar da olmuştu.

Konya'da siyasi faaliyet yürütebildiniz mi?

Orada daha iyi oldu. Konya Selçuk Üniversitesi'nde bizim gelenekten olan örgütlü gençler vardı. Ayda bir kere muhakkak görüşüyorduk. Neler yapılabilir diye tartışmalar sürüyordu. 1992'ydi galiba... Edebiyat fakültesinde 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü basın açıklaması yapmıştık. Yaklaşık 100 kişi katılmıştık. Konya'da bir ilkti.

Bu arada devlet memurusunuz, sorun yaşamadınız mı?

Memurluk dönemimde demokratik alan gelişmeye başladı. Daha çok sendika alanında hareket etmeye başladım.

Uzun yıllar aktif sendikacılık yapmışsınız...

1993'tü galiba, Tüm Sağlık-Sen kuruldu. Ben kuruluş döneminden beri üyesiydim. 1995'te Tüm Sağlık Sen kapanmış, 1996'da Sağlık ve Sosyal Emekçiler Sendikası (SES) kurulmuştu.

O dönem, kamu emekçilerinin sendika kurması yasaktı ama.

Yasaktı ama bizim coğrafyamızda örgütlülüğe açık ve alışkın bir yapı vardı. Sosyalist siyaset örgütlenmesi çok güçlüydü. Bunun yanında sendikaların kurulması devletçe daha rahat kabul edilebilir bir durumdu. Batıda ise devlet daha sertti. Sendikaları resmi olarak kabullenmiyordu. Bir yandan da Avrupa'ya şirin görünme, dünyaya şirin görünmeye çalışıyorlardı.

Askerden geldiğimde Sağlık ve Sosyal Emekçiler Sendikası kuruldu. Aynı dönem üyesi oldum ve ondan sonra Eğitim-Sen ve başka başka kollarla beraber SES içerisinde etkin bir faaliyet yürütmeye başladık.

Yönetimde, denetimde, iş yeri temsilciliğinde çalıştım.

Dünyada ve Türkiye'de sendikacılık tartışılıyor, konuşuluyor. Sendikacılık yaptığınız dönemde sendikacılığa bakış açınız nasıldı, bugün nasıl?

Sendikalar bu ülkede rolünü iyi oynayamadı. Mesela bir dönem Eğitim-Sen motor güç oldu. Ecevit'in, Eğitim-Sen MYK'dan iki kişiyi alıp danışman yapması sonrasında sendikada bir duraksama oldu. Bu sefer de SES'ten bir çıkış söz konusu oldu.

Sanki bir danışıklı dövüş gibi gidiyordu süreç. En can alıcı dönemlerde biri Ankara'ya gidiyordu. Geri döndüğünde ise eylemler bitiyordu. Sonuca gidilemiyordu. Dünyanın birçok yerinde sendikalar sonuç alır. 4+4+4 döneminde üç dört gün tartışmalar oldu, bir şeyler yapılmaya başlandı ama sonra geri çekilme yaşandı. Mesela dünyada işçi sendikaları masaya yumruk vurduğunda hükümetlerde bir titreme olur. Bizim ülkemizde işçi sendikaları susar, memur sendikaları biraz hareket etmek ister ama onlar da sonuca gidecek hiçbir eylem yapamadı.

Memur arkadaşların, işçi arkadaşların örgütlenebileceği demokratik alan olarak önemli bulurum sendikaları ama maalesef ülkemizde bu alanın çok iyi kullanılmadığını da biliyorum.

Bizim Siyaset Rusya'yı, Sosyal Faşist Olarak Görürdü

1989'da Berlin Duvarı yıkıldı ardından Sovyetler Birliği çöktü. Bunlar nasıl bir etki bıraktı sizde ve çevrenizde?

Şunu söyleyelim size; bizim siyaset Rusya'yı, sosyal faşist olarak görürdü. Yani Rusya'yı Komünist - Sosyalist bir devlet olarak görmezdi. Stalin'den sonra Rusya'nın sosyalizmden koptuğunu söyleyen bir siyasetti. Bilimsel, nesnel bilgi donanımımız çok olmasa da daha çok kendi örgütsel yapımız içerisinde siyasi tartışmaları dinler, onlara katılırdık. Ben 1984'ten bugüne gelene kadar teorik tartışmaları çok yürüten bir örgüt militanı gibi olmadım. Daha çok demokratik alanda nelerin olabileceği

ve yapılabileceği üzerine kafa yordum. “Sokakta, somut olarak neler, nasıl yapılabilir?” soruları üzerine tartışmalar yapardım.

Sendikaların yanındaydık, işçilerin yanına gidiyorduk, yoksullara destek oluyorduk, köylere çıkıyorduk. Genelde bu tür şeyler yaptım. Siyasetin teorisyeni olayım, çıkayım ülkeye bir şeyler söyleyeyim ya da on binlerin karşısına çıkayım ajitasyon çekeyim, gibi şeyler aklıma hiç gelmedi.

Sovyetler yıkıldı ama Çin’de sosyalizm devam etti. Siz bu durumu nasıl değerlendirdiniz? “Bak biz haklı çıktık Sovyetler Birliği yıkıldı Çin kaldı.” mı dediniz yoksa 70’lerin ortalarından itibaren Çin’deki değişimi de mi sorguladınız?

Biz Mao Zedong’un bilimsel, sosyalist düşüncesini önemseyen, Türkiye’ye uyarlamaya çalışan, Onu usta olarak gören bir siyasetin içindeydik ve Çin’e sempati ile bakıyorduk.

Maoizmin, o bilimsel yapının o kültür devriminin kitaplarını okuduğumuzda bizim üzerimizdeki etkisi ve hissiyatı diğer ülkelerdeki sosyalist devletlerin etkisinden daha ilerideydi. Mao Zedong’un yaratmış olduğu ülkede, Çin Komünist Partisi’nin uzun bir dönemde sosyalizmi sürdürebileceğine inanıyorduk. Çünkü güçlü bir ideoloji olduğunu düşünüyorduk. Biz bu ideolojinin doğruluğuna gerçekten de inanmış siyasetin insanlarıyız. Onun için galiba 34 yıldır hiç örgütsüzleşmedik. Onun için böyle demokratik alanda da olsa örgütlülüğümüz devam etti.

Çin şimdi hızlı gelişme, ekonomik büyüklük, askeri güç, dünya siyasetindeki yeri itibariyle dünyanın gündeminde. Takip ediyor musunuz? Nasıl bakıyorsunuz?

Takip ediyorum. Çin biraz dünyaya açıldı. ÇKP hala komünist parti olarak kendini ifade ediyor. Zaman zaman okuduğumda, baktığımda o eski ideolojik ve politik duruşu hâlâ devam ettiriyor, gibi geliyor bana. Yani altta böyle bir duruş var gibi. Tabii ki oturup konuşmak ve tartışmak lazım. Bu konuda çok üstten bir tartışma yürütebilecek bir kabiliyetim yok esasen.

Ben, (çocukluktan gelen bir durum belki bilmiyorum) elime mikrofona alıp toplumun karşısına çıkıp teorik bir tartışma yürütmeyi beceremedim hiç. Yani bana hangi alanda bir görev verirlerse ben o alandaki göreve odaklanıyor ve onu en iyi şekilde yapmaya çalışıyordum. Sağlık memuru oldum. Sağlık memurluğunu iyi yapmaya çalıştım. Bir çok doktor arkadaş, hemşire arkadaş hatta hasta, önemli bir durum olduğunda “Fatih ağabeyi çağıralım.” derdi.

Sonra hiç planlamadığım bir anda arıcılık yaptım. Başta herkes bana gülüyordu. İlgili CD’leri, kitapları, şunu bunu almaya başladım; ikinci, üçüncü yılda arıcılıkla ilgili iyi bilgi sahibi olmuştum artık.

Sonra yerel yönetimlerden sorumlusun dediklerinde, 2011 yılından sonra yerel yönetimlere dair iyi kafa yormaya başladım. Ben daha çok görev adamıyım yani. Bana verilen görevlerin siyasi ve ideolojik yapıya paralel gitmesi için uğraş vermeye çalışırım. Çalışmayı, başarmayı kendine görev bilen biriyim.

Cem Tutulurken Eşim de Ben de Ağlıyorduk

Sol, sosyalist ideolojiden beslenerek bugüne geldiniz. Bir yandan da bölgenizin inancı ve geleneksel kültürü var. Ovacık'ta Alevi inancı ve kültürü baskın. Bu kişiliğinizi nasıl etkiledi?

Aileden, çevreden, köyden gelen o inançsal yaşam beni de etkiledi. Kızılbaş- Alevi kültürünün inanç kısmı duygusal durumu beni de etki altına almıştı. Hatta liseye gidene kadar Alevilikle ilgili kendime göre bir araştırma yapmıştım. Köydeki tartışmalarda ben Alevilikle ilgili örnekler verdiğimde herkes dönüp bana bakardı. Liseden sonra siyasi yanım, biraz daha güçlenmeye başladıkça inanç yönü biraz tali duruma düştü. Ama inanç meselelerine çok retçi bir tavrım yok benim. Bence inanç bir insanın psikolojik durumuyla da ilgilidir. Eğer kişi kendini onunla rahatlatabiliyorsa, başkasına zarar verecek bir durum değilse, inancını, başkasına baskı aracı olarak kullanılmıyorsa, bu konunun tartışılmasını bile çok doğru bulmam.

1995'te Pertek'te sağlık memuruyken bir etkinlikte semah dönülmüştü. Eşimle beraber onu izlediğimden sağdan soldan bana bakıldığını fark ettim. Sonra baktım, ben ve eşim cem tutulurken ağlıyorduk. Her ne kadar inanç bizim için tali planda olsa da geçmişten gelen bir durum da var.

Sadece inanç değil. Bir de kültür, edebiyat, müzik var. Pir Sultan var Yunus Emre var Karacaoğlan var, günümüze kadar gelen halk ozanlığı geleneği var...

Pir Sultan Abdal hayatımızda; dik duruşun, direnişin simgesidir. Hallac-ı Mansur, ismini sayamadığım birçok ozan, inanç önderi günümüzün devrimcilerinden, bizlerden çok daha ileride, çok daha dik durmuş kişilerdir. Biz de gittiğimiz her yerde; eğer bir dik duruşu, bir onuru tanımlayacaksak bunların üzerinden tanımlıyoruz. Kızılbaş kültürünün değişim ve dönüşümü ilke edinmesi önemli. Türkiye’de hangi bölgeye gitsen o toplumlar içerisinde en ilerici rolü oynadığını görüyorsun. Aile içerisindeki baskıların az olması, toplum içerisinde inanç baskısı kurmaması, aslında özgürlük anlamında da bize çok şey öğretiyor.

Devrimciler bütün inançlara, dinlerin çıkışından günümüze kadarki macerasına, izlediği bütün yollara dair bilgi sahibi olmak zorundalar. Çünkü sadece retçi olmak, bir insanın inancına laf söylemek, doğru değil.

Dersim’e Sefer Edin! Taş Üstünde Taş, Omuz Üstünde Baş Bırakmayın

Dersimli bir siyasetçi ile konuştuğumuzda Dersim İsyanı mutlaka gündeme gelir. Kimileri Dersim İsyanı, Kimileri Dersim Katliamı der. Sizin bakışınız nedir?

Biz bunu bir kırım olarak görürüz. Öyle görmemizin temel nedenleri var. Şu anda dünyanın birçok yerinde katliamlar oluyor ama bu başka bir şey gibi geliyor bize.

Dersim’de bir soykırımın olduğuna inanan biriyim. Neden? Şimdi deşifre olmuş şeyler var. Arşivden çıkan şeyler var. Tanıklıklar, anlatılanlar var. Bu söylenenler doğru olmalı ki, hiçbiri yalanlanmadı. “Dersim’e sefer edin taş

üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmayın.” Cümlesi, coğrafyadaki yaşamın yok edilmesi demektir. Bu bir kırım, bu bir soykırım. Burada homojen Kürt- Kızılbaş kimliği olan bir halkı yok etme politikası var. Bu, konuşulduktan sonra tartışılıp rafa kaldırılacak bir durum değil bizim açımızdan. Ama arşivlerin tamamının açılmaması nedeniyle birçok şeyin zaman zaman eksik tartışıldığını görüyoruz.

Dedelerimiz anlatırdı ama korkuları vardı. Bizim de bu konuda devlete kin gütmemizi istemiyorlardı. Bir şeyler yaparız devlet de bize aynı şeyleri yapar diye...

Seyit Rıza bizim çok yakın bitişik köyümüzden. Onun ve arkadaşlarının asılması büyüklerimiz tarafından anlatıldığında ya da okuduğumuzda içimizden bir şeyin koptuğu hissiyatı var her birimizde.

Katliam boyutu ile ilgili düşünce ve duygularınız bu şekilde. Bir de siyasi boyutu var. Yani Seyit Rıza gerçekten siyasi ideolojik bir lider mi? Sizin ve sizin siyasetinizin kurmak istediği dünya içerisinde Seyit Rıza gibi bir figüre nasıl bakılır?

Siyasetimiz, Seyit Rıza'nın Dersim'de, o direnişte yaptıklarını takdirle karşılar. Seyit Rıza, o yaşta tüm varıyla yoğunla bu direnişin bir sembolü, simgesi olmuş, canıyla bedel ödemiştir. Bu coğrafyada saygınlığı ve çok özel bir yeri vardır.

Politik bir örgütlülüğün lideri derseniz, hayır öyle bakmayız. Ben bakmam yani. İdeolojimin bununla ilgili çok büyük iddiaları yoktu.

Daha çok katliama karşı gösterdiği direniş ruhunu öne çıkarır, doğruları destekler. Esasen Seyit Rıza, 60-70 yaşlarına gelene kadar ne ulusal ne sınıfsal ne de politik örgütlülüğü olan biri değildi.

Kimileri de Seyit Rıza'yı bağımsız bir devlet kurmaya çalışan ulusal önder gibi görüyor. Sizin dinledikleriniz, okuduklarınız buna denk düşüyor mu?

Ben hiç buna dair bir şey okumadım. Mesela dedem öldüğünde 114 yaşındaydı. 1938'de 50 yaşındaymış. Ben kendisiyle zaman zaman bu konuları konuştuğumda Seyit Rıza önderliğinde kurumsal bir yapının kurulduğu, ulusal bilincin geliştiği, bu coğrafyada irade, örgüt ya da iktidar olma perspektifine dair hiçbir şey söylemedi.

“Ben sizin oyunlarınıza akıl erdiremedim, o bana dert oldu; ben sizin önünüzde diz çökmüyorum, o da size dert olsun!” cümlesi aslında o süreci anlatıyor.

Yani daha çok direnişçilik yanı önemsenir.

Bir boyun eğmeme bir direniş var ama toplumsal yapıdaki yeri feodal bir yapıya denk düşüyor. Bir ağa...

Öncesi öyle. Sembol olmuş biri ile ilgili bugünden bazı şeyleri söylemek çok doğru değil ama aşiretler arasındaki kavgaların, tartışmaların bir parçası olmuş.

Bizim Torunova'da Tello Amca, Hıdır Çim vardı. Onlar 1938'i yaşamışlar. Tello Amcanın köyünde, insanlar götürülmüş asılmış ve öldürülmüş. Çatışmalar olmuş. Tello Amcanın köyü Seyit Rıza'nın hemen üst bitişik köyü. Aynı bölge insanları yani. Onların da, yaşananları bilince

çıkarın, 38¹⁰ 'i ulusal bir çıkış, bir direniş gibi gören bir tavrı yoktu. Tam tersi bazen eleştiriyorlardı.

Siyasi yaşamınızı konuşmaya devam edelim. Çok sık ağladığınızı söylüyorsunuz. Gerek geleneksel kültürde gerekse devrimci, sosyalist gelenekte pek alışıldık bir durum değil aslında. Sizi bu konuda yadırgayanlar oldu mu, oluyor mu?

Bizim yoldaşlarımız içerisinde böyle tartışmalar hiç olmadı. Etrafımda çok duygusal arkadaşlarım, yoldaşlarım vardı. Demokratik alan mücadelesi içerisinde benden daha duygusal tepkileri olan birçok yoldaşım oldu. Devletin ve sosyalist karşıtlarının yaratmış olduğu algıda komünistler çatık kaşlıdır, inananlara zarar verir, anne baba tanımaz, her zaman postal giyer, yere sert vurur... Bu algı yaratılarak toplum korkutulmaya çalışılmış. Halbuki sosyalistler halkını savunan, ülkesine öncülük eden, halkı için canını bile veren insanlardır.

Ayrıca sosyalistler aşık olur, doğayı çok sever, toplumla ilişkilerde sosyalleşir, her vatandaş gibi küfrederek, bağırarak, çağırarak, kavga eder, ağlar, güler, eğlenir... Tüm yaptıklarında da eleştiri ve özeleştiri mekanizmasını çalıştırır. Biz de insanız ve herkes kadar severiz, herkes kadar aşık oluruz, herkes kadar kadına erkeğe, ağaca, taş, anaya, babaya saygı duyarız.

10 38: Dersimliler, Dersim isyanını anlatırken genellikle "otuz sekiz" ifadesini kullanır.

Allah'ı Yok Sayan Devrimci Gördüğümde Ürküyordum

Komünistler ve devrimciler de, yaratılan bu algıya zemin yaratmadı mı?

Kimi zaman davranışlarımızla biz de bu algının bir parçası olduk. Niye olduk? Kendi coğrafyamla ilgili konuşayım. Örgütlü yaşama yeni geçtiğimde Hz. Ali'yi yok sayan, Hz. Muhammed'i ya da Allah'ı yok sayan devrimci gördüğümde ürküyordum. Gerek yoktu ki buna. Niye bunu söylüyorsun? Bir gün tartışma konusu olduğunda “Benim düşüncem budur.” dersin ama gelip halka “Bu yoktur, yapmayın, etmeyin!” demenin gereği var mı? Somut yaşanmışlıkları var. Toplumun kendini mutlu hissettiği duygusal dünyaları var, kodları var. Bunlar da o kodlardan biridir. Buna neden dokunuyorsun ki? Ne zaman ki bir araştırma ya da bilimsel bir çalışma söz konusu olur, sen o zaman tezini söylersin.

İnanç, başkasını baskılamak istediğinde, yok etmek istediğinde karşı çıkarsın ama onun dışında kim nasıl düşünüyorsa nasıl inanmak istiyorsa inansın. Başkasına zarar vermemek şartıyla isteyen istediği gibi inansın.

İkincisi; sen Sünnilerin yoğun olduğu bölgede yaşayan bir devrimciysen, Hanbeli, Maliki mezhebine dair; Alevilerin yaşadığı bir bölgeye geliyorsan, buraların geçmişine dair bilgi hazinenin olması lazım. Yoktu ama! “Aleviler nereden geldi, dil nereden geldi, inanç nereden başladı?” konularında hiç bir bilgi, birikim yoktu. Bir de “Baksana işte, Allah yoktur; hani nerede?” falan diye dalga geçmeye kalkarsan halktan koparsın. Aslında

siyasetler böyle davranmayı istemez. Bireyler bunu yaptı. Yaptığında toplumu kırdılar.

Bir Gün Komünistlere “Hırsız!” Desin

Geçmiş yıllardaki kadar olmasa da günümüzde de komünistler sık sık vatan haini, terörist suçlamasıyla karşı karşıya kalıyorlar.. Komünistlerle ilgili bu suçlamaları üzerinize alıyor musunuz?

Biz genelde bir toprak parçası üzerinde yaşayan bütün canlıların yaşam hakkını kutsal görürüz. Doğru, bilimsel bir yaşam için mücadele eder ve o yaşamı insanlar, diğer hayvan ve canlılar için de isteriz. Bu anlamda biz yurtseveriz. O halde elbette biz kendimizi vatan haini olarak görmeyiz. Vatan hainliği herkese göre değişir.

Ne zaman sağda birilerinin politik durumu aşağı doğru gider; bizlere dair ya vatan haini ya din düşmanı suçlaması yaparlar. Daha beteri, “bayrak yakıyorlar, camiye saldırıyorlar” yalanlarıyla biz devrimcileri, biz yurtseverleri, biz komünistleri ötekileştirmeye çalışırlar. Yok öyle bir şey. Dünya, bana “komünist” diyor. Muhtemelen benim gibi binlerce yoldaşıma da “komünist” diyor ama bir tek gün komünistlere “hırsız” demiyor, diyemiyor. “Komünistlerin ülkeleri talan ettiğini” söylesinler; “komünistlerin ülkeleri rant alanına çevirip sömürdüğünü” söylesinler, söyleyemiyorlar.

Bir ülkeyi rant alanına çevirmeyip, tüccar gibi satmayıp, doğanın, canlıların yaşam hakkını savunan, doğal alanın korumasını savunan, herkesin sağlıklı gıdaya

uluşma hakkını savunan bir ideolojinin mensupları doğru bir şey yapıyor, demektir.

Tam tersi, biz “ülkeyi rant haline getirip, tüccar mantığı ile ülkenin yedi sülalesini satanların ağzından bu kelimelerin dökülmesini” ihanet olarak görürüz.

Milliyetçi bir gözle de bakmayız yapıлып edilenlere. Biz dünyanın neresinde yaşarsak yaşayalım, oraya dair sağlıklı bir yaşamı, canlıların yaşam hakkını kutsal sayarız. Suçlamalarının temel sebebi, komünistlerin doğru ve güzel olanı savunması. Toplum bunun tamamını duyduğunda özüksediğinde, onların sonu gelecek. Onlar kendi iktidarlarını devam ettirebilmek için başka da malzemeleri olmadığından mecburen karalayacaklar bizi. Başka seçenekleri var mı? Şunu mu desinler: “Komünistler daha iyiler, gidin, onlara oy verin. Onlara destek verin!” Öyle mi desinler? Demeyecekler.

“Son Bir Yılda Tek Bir Kitap Okudum”

Sanatla, edebiyatla, kültürel faaliyetlerle aranız nasıl? Kimleri okudunuz, kimlerden etkilendiniz?

Bir dönem, dünya klasiklerini okudum. Gorki'den, Tolstoy'dan... Yaşar Kemal'den okuduğum kitaplar oldu. Bu süreç tam örgütlendiğim dönemdi. Bunları araştırmam gerektiği, okumam gerektiğini düşündüğüm dönemdi. Bugün ise normal gelen yazıları bile okuyabilecek zamanım olmuyor. Son bir yılda tek kitap okuyabildim. Vedat Türkali'nin ölmeden önce çıkan son kitabı. Roman okumayı seviyorum genel olarak. Yaşar Kemal'i ayrıca önemsiyorum.

Peki ya sinema?

Geçmişte Yılmaz Güney'in filmlerine hasta biriydim. Bir de Kemal Sunal'la, Melike Zobu'nun filmlerini çok seviyordum. Son zamanlarda yelpaze genişledi; duygusal filmler de izliyorum, komedi de. Ama mücadeleci ruhu, direngen ruhu temsil eden filmleri daha çok seviyorum.

Yeteneğinizin olduğunu düşündüğünüz bir sanat alanı var mı?

Bir dönem flüt çalışıyordum. Yatılı okulda halk oyunları oynarken çoğu zaman çalgıcı parasını karşılayamazdık. Öyle zamanlarda kendimiz çalardık. Flütü epeyce de ilerletmiştim. Ama sonra bıraktım.

BELEDİYE BAŞKANLIĞI

Fatih Mehmet Maçoğlu, resmi olarak bir belediye başkanı. Ancak kişiliği, yaşam biçimi, halk ile olan ilişkisi bir belediye başkanı profiline çok da uymuyor. Onu bazen bir kooperatif gönüllüsü, bazen bir işçi, bazen bir abi, kardeş, yoldaş olarak görüyoruz. Kısacası kendisini içinde yaşadığı toplumun sorunlarının çözümüne adanmış siyasi bir kişilik.

En belirgin özelliklerini ise şöyle sıralayabiliriz:

Hedefe yönelik ve sistemli çalışması

Disiplinli olması

Planlamaya önem vermesi

Yaptığı tüm işlerde mutlaka toplumsal-ekonomik alt-yapıyı örmesi

Toplumun her kesimiyle kucaklaşması...

Böyle Başladı Bizim Yerel Yönetim Sevdamız

Kişisel ve politik yaşamınızın son yıllarına kadar yaşamınızın hiçbir noktasında yerel yöneticilik, belediyecilik vs yok... Sağlık memurusunuz ve sendikacılık

yapıyorsunuz. Yerel yönetimlerle ilginiz neydi? Nasıl başladınız?

Aslında çok düşündüğüm bir şey değildi. 1999'da Pertek'te çalıştığım dönemde bir ihtiyaç olmuştu. Orada devamlı sağ partiler seçimi alıyordu. Belediyeyi kendi malıymış gibi kullanıyorlardı. Biz demokrasi kuvvetleri orada bir araya geldik. İlk çalışmamızda 200-250 oyla kaybetmiştik. 2004 yılında tüm kurumları, CHP'yi DSP'yi de bir araya getirdik. Kenan Çetin arkadaşımızın adaylığında ilk iktidarlaşmayı Pertek'te başlattık. Hozat'ta da bizim arkadaşımız kazandı. Bize büyük bir moral ve motivasyon olmuştu bu.

Pertek'te kazanan arkadaşınız sizin geldiğiniz gelenekten miydi?

Hayır, EMEP'li bir arkadaştı. Biz demokrasi kuvvetleri, kim nerede daha güçlüyse onlarla bir araya gelmek, onları desteklemek gerektiğine inanırız.

Devrimci kurumların programı birbirine benzer. Birbirleriyle birleştğinde, ortaklaştığında daha ileri taşınabilir, daha güzel bir şeyler ortaya çıkabilir. Bu anlamda Hozat'ta, Pertek'te, Dersim merkezde hepimizin moralinin düzeldiği, hepimizin belediyelere rahat girip çıktığı, bir işin yapılmasıyla ilgili herkesin söz sahibi olduğu bir tablo gerçekleşmişti. Böyle başladı bizim yerel yönetim sevdamız.

2012'de de Demokratik Halklar Federasyonu'nun Dersim'de yerel yönetim sorumlusu oldum. Hozat ve Mazgirt Belediyesi bize aitti.

Bir bakıma Pertek'te AKP Belediyeciliğinin yaptığı ayrımcılık üzerine bu iş tetiklenmiş, doğru mu?

İnan ki ondan önce benim bir yerde belediye başkanı olabileceğim aklımdan bile geçmedi.. Önemseydiğim bir durum bile değildi.

Yerel yönetimler sorumlusu oldunuz, fiilen işin içine girdiniz. Neler tespit ettiniz? Nedir bu iş? Ne yapılması gerekiyor? Bir fikriniz oluşmuş muydu o dönemde?

Dışarıdan bakıldığı gibi olmadığını gördük. Bir bölgede belediye başkanlığını alıyorsunuz, çalışmalarınızı yapıyorsunuz, ama sonrasında “Eeee?” diye bir soru karşınıza çıkıyor. Biz de, “Tamam, aldık, bu kadar mı?” demeye başladık. Hozat ve Mazgirt belediyelerindeki arkadaşlar bizim yoldaşlarımızdı. Yerel yönetimler sorumlusu olmama rağmen biz bile çok fazla ilişki kuramıyorduk. Bu bilinç yoktu, gelişmemişti. Belediye başkanı arkadaşlarımız bir siyasetin temsilcisi ama sanki siyasetten uzak, kendi özgürlüğünde bir iş yapıyormuş gibiydi.

Kirli şeyler yapmıyorlardı, topluma karşı iyilerdi ama mevcut belediyecilikten de çok kopamadılar. Çünkü yerel yönetimde ekonomiyi planlayamadıysan, eğer bütçen güçlü değilse bağımlı kalıyorsun. Sadece “gönderilen paralarla belediyeyi yönetelim” denirse gerçekten çok sıkıntılar yaşıyorsunuz.

Başta Biraz Bocaladım

Siz aday olmaya ne zaman karar verdiniz? Tam olarak nasıl somutlaştı bu?

Aslında adaylığım gündemde yoktu. 2012’de birçok yoldaşımız siyasetle ilişkisini kesti.

Demokratik Haklar Federasyonu’ndaki arkadaşlarımızın bırakmasıyla beraber bu iş bizlere kaldı.

O süreçte siyaset şöyle düşünmüştü: Hozat’la Mazgirt’in üzerine Ovacık ve Dersim merkezi koyarsak hem yerelde genişlemeye, yayılmaya, hem de birlikte daha güçlü bir belediyeçilik yapmaya başlarız.

Arkadaşlarımız geldi “Alınan bu kararı uygulamamız gerekiyor; bu dört yerde, yerel yönetimlere muhakkak girmeliyiz.” dediler. Böyle bir karar çıktı. Sonra yoldaşlar bana Ovacık’ta sen gireceksin dediler. Ben başta biraz bocaladım. Gerçekten aklımda böyle bir şey yoktu. Belki o devlet memurluğunun getirdiği psikolojinin etkisi vardı. Birkaç sene sonra emekli olmayı planlamışızdır falan. Girersiniz, kazanamayıp geri dönünce kamu size nasıl bakar, evhamları vardır. Meseleyi galiba biraz böyle de düşündüm. Sonra ailemle bunu görüştüm. Eşim ve çocuklarım büyük bir tepki göstermedi.

2012’deki kopmaların sonrasında bu hareketin yerelde morale ihtiyacı vardı. Böylece karar verdim. Sonra da kararımı bildirdim yoldaşlara.

“Maocu Bozkurtlar” “Sosyal Faşistler”

Yeri gelmişken şunu da netleştirelim. Birçok kesim sizi hâlâ TKP’li (Türkiye Komünist Partisi) belediye

başkanı olarak biliyor. Aslında siz hiçbir zaman Türkiye Komünist Partisi siyaseti içerisinde yer almadınız, yer almıyorsunuz. O partinin üyesi ya da faaliyetçisi değilsiniz. TKP ile ilişkiniz nedir?

Ben Partizan geleneğinden geliyorum. 1990'ların hemen başlarında Demokratik Haklar Platformu, 2008'de Demokratik Haklar Federasyonu, bugün de Sosyalist Meclisler Federasyonu olarak kurumsallaşan Kaypak-kaya düşüncesinin demokratik alandaki faaliyetçisiyim. Biz illegal mücadeleye değil legal mücadeleye inanan ve halk içerisinde Kaypakkaya düşüncesini anlatabilecek bir alanın olması gerektiğini düşünen insanlarız.

Bundan dolayı da bu siyasetin demokratik alan faaliyetini yürüttük. Burada örgütlendik. 34 yıla yakındır da bu siyasetin içerisindeyiz.

TKP meselesi ise şöyle: Biz; 2004, 2009 ve 2014'te Demokratik Halk Dayanışmaları'nı kurduk. Bu dayanışmaların içerisinde kendisini var eden siyasetler kim olursa olsun, birlikte hareket edilebileceğine dair bir kararımız vardı.

EMEP, Partizan daha o süreçte bu halk dayanışmalarıyla birlikte hareket edilebileceğini söyledi ama kısa bir süre sonra HDP etrafında güç birliğiyle hareket edildi.

Biz de güç birliğiyle birlikte hareket edilebileceğine dair tartışmalar sürdürdük ama programımız uymadı. Kendisini dayatan anlayış tarzını doğru bulmadık.

Biz, bütün adayların sandık kurularak, daha şeffaf, herkesin kendisini rahat ifade edeceği şekilde belirlenmesi gerektiğini söyledik.

Ancak Demokratik Bölgeler Partili (DBP) dostlar bunu kimseyle tartışmayız, dediler.

Bu durumdan sonra, bizim burada; devrimci, halkçı yerel yönetim programı , halk dayanışmalarıyla kendisini var etti. O dönemde TKP'ye de ÖDP'ye de öneriler olmuştu. Mazgirt'te yoldaşlarımız ÖDP'den girdi. Hozat ve Ovacık'ta da TKP'den girdi. TKPlı arkadaşların bizi kabul etmeleri, bizimle birlikte hareket etmeleri önemliydi. Yerel yönetimlerde bağımsız aday olduğunuzda belediye meclis üyelerini çıkaramadığınız andan itibaren, yönetme konusunda da başarısız olursunuz. Etki alanınız daralır. Sonuçta Hozat ve Ovacık'ta TKP'den, Mazgirt'te de ÖDP'den girilmesi kararı verildi.

Yani seçime girme yetkinliği olan, ittifakın içerisinde bulunan, yasal durumu müsait olan bir partiden girmenin avantajını yakaladınız. Ondan sonra TKP'lilerle hem kişisel olarak hem siyasi olarak muhabbetiniz devam etti mi?

Etti, hâlâ ediyor. Biliyorsunuz, kendi aralarında üçe bölündüler. Bu bölgedeki arkadaşın bir başka grupta (HTKP) kalmasından dolayı onunla ilişkilerimiz daha fazla oldu. Ama ben Türkiye Komünist Partisi, Türkiye Komünist Hareketi ya da Halkın Türkiye Komünist Partisi'ne eşit uzaklıkta durdum. Tartışmanın bir parçası olmak istemedim. Parti içerisindeki tartışmayla ilgili hiç yorum yapmadım. Bunu çok doğru bulmadım. Aynı saygıyla ve sevgiyle herkese eşit uzaklıkta durdum.

Aslında sembolik anlamda ilginç bir şey olmuş. Çünkü sizin geldiğiniz gelenek geçmişte Sovyetler Birliği'ne sosyal faşist anlayışıyla yaklaşan bir gelenek. TKP ise tam tersi, Sovyetler Birliği'ni destekleyen, savunan bir çizgide olmuştur.

Evet. Hatta eskiden birbirimize hakarete varan şeyler de söylemişiz. Onlar bize “Maocu Bozkurtlar” diyordu biz de onlara “Sosyal Faşist” falan diyorduk. Teorik tartışmalar üzerinden birbirini karalayan anlayışlardan uzak durmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü herkes sosyalizme dayalı bir faaliyet yürütmek istiyor. Birileri kendisinin doğru, diğerleri ise kendisinin daha doğru olduğunu söylüyor. Esas bu doğruları ayırtırmaktan çok “neler yapılabilir?” üzerinden herkesin bir araya gelmesinin daha faydalı olacağını düşünüyorum. Mesela bundan önce hiç TKP'li biriyle ilişkim yoktu. TKP ile ilgili bir şey söylendiğinde de hep dudak büküp eleştirirdik. Söylediklerimize tek doğru olarak bakardık ama öyle olmamalı, olmamalıymış Herkesin düşüncesini iyi bilip bu düşüncenin neye hizmet ettiğinin farkındalığıyla ilişki kurmamız lazım. Kurmadığımız takdirde daralmaya başlıyoruz çünkü.

Karar verdiniz, aday oldunuz. Derken seçim süreci... Önce nereden başladınız? Nasıl bir seçim stratejisi izlediniz?

Demokratik Haklar Federasyonu; daha önce kazandığı iki belediye ile ilgili yerel yönetimler çalıştayını yapmıştı. Bir yerel yönetimler kitapçığı vardı zaten. Genel

ilkelerle de olsa bu yazılanların coğrafyamıza nasıl uygulanabileceği üzerine tartışmalar yaptık.

Beslendiğimiz siyasetin toplumsal ayağını, kitlelerle ilişki kurma biçimini biraz biliyorduk. Geldiğimiz siyasi geleneğin bu coğrafyada uzun süreden beri tanınırlığı vardı. İşte tüm bunları arkamıza alarak başladık. Bundan kaynaklı da çok zorlanmadık. Bizim sıkıntı çektiğimiz tek şey, “Ovacık’ta neyin esas ihtiyaç olduğu, acil müdahale edilmesi gerekenin ne olduğu” konusundaki bilgisizliğimizdi. Bunun üzerine bir araştırma yaptık. Fizibilite raporları çıkardık. Yarıları kadın, yarıları erkekten oluşan 15-16 kişilik merkezi, çekirdek bir komisyon kurduk.

Önce kendi içimizde bir eğitim programına tabi tutulduk. Sonra evlere ziyaretler yapmaya başladık. Gezilere başladıktan sonra ise iki günde bir değerlendirme toplantıları yaptık. Kendimizde eksik gördüğümüz yanları tartışmaya açtık. Bununla ilgili her hafta salı günü, eğitim programları koyduk. Yani 5-6 gün ev ziyaretleri, çalışmalar yaptık, bir günü de eğitim faaliyetine ayırdık. Kadınların, yoksulların, köyden göç edenlerin sorunları, ekonomiye, işsizliğe dair sorunları nasıl halledebileceğimiz üzerine eğitim çalışmaları yaptık. Önemli çalışmalarlardı bunlar.

Bu Bizim Eksiğimiz, Zaaflı Yanımızdı

Bu bölgenin insanısınız ve halkı tanıyorsunuz. Üstelik geldiğiniz siyasi gelenek de buraya çok aşına. Yine de sahaya indiğinizde hangi eksikliklerinizi tespit ettiniz?

Biz kendimizi toplumun öncüsüymüş gibi gördük ama ev gezilerine başlayıp kitlelerle iletişime geçtiğimizde bunun öyle olmadığını, bizim öncü değil halkın kendi öncülerini kendisinin çıkarabileceğini gördük. Bazen tartışmalar o kadar teorik alana kayıyordu ki hiç ummadığımız bir anda yaşlı bir amcanın söylediği bir cümle üstten bakmacı yanımızı ortaya çıkarıyordu. Biz kendimizi bilinçli, halka kendimizi rahat anlatan, halkı rahat ikna edebilecek, gibi görüyorduk.

Öyle değilmiş. İlk dönemlerde bu zaaflarımız ortaya çıktı. Mesela yaşlı bir amca vardı: Salih Sam. Biz o amca ile tartıştığımızda, bize “Somut koşulların, somut tahliline dikkat etmek lazım. Ovacık değişiyor. 70’lerdeki Ovacık değildir. Biz Ovacık’ta 70’lerde, Kaypak-kaya mücadelesinin içinde öyle ya da böyle geldik gördük. Çocuklar geldi gitti. Çok temiz çocuklar vardı ama esasen Ovacık değişiyor. Ovacık’ın ihtiyaçları değişiyor.” dediğinde dersimizi de almıştık. Çünkü bilimsel sosyalizmin temel ilkelerinden birini ve Mao Zedong’un tahlillerini anlatmıştı bize.

Salih Amca’nın bize söyledikleri müthişti. Bir şey öğretene değil, bir şeyin öncüsü değil, aslında halkla birlikte, halktan öğrenen; halktan öğrendikleriyle de öncülük yapan bir anlayışı geliştirmemiz gerekiyordu. Biz öncü olarak gelmiştik. Birilerine öğretmek, birilerini örgütlemek için gelmiştik. Öyle değilmiş. Öyle olmadığı da çıkıyordu ortaya. Bu bizim eksliğimiz, zaafımızdı. Ama buna açık olmamız da önemliydi. Bütün yoldaşlarımızın bunu gurur meselesi yapmaması çok değerliydi. Çünkü bilirsiniz, kendimize devrimci de desek, kopamadığımız küçük burjuva alışkanlıklarımız var.

Bu alışkanlıklara kurban gidebiliyorsun bazen. Biz buna çok dikkat ettik. Toplumun karşısında tartışırken ayak üst üste atıp laçka tavırlar sergilemek yok, diyor-duk mesela. Düzgün, halka saygılı durmak lazım; halkın konuştuklarını dinlemek lazım.

Hoşumuza gitmeyen şeyler olabilir. Bu bir eleştiri de olabilir. Hatta zaman zaman size yönelen bir saldırı da olabilir. Bunu olgunlukla karşılayıp orada bile öğrenmek lazım, diyorduk. Birçok arkadaş ilk kez bu faaliyetlerin içinde bulunuyordu. Onlar da bu uyarılara dikkat ettiler. Hep birlikte iyi bir seçim çalışması yaptığımızı düşünüyorum.

Saatın Dört Olması İçin Edilen Dua

Sosyalist hareketin arkasında yaklaşık 200 yıllık bir Marksist- Leninist teori var. Sizin geleneğiniz açısından ayrıca Mao Zedong teorisi, ideolojisinin bu topraklara yansımış birikimi var. Bunun yanında kırk yılı aşan tecrübesiyle bir Kaypakkaya çizgisi bulunuyor. Bu köklü, güçlü teoriyle alana çıkmanın avantajları neydi? Avantajların yanında, bu teorinin günümüz insanının sorunlarına yanıt vermekte eksiklikleri de var mıydı?

Marks'tan, Engels'ten, Mao Zedong'dan Mustafa Suphi'den, Denizlerden, Mahirlerden, İbrahim Kaypak- kayalardan , Mazlum Doğanlardan Öyle ya da böyle sonrasında da toprağa düşen birçok devrimciden, sosya- lizm için mücadele eden farklı düşüncede de olsa birçok öncüden hepimiz çok şey öğrendik. Çok hakim değiliz

teorinin tamamına ama bir şeyi iyi biliyoruz: Değişimi ve dönüşümü. Her birimiz, “değişebilme, zamana ayak uydurabilme ama bunu yaparken post- Marksist bir şekilde değil tersine esas ilkeleri gözeterek günü de karşılayabilecek faaliyetlerde bulunma” konularında bilgi sahibiydik.

Bu süreçte sosyalizmi ya da Maoizmi anlatmadık aslında. Biz daha çok sosyalist bir programı anlattık. Sosyalizme giden yolda kim ne katkı koyduysa onu usta görerek öğrendik, öğrendiklerimizi anlattık.

Bütün o teorinin ana damarlarından bakarak, günümüz insanların sorunlarına çözüm mü aradınız?

Hem çözüm önerileri geliştirdik hem de bulduğumuz çözümlerin buraya nasıl uyarlanabileceğinin tartışmasını yaptık. Mesela “ulusların kendi kaderini tayin hakkı, ilkesi”... “Siz bu süreçte Kürtlere ne verdiniz ne vermediniz?” sorusu çok çıkıyordu karşımıza. Kürt siyasetinin buradaki faaliyetçileri bizim onların mücadelesini karşılayamadığımızı dair suçlamalarda bulunuyorlardı Biz bu ön yargıyı yıkmaya çalışırken çok büyük enerji sarf ettik. Çünkü bu yakıcı soruna duyarsız değildik. Üstelik sosyalistlerin, komünistlerin “ulusların kendi kaderini tayin hakkıyla ilgili söyledikleri” hepimizi bağlıyor.

Onun dışında toplumla karşı karşıya geldiğimizde artık “meclislerle yönetme kültürünü ve bu kültürü geliştirme”yi tartıştırıyorduk. “Sizlere bunu yaparsınız, bunu ederiz.” demekten çok; birlikte karar alıp Ovacık’taki temel ihtiyaçları birlikte belirlemek gerektiğini ve birlikte karar almanın önemini anlatma çabası içindeydik. Toplum hem kulak hem beyin olarak buna aşınaydı galiba.

Son 2-3 Sandığa Gelindiğinde, Ben O Kitabı Okuyordum

Seçim çalışması sürecinde unutamadığınız, sizi etkileyen olaylar oldu mu?

Biz aklımızdakileri, hayalimizdekileri sokakta yapmaya başladığımızda ve bir sonraki gün toplumdaki karşılığını gördüğümüzde, çok mutlu oluyorduk.

Söyle basit bir şey anlatayım:

Burada bir konser yaptık. Konserden hemen sonra yerleri süpürdük, temizledik.

Yani belediye işçilerine bırakmadık. Kendimiz yaptık. Sabah kalktığımızda vatandaşların “Allah Allah hiç alışık değildik. Nasıl bir şey bu? Baksana bunlar etrafı temizliyor!” gibi konuşmalarına, şaşkınlıklarına tanık olduk.

Hiç unutmuyorum, seçim günü arkadaşlar dağılmış sandık başlarına. Biz de sandıkları geziyoruz. Zaman zaman ortalığı karıştırmak isteyenlere rastlıyoruz, ben müdahale ediyorum. Sakin oluyorum, şunu yapıyoruz bunu yapıyoruz.

Tartışmaları bu şekliyle idare edip saatin dört olması için dua etmiştim o gün. Çok inanan biri değilim ama çok dua etmiştim, bir kavga olmasın diye. Çünkü biz kazanacağımızı biliyorduk. “Biz birinci parti olacağız, HDP ikinci parti olacak.” dediğimizde bize gülmüşlerdi. Hatta HDP’li arkadaşlardan, “150 oy alsınlar biz burayı bırakırız.” diyenler olmuştu.

Saat 4 oldu. Sandıklar açılmaya başladı. Birinci sandıktan itibaren önde gidiyoruz ama 10 oy 20 oy... Son 2-3

sandığa geldiğinde bende bir kitap vardı, Çin'deki devrimi anlatan Kızılkayalar kitabı. O kitabı okuyordum. Son 10-15 sayfası kalmış, kitabı bitirmek istemiştım.

O anda neden kitap okudunuz?

Seçim çalışmaları yaparken siyaseti öğrenmeye çalışıyordum bir yandan da. Bir ülkedeki devrimi örgütleyen, devrimin gelişmesini sağlayan koşulları yazan bu kitabı okuyarak akşamları rahatlıyordum biraz. Hem seçim ortamından uzaklaşmış da oluyordum. Çünkü stres dolu bir çalışma biçimiydi bizimki.

Seçim gününe geldiğimizde dediğim gibi, son 10-15 sayfa kalmıştı. Seçim büromun karşısında dükkânı olan arkadaşın koltuğu rahattı. Ben oraya uzanmış, okuyordum

Kitabın son 2-3 sayfasına geldiğimde açılmayan bir sandık, 40 tane açılmayan zarf kalmıştı. Alana 600'e yakın insan toplanmış. Hemen hemen bize oy verenlerin hepsi oradaydı. Bir yağmur yağdı, bir rüzgar... Çatılar uçuyor, elektrik yok. Öyle bir sıkıntılı ortam ki...

Ben kitap okumaya devam ediyorum bu ortamda. Birkaç yaşlı amca geldi gitti, geldi gitti. Onlar her geldiğinde şöyle yüzlerine bir bakıyordum. Yüzdeki titreyişi, vücuttaki tüylerin dikleştiğini görüyordum. O heyecanı görüyordum.

Murat adlı bir arkadaş, kapıyı açtı, bana baktı. "Buna bak ya! Biz burada ölüyoruz, arkadaş kitap okuyor. Şunun rahatlığına bak!" dedi.

Sonra Şahin diye bir arkadaş geldi, kapıda dikildi, baktı baktı baktı... Ellerini de şöyle bir vurdu; “Tövbe tövbe. Şuna bak. Biz ölüyoruz. Bu ne yapıyor?” dedi.

Salih Amca geldi sonra, kapıdan bana baktı “ Kitabın bitti mi? “ dedi. “Bitti amca.” dedim. Kapattım. Bana bir sarıldı “ Oğlum 70’lerdeki 80’lerdeki devrimci mücade-
lenin heyecanını bize yaşattın!” dedi.

“Esasen biz kazandık. İsterse seçimi kaybedelim umu-
rumda değil. Bu yaşta bana o heyecanı yaşattığın için ben kazanmış sayıyorum.” dedi.

Bana sarıldığında ağladığını, titrediğini gördüm. Be-
nim de gözlerim yaşardı. Çünkü sadece belediye başkan-
lığını alma meselesi değildi bu. Devrimci bir mücadele-
nin, heyecanın ve ütopya olarak gördükleri, hayatımızın
en güzel hayalinin gerçekleşmesi için harcadığımız ça-
banın sonucuydu bu. O en güzel ütopya için verilen mü-
cadelenin hâlâ geçerliliğini koruduğunu hâlâ çok doğru
ve sağlam olduğunu gördük. Bu, bizim için mükemmel
bir şeydi.

Sonra ben kalktım, dışarı çıktım. Büronun önünde
kadın erkek, hepsi bana bakıyor. Yoldaşlar ben adliyeye
gidip geliyorum dedim. 9-10 kişi etrafımı sardı, benimle
adliyeye geldiler.

Gençler kendi aralarında karar almış. “Bir saldırıya
uğrama ihtimali söz konusu olabilir, yalnız bırakmayın.”
 demişler. Benim etrafımda devamlı gençler geziyordu.
Hatta “Oğlum ne işiniz var gidin, oturun.” falan diyor-
dum. Çünkü ben sıradan bir iş olmasını istiyordum. Bu
liderlik, önderlik meselelerini çok doğru bulmuyorum,
sevmiyorum.

Gittim, bir hâkim bey vardı. Beni görünce “Ooo başkanım, hoş geldin.” dedi. Dedim ki “ Hayırdır, başkan olduğumuzu artık ilan ettiniz galiba.” “Ya, Allah söyletmiştir.” dedi. “600 kişi buraya gelmek üzere.” dedim. “Tamam” dedi.

Var ya 15-20 dakikada takır takır okudu, saydı, ıslak imzalı mazbatayı verdi bana. Kazandık yani. Yağmur yağıyor, ıslanmasın diye mazbatayı montumun iç cebine koydum. Fermuarı çektim ama elimle zaman zaman kontrol ediyorum, düşürmeyeyim diye. Çünkü o süreçte “trafoya kedi girdi, yok şu oldu, bu oldu...” tartışmaları var.

Bir Yıldır Yürüyorum Gibi Geldi Bana

Kazandığınızı öğrendiğiniz an ne hissettiniz?

Bir buçuk iki ay önce bir kağıda yazıp vermiştim arkadaşlara. 700 oy biz alacağız, 550 - 560 HDP alacak, diğerlerine de 200 yazmıştım. Biz 660 aldık. HDP 600 aldı? Tahminimde yanılmadığımı gördüm bu yüzden mazbatayı aldığımda hiçbir şey hissetmedim. Çünkü gerçekten de kazanacağımızı biliyordum.

İnsanların gözlerine baktığımda ise bir gülümseyişi, biraz mahcup, biraz korkak bir gülümseyişi gördüm. Oy kullandıktan sonra gelip omzumuza vurup “ Allah yolunu açık etsin!” demeleri... Hepsi aslında bizim kazanacağımızın belirtisiydi.

Ayrıca size bir şey söyleyeyim mi? Bunu çok samimi söylüyorum. Mazbatayı cebime koyduğumda, en önce, “Ben şimdi ne konuşacağım?” diye düşünmeye başladım.

Adliye ile benim büronun arası en fazla 300 metre. Büroya gidene kadar bir yıldır yürüyormuşum gibi geldi bana. Oraya gittiğimde bir konuşma yapmam gerektiğini, patlamak üzere olan kitlenin sakinleştirilmesi gerektiğini düşünüyordum. İlk başta HDP'nin önünde toplanılmaya başlandı, bazı tartışmalar oldu, slogan falan atıldı. Gerginlik vardı.

Oraya geldiğimde vatandaşlara “Çökün, herkes otursun!” dedim. Hiç kimse, çamur falan demedi, herkes oturdu, biliyor musunuz?

Düşündüm, bir şey söylemem lazım. Toplumdaki bu beş buçuk altı aydan beri süren tartışmaların yaratmış olduğu stresi, kavgalı ruh halini bitirmemiz lazımdı.

Ben “Yoldaşlar!” dediğimde hepsi ayağa kalkıp slogan attı. Kaymakamlık, emniyet “O sloganlar illegal sloganlar!” falan dedi. “Tamam, ben durduruyorum; siz uzak durun!” dedim. Durdurdum.

Dedim; “Yoldaşlar oturun, konuşmamızı bitirene kadar slogan atmanızı istemiyoruz. Sloganlar nedeniyle yoldaşlarımıza müdahaleler olmasını istemiyoruz.” En fazla iki ya da üç dakikalık bir konuşma yapacağım. Ondan sonra sizin de söylemek istediğiniz bir şey varsa, devam ederiz.”

Konuşmaya başladım:

“Ovacık halkı 1970'lerde Zeranik'te¹¹ devrimci mücadeleyi başlattığı dönemlerde yarattığı heyecanın aynısını bugün de yaşamaya başladı. Çok değerli çok onurlu bir şey yaptı Ovacık halkı.

11 Zeranik: Yeşilyazı Köyü'nün eski adı

İki devrimci kurumu yarıştırdı. Bu bizim için önemlidir. Bir denizde iki tane devrimci liman oluştu. Halk artık iki devrimci liman arasında seçimini yapmaya başladı. Değerli yoldaşlar, biz dostlarımıza karşı zafer ilan etmeyiz; biz zaferi dostlarla paylaşıyoruz.” dedim. “Hiçbir eğlence olmayacak. Hepimiz evlerimize gidelim. Son 6 ayda yaşadığımız stresi ve yorgunluğu bu gece atma zamanıdır.” Tekrar sloganlar başladı ama sonra herkes dağıldı.

Onlardan sonra ben de eve gittim. Akşam saat sekiz buçuk dokuz kadar telefonlar, televizyonlar... Derken elektrik olmadığı için şarjlar bitti. Kimse bize ulaşamamaya başladı. Uyuduk biz de.

Gece kimi seslerle uyandım, kalktım, baktım saat üç.

Evin etrafında sesler gelmeye devam ediyor bu arada. Annem, eşim, kızım dördümüz bir aradayız. Kalktım. Kapıya gidip bakmak istedim. Annem ve kızım istemedi, ağlamaklı oldular. “Gitme!” dediler.

Gitmemek olmazdı. Kapıdan dışarı çıktığımda bizim gençlerin olduğunu gördüm. Hepsi saklanmaya başladı. “Ne oluyor çocuklar? Burada ne işiniz var?” dedim. Gencin biri “Yoldaş, sana saldırı olabileceğini düşündüğümüz için burada sabaha kadar nöbet tutuyoruz.” dedi. İşte ben orada koptum. Esasen toplum, yaratmak istediklerinin planını da kadrosunu da programını da projesini de kendisi yapıyor. Toplumun devrimcilere duyduğu sempatiyi, geçmişten beri devrimcileri koruma refleksinin tekrar yaşandığı o geceyi hiç unutamıyorum.

Siz saat dokuzda uyumuşsunuz. Ama o sırada özellikle sosyal medyada bambaşka bir hava esti. İstanbul'da CHP kazanamamıştı. Ankara'da seçim gitti, geldi. Başka alanlardaki beklentiler de karşılanmayınca birden siz o andan itibaren büyük bir umut oldunuz. Komünist parti, komünist bir belediye başkanı kazanmıştı. O rüzgârı nasıl hissettiniz?

O kadar yorulmuş, o kadar stresli bir dönem geçirmiştik ki... Seçimin kavgasız belasız bitmesi bizi rahatlatmıştı. Belediye başkanından devir aldıktan yani esas sorumluluğu aldıktan sonra ancak o ilgiyi fark etmeye başladım. Çünkü gerçekten çok yorulmuştuk.

Ertesi gün görevi hemen devralmadım. "Görmemişler hemen geldiler, bunlar koltuk kavgasının adamlarıdır." demesinler diye, bir sonraki gün gittim. Çünkü yapmak istediğimizi, almak istediğimizi almıştık. Biz halkı kazanmıştık. Halkın, evinden yemek getirip çalışan arkadaşlarımızla birlikte aynı tabakta aynı sinide; babikosunu şirini,¹² zerafetini, fırındaki etini paylaştığını görmüştük. Biz esas orada kazandık.

Önden Biniyor, Arkadan İniyorlardı

Devrimci, halkçı bir yerel yönetim anlayışınız vardı. Çalışmalar yapılmıştı. Kafanız yapılacak ilk işlerle ilgili net miydi?

Meclislerin mutlaka kurulması gerektiğini düşünüyordum, mevcut belediyeler gibi bir yönetim olmaması gerektiğini düşünüyordum, halka hesap verilebilmesi

¹² Dersim'in yerel yemekleri

gerektiğini düşünüyordum. Halka yalan söylenmemeliydi. İhaleleri durdurmak, kendi öz gücüyle toplumsal birliktelikle iş yapmak gerekliliği, önceliğimizdi. Üretimin mutlaka ama mutlaka geliştirilmesi gerektiğine dair kafamızda iki üç proje vardı.

Bugün uyguladığınız ve ilgi gören modeli nasıl tanımlıyorsunuz? Sonuçta resmi bir kurumda, işçileri bakanının denetiminde, yasalar çerçevesinde belediyeçilik yapıyorsunuz. Bu bir devrim yapmak değil, sosyalizmi, komünizmi kurmak da değil. Peki nedir öyleyse?

Yaptıklarımız sosyalizme hizmet ediyor. Yani sosyalizmi tanıtıyor, sosyalizmin gelişmesini sağlıyor. Ülkede sosyalist anlayışın yaygınlığını sağlamada belki bir katkı sağlayabilir. Ama dediğiniz gibi esasen bunun tamamı sosyalizm değil. Üstelik işçileri bakanlığına bağlı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre yönetilen bu kurumda yasalar dışına çıktığınızda karşınıza çıkan birçok hukuksal sorun da var. Biz bunların tamamından sıyrılarak yerel yönetimlerin gücü oranında neler yapabileceği üzerinde tartışmalar sürdürdük.

Tabii ki sosyalizme hizmet eden bütün çalışmalar kabulümüzdür. Biz sosyalizme hizmet ederek aslında sosyalizme giden yolun biraz daha berraklaşması için uğraşıyoruz. Sosyalizme giden yolun toplum tarafından biraz daha netleştirilmesi için çaba harcıyoruz. Çünkü sosyalizm yönetsel yanın dışında; kamusal alandaki kurumsallaşmadır, temel hukuksal faaliyetlerdir. Yani tek başına üretim değildir, tek başına ekonomi değildir, tek başına

bir yeri yönetmek meselesi değildir. Biz kendimizi bu konuda, yeni yeni emekleyen bir çocuk gibi görüyoruz ve daha iyisini yapmak için uğraşıyoruz.

Farklı bir anlayış ile belediyeyi yönetmeye başladınız. Halk buna nasıl tepkiler verdi?

İlginçtir, sanki halk buna çoktan hazırды. İkinci günden itibaren herkes çok rahat girdi belediyeye. Öyle bir gelip gidiyorlardı ki kadını erkeği... Her şeyi rahat anlatabiliyorlardı. Girdiklerinde, odaya baktıklarında “Ne kadar güzelmış!” diyorlardı. “Hiç gelmediniz mi?” diye soruyordum “Yoo gelmedik.” diyorlardı. Sadece onlar değil, bizi desteklemeyen personel de kendini rahat hissetmeye başladı. Çünkü devrimcileri tanıyorlardı. Biz değil, ben değil, 16 kişiden oluşan kolektifimiz değil, herhangi bir yoldaşımız değil, “hepimiz” demenin önemini görüyorlardı.

Bakın ben size bir örnek vereyim. İlk geldiğimizde bir tane otobüs aldım. Otobüsü belediyenin önüne çekti-rip kapıları açtırmıştım. Önden biniyor, arkadan iniyorlardı. Ben yukarıda camdan izliyordum. Sonra etrafını dolanıyorlardı.

İlk seferini yaptığında araba, tıklım tıklımdı. Büyük bir bölümü inmeden geri geliyordu. Aslında ne kadar sahiplendiğini gösteriyordu halk.

Hatta yolda insanlar bakıp “Bu ne?” diyormuş. “Belediye otobüsü. Yeni almışlar.” Diye cevaplıyormuş bilenler.

Alkışlıyormuş bazıları. Bazıları da siyaset yapar gibi selamlıyormuş.

Bunların her biri aslında sahiplenmedir, benimsemedir. Belediyeyi kendisine ait bir kurum olarak görmenin ne kadar doğru, ne kadar değerli olduğunu anlamaya başlamışlar.

Mesela 8 kadın, 8 erkek geldiler bir gün. Tek tek konuşuyorlardı ama sanki hepsi aynı dili kullanıyordu. Diyorlardı ki “Biz küçük otobüste sıkışık, birbirimize yapışık gidiyorduk, çoğumuz rahatsızdık. Bize verdiğin değer, bizi onore edişinden dolayı seni tebrik ediyoruz.”

Daha rahat bir yolculuk yapmasından kaynaklı kendisinin onore edildiğini düşünüyordu. Bu bizim toplumun belediyeye bakışını, belediyenin de topluma bakışını iyi anlatan bir örnek.

Belediyelerin bir resmi yönetim şeması var. Belediye başkanı, belediye meclis üyeleri, belediye başkan yardımcıları, müdürlükler... Siz bunların yanı sıra nasıl bir yönetim oluşturdunuz? Yönetirken öncekilerden farklı ne yapıyorsunuz?

İlk 3 yıl, 40 günde bir halk meclisi toplantısı yapıyorduk. Halk meclisi ilçenin gündemini belirleyen, karar alan üst bir mekanizma. Halk meclisinin kararını belediye meclisinden geçirerek resmileştiriyorduk.

Belediye meclis üyeleri farklı bir siyasette de olsa hepsi buna uyuyordu. Halk meclisinin aldığı karar belediye meclisinden geçmediğinde, halkın tepkisiyle karşılaşabileceğini de düşünüyordu herkes. Çünkü halkın karşısında farklı bir karar alamazsınız. Aldığınızda halk sizi cezalandırır. Bu anlamda alınan kararlar harfiyen

geçiyordu. Biz, çok nadir, belki bir ya da iki el kaldırmayla ikaz etmişizdir birbirimizi.

Akşam Eve Gittim, Çok Utanmıştım

Halk toplantılarına siz mi başkanlık yapıyorsunuz?

İlk dönemler bana başkanlık yaptırıyorlardı sonra bir “divan” oluşturuldu. Divanda gündem tartışılıyordu. Ben çıkıyordum gündemle ilgili yorum yapıyordum. Bir örnek vereyim:

Göreve geldiğimiz ilk meclis toplantısıydı. Gündem maddeleri oluşturmuştuk. Dört sokağın yapılması gerekiyordu. “Acaba hangisinden başlayalım?” sorusuna cevap aramıştık. Bu kadar küçücük şeylerle başladık biz. Ama önemliydi. Kendi sokağıyla ilgili söz söyleyebilmeliydi halk.

Ben sunum yapmıştım. Dört tane sokak değişecekti. Çarşı içerisinde bir sokak vardı, çamurdan geçilmiyordu. Buradan başlanması gerektiğini söyledim. “Çünkü turistler, halk, dışarıdan gelenler gördüğünde eleştiriyorlar.” dedim. Bir kadın arkadaş, bizim görüneni değil, ihtiyaç olanı yapmamız gerektiğini söyledi. “Çünkü biz devrimci bir kurumuz.” dedi. “Mercan -Yatılı Okul yolunu yapmamız lazım çünkü orada Kamber amcanın evi var. Kamber amca koah- astım hastasıdır. Her araç geçtiğinde tozdan dolayı camlarını kapatıp içeri kaçıyor. Onun için oradan başlanması gerekiyor.” dediğinde herkes hiç ses çıkarmadan aynı fikirde birleşti. Mesele buydu işte. Mesele kadının, erkeğin, herkesin söz söyleyebilmesiydi.

Akşam eve gittim, düşündüm, çok utanmıştım. Sağlık memuruyum; bunları bilmem, düşünmem lazımdı. Kızım,”Baba bu iyi bir şeydir. Senin işin rahat olacak dedi. “Neden?” dedim. “Bu halk kendisini yönetebiliyor artık.” dedi.

Sabah çok huzurlu kalktım. Kendi kibrimi, geri burjuva alışkanlıklarımı atmanın zamanı geldiğini, daire başkanı, vali, cumhurbaşkanı da olsam söylediğimin talimat olmaması gerektiğini, halkın kendisini yönetebilmesi açısından yaratmak istediğimiz dünyanın böyle olması gerektiğini düşündüm.

Halk aldığı kararlar isterse kendini ileri taşır, isterse kendini geri taşır. Bizim geriye taşıma döneminde ikna etmemiz gerektiği, ileriye taşıyan durumlarda ise ikna eden değil ona uyan olmamız gerektiğini düşünmüş ve çok mutlu olmuştum.

Halk meclislerine kimler katılıyor?

Anonsla herkesi çağırıyoruz. CHP tabanı, AKP tabanı hiç önemli değil. Demokratik kitle örgütlerini çağırdık, sendikaları, herkesi... Yani bizim siyasetimizin mahalle komitesini, gençlik komitesini değil yalnızca. Onlar da katıldı ama esasen çağrılar üzerine herkesin katılacağı bir şey yaptık.

Türkiye solunda, 1970’lerin başından itibaren büyük bir bölünme oldu. Onlarca örgüt, parti çıktı. Kendi içerisinde fraksiyonlar oluştu. Bu Türkiye solunun çok eleştirilen bir yönü. Bununla birlikte sizin

geldiğiniz gelenek de çok sık bölünmeler yaşamış bir hareket. Böyle bir kültürü olan ortamda birliği nasıl sağlıyorsunuz?

Bu adaletli olmanız, adalete olan inancınızı, somut olaylarla hayata dökmenizle alakalı bir şey. Biz konuşmak isteyen herkesi, önerisi olan herkesi dinliyor, öneri üzerinde tartışmalar sürdürüyoruz, doğru öneri olduğunda ise “Evet çok doğru, çok teşekkür ediyoruz. Esasen hepimizin düşünmesi gereken buydu. Bize öncülük yaptığınız, öğrettiğiniz için size teşekkür ediyoruz.” dediğimiz andan itibaren, aslında bu birlik oluşuyor.

Doğruyu kabullenen, doğrunun arkasında duran bir anlayış toplum içerisinde hemen kabul görüyor. HDP’den 5, CHP’den 1, bizden 3 belediye meclis üyesi var. Biz aslında çoğunluk değiliz. Şimdiye kadar HDP’li dostlarımızla hiç çelişki yaşamadık, hiç tartışmadık. Kararları alırken hepimizin, hemen hemen hemfikir olduğu kararlar aldık.

Terzi Fikri, Mehdi Zana, Juan Manuel Sánchez Gordillo...

Halkla birlikte, halkın aldığı kararlarla belediyeyi yönetiyorsunuz ama diğer taraftan ilçe protokolünde, devlet protokolünde yeriniz var. Bu protokollerde bulunmanız, temsil görevini yerine getirmeniz gerekiyor. Protokollerdeki duruşunuzla, belediye ve halk arasındaki duruşunuz farklı mı?

Zaman zaman, istesek de istemesek de sevsek de sevmesek de yasal olarak gitmemiz gereken toplantılar var.

Olmak da zorunda. Çünkü sonuçta biz yerel yönetimlere geldiğimizde “O bölgede hiç kimseyi tanımıyoruz.” diye gelmedik. Biz yerel yönetimlerin kime bağlı olduğunu, nasıl yönetildiğini, hangi yasalara bağlı olduğunu biliyoruz. Bunları kabul ederek geldik. Bunları bilerek geldik. Onun için burada kazandığımız o demokratik alanı kimseye bırakmama adına, bu tür şeylere katılırız, bunları reddetmeyiz. Toplantılarda, bürokrasinin olduğu yerlerde de doğru bildiklerimizi söyleriz. Resmi kurumlarla, halkın çıkarlarını gözeterek ilişki kurmanın daha doğru olduğunu düşünüyoruz.

Geçmişte Türkiye’de Terzi Fikri, dünyanın başka yerlerinde de bazı sosyalist yerel iktidar örnekleri var. Siz daha önceki uygulamalardan yararlanıyor musunuz?

Bizim siyasetimiz dışında diğer sosyalist siyasetlerin yerelde iktidarlaştığı yerleri de araştırdık. Öğrendiklerimiz, buradaki yönetime kattıklarımız var ama esasen hepimiz birbirimize benziyoruz. Aslında tüm devrimciler, tüm sosyalistler üç aşağı beş yukarı aynı programa sahip. Hepsi yoksullardan yana karar alır. Hepsi doğanın korunmasından yana karar alır. Hepsi özgürlüklerden ve ezilenden yana karar alır. Emek sermaye çelişkisinde emekten yana durur.

Terzi Fikri’nin kolektif üretiminin, kolektif çalışma kültürünü geliştirmesinin, halk komiteleriyle yönetme biçiminin çok öncü olduğunu, çok doğru olduğunu düşünen biriyim. Mehdi Zana’nın kadınları da yönetime katmasını, erkek egemen ve feodal toplumun baskın olduğu

bir dönemde Diyarbakır’da kadını siyasette öne çıkarmasını çok önemli görüyorum.

Yine İspanya Valencia’da Marinaleda’da 35 yıldır sosyalist, komünist siyaset ile üretimi , doğayı koruma ve kendi coğrafyasını yönetebilme kabiliyetini güçlendiren Juan Manuel Sánchez Gordillo ‘nun çalışmalarını çok değerli buluyorum. Filipinler’de , Nepal’de, Hindistan’daki komünist bölgelerde de araştırdıklarımız var.

Bizim yaratmak istediğimiz devrimci halkçı yerel yönetim anlayışı. Programımızın adı bu. Sözün, yetkinin, kararın halka ait olduğunu söyleriz. Marinaleda’da da söz ve yetki halkındır. Filipinler’de de halkın kendisini yöneteceği söylenmiş. Biz de “Söz, yetki ve karar halkındır.” diyoruz. Çünkü aynı çeşmeden besleniyoruz. İdeolojimiz aynı. Bu anlamda birbirimizden öğreneceklerimizin teorik konulardan çok somut durumlardan, yaptıklarımızdan olması lazım. Teoride kooperatifçilik deniyor. Peki, pratikte nasıl olacak? Toprağa atılan tohumun sonrasında ne olacağına dair somut bilgiyi, durumu öğrenmemiz lazım. Birbirimizden bizi ileriye taşıyabilecek şeyleri öğrenmemiz lazım. Biz, bu anlamda araştırmaya devam edeceğiz. Bütün dostlarımızı, bize öğretenleri dinleyeceğiz. Doğruları, doğru olarak gördüklerimizi harmanlayarak , hem sosyalist ideolojiye, hem de yoksullara, ezilenlere ve ötekilere hizmet edecek şekilde programlama zamanının geldiğini düşünüyoruz.

1.5 Milyon Lira Borç Vardı, Hesapta İse Sadece 10 Bin Lira

Yol, alt yapı, üst yapı gibi klasik belediyecilik hizmetleri dışında birçok belediye artık sosyal yardımları da önemsiyor ve bu konuda ciddi çalışmalar yapıyor. Siz ise tarım ile ön plana çıktınız. Neden?

İlçedeki iklimi, doğal yapıyı iyi biliyoruz. Toplumun işsizlik durumu da ortada. Hazırlamış olduğumuz fizibilite raporlarında onlarca çocuğun ekonomik nedenlerle okulunu dondurmak zorunda kaldığını gördük. Aslında bu coğrafya, eğitim düzeyi yüksek olan bir bölge.

Bu sorunların çözümü için hızlı bir şekilde bir artı değer yaratılması gerekiyordu. Yani yoksul evlere hemen bir bütçenin girmesi gerekiyordu. Eğer bu bütçe girmezse buradaki işsizlik ve beraberindeki sıkıntılar da derinleşecekti.

Bu çerçevede, tarım, hayvancılık ve turizme dair çalışmalarla başlaması gerektiği kararı alındı. Mevsim uygundu. Böylece az maliyetle üç-dört ay içerisinde hem artı değer yaratılacaktı hem de toplumun kendisini yönetebilme kültürü geliştirilecekti.

Ekonomik alt yapısı yoksa, o toplumu yönetime dahil edemiyorsunuz. Mutlaka ama mutlaka ekonomik alt yapısının olması lazım.

Biz başlarken belediyenin imkânlarını kullanmadık. Çünkü belediyenin imkânları yoktu. 1.5 milyon (eski para ile trilyon) borcu olan belediyenin hesabında sadece 10 bin lira para vardı.

Bu, başta daha çok dostlarımızla, yoldaşlarımızla, arkadaşlarımızla yaptığımız bir çalışmaydı. Avrupa Demokratik Haklar Federasyonu'nda Zeynel Demir adlı bir yoldaşımızın girişimleriyle tohum ve mazot desteği sağlandı. Yine Mustafa Demirkol, Ali Demirkol arkadaşlarımız mazot desteği ile katkıda bulundular. Burada ismini sayamadığım onlarca arkadaşımızın desteğiyle bunu yapabildik.

İlk yıl ortaya koyduğumuz o çaba, o çalışma her birimize öğretmeye de başladı. Yani nasıl yapılabildiğini öğrendik, bunu yaparken eksikliklerimizi gördük. İşin tekniğiyle ilgilendik. Traktörüymüş, şuymuş buymuş... Görüşmelere başladık. Öyle bir çalışma yaptık ki bölgedeki bütün traktörcüler bizimle anlaşmak zorunda kaldılar. Çünkü onlar çok yüksek fiyatla, dönümünü 60-65 liradan yapıyorlardı. Maliyetini biz biliyorduk; 3 litre mazot bir de traktörcünün kendi yevmiyesini koyması yeterliydi. Yani 3 litre mazot bugünden hesaplasanız 15 lira yapıyor. 15 lira da dönüm başına yevmiye koysanız ki günde 50 dönüm ekilme imkanı vardı. Gerçekten de büyük bir sömürü vardı. Biz traktörcülerle anlaştık. "Mazotu biz karşılayacağız, dönüm başı 15-20 lirayla anlaşmazsanız dışarıdan traktör getireceğiz." dedik. Bu şekilde hem tüccarın hem de komşunun komşuyu sömürdüğü bir durumu engellemeye başladık.

Dışarıdan gelen sömürünün yanı sıra bizim yanı başımızdakilerin de sömürüsü var. Belediyeden, kamu ve özel kurumları, tüccarı bu bölgenin insanlarıydı. Bu sömürüyü kırmak için bunlarla boğuştuk aslında. Bunu iyi başardığımızı düşünüyoruz. Çünkü 25-30 üreticiden 250-270 üreticiye çıktık. 60 arıcı varken 150 arıcı olmaya başladı.

Arkamdan İki Üç Çocuk “Buna Ne Olmuş Ha” Diye Söylendi

Siz bu üretimi kime ait arazide yapıyorsunuz? Özel araziler var mı?

Şöyle yaptık:

Nohutun, fasulyenin nerelerde ekilebileceğini tespit ettik. Fasulyeyi daha çok, bir köyün ekilmeyen alanlarında köylünün bize verdiği topraklarda yaptık. Nohutu ise hazine arazisinde ektik. Hazine arazilerini kullandığımız için bir soruşturmayla tabii tutulduk ama sonuçta bir şey çıkmadı. Çünkü bizim yaptıklarımızı takip ediyorlardı. O ürünün nereye, kime gittiğini biliyorlardı. Eğer en ufak bir şekilde kapalı bir durum söz konusu olsaydı sistem bunu kabul etmezdi. Yaptığımız şeyin şeffaflığını gördüler. Açıktık hem de çok açıktık.

Zaman zaman kolektif üretim ve gönüllülük esasına, zaman zaman da işçi çalıştırma esasına dayalı olarak üretim yaptınız. Zorluklar yaşadınız mı? Halk buna uyum sağladı mı?

Eğer siz halka talimat vermez, yapın diye buyurmaz, önce siz yaparsanız, sizi gördüğünde onlar da işin içine girer.

Toplumumuz vicdanlıdır ve mahcup bir toplumdur. Bu sokaklara parke taşı döşemeye dört kişiyle başladık. Köylüler, esnaf bakıyordu ki biz üç-dört kişi çalışıyoruz, onlar da yanımıza gelip başlıyorlardı yardım etmeye.

Kimileri bize su, karpuz, çay getiriyordu. Yani bir kolektif ruh var bu coğrafyada. O ruhu harekete geçirdik.

Zamanla çoğalarak yüzlerce insan buna müdahil oldu. Hem burada hem Ovacık'ın dışından insanlar geldi. Kolektif çalışma içerisinde öğrendiğimiz çok şey oldu. "Birlikte karar alacağız, birlikte iş yapacağız." diydük. Teorik olarak söylediğimiz şeylerin pratikte karşılığını görüyorduk.

Bizim kütüphaneye ilgili bir projemiz vardı. Bir saat kitap okuyana, bir saat bisiklet sürme ücretsiz. 25 bisikletimiz vardı. Her saat 25 çocuk gelir, kitap okurdu. Saati geldiğinde bisikleti alır, giderdi. Onların gitmesine yakın ikinci grup gelirdi okumaya. Böyle kendi içerisinde işleyen bir çalışma başlatmıştı çocuklar.

Ben buradan her geçtiğimde (Kütüphane belediyenin girişinde) "Yoldaşlar merhaba!" diyerek geçerdim. Onlar da "Merhaba yoldaş diyerek karşılık verirdi. Bir gün "Selam vermeden geçeyim, tepkileri ne olur acaba?" diye düşündüm. Selam vermeden merdivenlerden çıkarken arkamdan iki üç çocuk; "Buna ne olmuş ha!" diye söylendi. Ben de "Siz okumuyorsunuz, kitaba bakıp zaman dolduruyorsunuz. Kitabı okumadığınızı hissederseniz sizi buradan atarım." dedim. Çocuklardan biri diğerine "Oğlum vallahi bu bizi atar." dedi. Diğer çocuk ise "Hani biz birlikte karar alacaktık. Tek başına mı bizi atacak." dedi.

İşte bu şekilde kolektif alanı geliştirmeye başladığınızda, mutlaka bunu politik olarak kullananlar da çıkacaktır. Çıktı da. Hakikaten özümseyenler de bir hatayı gördüğünde eleştirip, "Hani birlikte hareket edecektik,

hani birlikte üretecektik?” diyerek dostane bir şekilde önümüze koymaya başladılar.

Bir de Devletin Destek Olduğunu Düşünün

Üretim modelinizi anlattınız. Peki satış sürecinde nasıl bir yöntem izliyorsunuz?

Biz, ilk yıl, ürünler elimizde kalır korkusu yaşadık. Yapamasaydık, toplumun karşısında çok büyük bir itibar kaybına uğrayacaktık. Bu yüzden çok ama çok çaba harcadık. Özellikle Dersim Dernekleri Federasyonu, Alevi Dernekleri, Pir Sultan Abdal Dernekleri ile, bazı bölgelerde de belediyeler ile ilişki kurduk. “Bu süreci bizimle birlikte örmenizi, bize destek vermenizi istiyoruz.” dedik.

Dernek yöneticilerinin katıldığı toplantılar yaptık ve destek sözleri aldık. Bu, bizi biraz rahatlatmıştı. Dernekler üzerinden ürünleri gönderdiğimiz gibi internet üzerinden de müthiş bir destek ve yoğun istek oluştu. Telefonlara yetişemiyorduk. İlk yıl ihtiyaçları karşıladığımızı görünce kendimize güvenimiz arttı. İkinci yıl üç beş katı bir üretim olduğu halde, bunun yetmediğini gördük. Türkiye kamuoyu bizi çok iyi takip ediyordu. Müthiş bir dayanışma kültürü geliyordu.

İkincisi; sağlıklı gıdayla ilgili toplumdaki kaygı artıyor. Sağlıklı gıdaya erişmek isteyen milyonlar var. Bize olan güvenden dolayı talep de arttı.

Üstelik tefeci tüccarı aradan çıkardığımız için çok ucuza çok sağlıklı ürünlere ulaşma imkânı doğdu. Mesela, köyden kilosunu 8 liradan alıyoruz, kargo maliyeti falan derken 11 buçuk 12 liraya eve teslim edebiliyoruz.

Bizim muadilimiz organik ürünlerin fiyatı 18 ila 28 lira arası değişiyor. Yani en sağlıklı gıdayı ez ucuz şekilde toplumla buluşturuyoruz. Şu anda böyle yürütüyoruz.

Biraz daha açabilir miyiz? Maliyet ve fiyat belirlerken neyi baz alıyorsunuz? Kâr ediyor muzunuz? Kâr yoksa, ihtiyaçlar nasıl karşılanıyor?

Birincisi; ülkedeki genel durumu araştırıyoruz. İkincisi; kendi içimizde ve üreticilerle tartışma yapıyoruz. Üçüncüsü; buradaki üretimin maliyetini çıkarıyoruz. Bu üçünün ortasını almaya çalışıyoruz ama üretici ile tüketici arasındaki çelişkileri kaldırdığınız andan itibaren Türkiye'deki mevcut sistemi zaten reddetmiş oluyorsunuz. Çok cüzi bir kâr payı koyuyoruz ama bunu da üç şarta bağlıyoruz: Üreticiyi geliştirme, kadın emeğini destekleme bir de çalıştırdığımız işçilerin ücretlerini karşılama.

Mesela geçen yıl bir köye 45 bin liraya yakın ortak üretim desteği verdik. Üreticiyi geliştiriyoruz. Yoksa, kooperatifler eliyle gelirleri üyelerine kâr payı olarak dağıtırsanız aslında mevcut sisteme hizmet etmiş olursunuz. Biz bunu yapmıyoruz.

Bizim kooperatif üyelerine kâr dağıtmıyor. Yönetime mümkün olduğu kadar, üreticiler giriyor. Ve yöneticilerin hiçbiri maaş almıyor.

2017 yılı itibariyle ne kadarlık bir ekonomiden bahsediyoruz?

İki buçuk milyon. Kooperatifin bugünkü bütçesi 2 buçuk milyona yakın.

Bal, nohut, fasulye... Tarım ve gıda üretiminden ne kadar aile ya da ne kadar kişi geçimini sağlayabiliyor?

Yaklaşık 400 aile. Ama dolaylı olarak daha fazla. Kaymakamından, belediye başkanına, işçiye, köylüye kadar... 2 bin aile var. Bu ailelerin neredeyse yüzde 50'sinin istihdamını biz sağlamaya başladık.

Ovacık'ın nüfusuna oranlarsak aslında büyük bir ekonomiden bahsediyorsunuz?

Tabii... Küçücük bir belediye. Doğru dürüst bütçesi yok. Üç beş kadrosuyla bu işi yapıyor. Bilirsiniz, göç nedeniyle burada orta yaş üzeri insanlar kalıyor. Çoğunun çalışma enerjisi yok. Araç gereç bulmakta da sıkıntı var. Buna rağmen ve kamudan hiç destek almadan tüm bunları başarabiliyoruz. Bir de devletin destek olduğunu düşünün, neler yapılmaz!

İddia Ediyorum

Büyük kentlerde belediyeler kent rantı yaratıyorlar. Bu rantın çok küçük bir kısmını sosyal yardım adı altında dağıtarak kendilerine bağımlı bir kitle oluşturuyorlar. Böylece hem kentler tahrip ediliyor hem de insanlar bağımlı hale geliyor. Siz ise doğayı ve kenti koruyarak üretim yoluyla insanlara destek sağlıyorsunuz. Sizce sizin bu uyguladığınız model tüm Türkiye'de uygulanabilir mi?

Elbette uygulanır. Bir ihtimal olarak bakmamak lazım buna. Bu, hayatın kendisi. Açın Korkut Boratav'ın veya başka araştırmacıların kitaplarına bakın. 50 yıl öncesine kadar devlet tarımdan eğitime kadar topluma hizmet etmiş. Ama neo-liberalizm dünyanın her tarafına yayıldığında bu ülkeyi de etkisi altına almış.

Şimdi 50 yıl önce ekonominin sıkıntılı olduğu, devletin imkânlarının daha dar olduğu, feodal yapılanmanın güçlü olduğu bir dönemde devlet bu hizmetleri yapabiliyseyse, bu modern çağda, bilişim çağında bunu yapamama ihtimali var mı?

Şunu unutmamak lazım:

Belediyeler kendi rant alanlarını yaratırken sonraki dönemde daha çok rant alanı açmak için etrafını da güçlendiriyorlar.

Ben iddia ediyorum özelleştirme ihalelerini durdursunlar, bu halkın paralarını çarçur etmesinler, tarımsal faaliyet de yürütülür, eğitime destek de verilir, ulaşım da ücretsiz yapılır. Sosyalist ülkelerde nasıl yapılıyor? Demek ki yapılabilir. Küba bunu yapabilir. Hatta Japonya bile yapıyor. Japonya bir kız öğrencisini trenle alıyor, her gün 80 km götürüp getirerek o kız çocuğunu okutuyor. Siz buna ticari mantıkla baktığınızda yapmaması lazım. O zaman da o çocuk okuyamaz. Ticari mantıkla bakarsanız başka tartışırız, bunun bir hak, temel bir ihtiyaç olduğuna göre bakarsanız başka şekilde tartışmamız lazım.

Türkiye’de büyük bir tarım krizi yaşanıyor aslında. Mersin’de köylüden kilosu 2 liraya alınan biber

İstanbul'da tüketiciye 15 liradan satılıyor. Köylü maliyetini karşılayamıyor, pazarda insanlar alacak gücü bulamıyor. Kazanan araçlar oluyor. Bu kısırdöngü nasıl kırılır?

Devlet bugün uçaklara veya gemilere çok ucuz mazot veriyor mu? Veriyor. Mesela Pertek¹³ Belediyesi'ne ait feribotlara hiç vergi konmadan, 1.500 lira mı 1000 lira mı öyle bir fiyatla verilebiliyor. Tarım ve hayvancılık da bu ülkenin olmazsa olmazlarındandır. Siz gıda üretimine sadece ticari mantıkla bakarsanız, bunun devamında birbiriyle bağlantılı sorunları da gözardı etmiş olursunuz. Siz sağlıklı gıda ürettiğinizde obeziteden tutun mide hastalıklarına kadar birçok hastalığı önleyebilirsiniz. Bunların tıbbi giderlerini, ilaçlara, doktorlara, hastanelere harcanan kaynakları düşünsenize...

Devlet bütçesini uygun bir şekilde yönetir ve denetlerseniz bu işlerin yapılması çok basittir aslında. Neden basittir? Çünkü eskiden tarım kooperatifleri üzerinden köylünün ürünleri alınıyordu ve köylüye destek veriliyordu. Yine yapılabilir. İkincisi, tarım arazileri şu anda boş. Araziler, köylüye açılarak üretime destek verilebilir. Ovacık'ı düşünün. Ovanın tamamı boş. Biri gidip ekse devlet kira istiyor. Ya arkadaşım, zaten şu anda almıyosun ki. Zaten şu anda faal halde değil ki.

Bir de devlet bu arazileri satarak tamamen kendisini devre dışı bırakıyor.

13 Keban Barajı üzerinde, Elazığ-Pertek arasında feribot seferleri yapılmaktadır.

Ben şuna inanıyorum, devletin kendi tarımsal politikası, programı olduğunda bunu yapabilecek kabiliyeti yakalar.

Mesela ihalelere bakın. Bir şeyin ihalesini yapıyorsun. Karşıda müteahhit bunu yaptığı için ona bir bedel veriyorsun. Diyorsun ki yüzde 15 ile yüzde 25 arasında ihale bedeli koyuyorum. Bunu yapacağına kendi öz kurumlarıyla yapabilme imkânın var mı? Var. Karayolların var, Köy Hizmetleri'n var, Devlet Su İşleri'n var, sağlığın var, milli eğitimin var, belediyelerin var, tarım bakanlığın var. Pekalâ bu işleri yapabilirsiniz. Tarım bakanlığında onlarca veteriner, tarım mühendisi hepsi şu anda masa başında oturuyor. Tarlada, bağda , bahçede çalışmalar yok.

Bana bağlı şubeye diyorum ki şunlar şunların yapılması lazım. Maliyet çıkarılıyor. O maliyetle kendimize uygun bir şekilde yapabiliyoruz. Küçük bir ilçe belediyesi bunu yapıyor. Devlet mi yapamaz? Hiç bir şey yapamazsa mazotu vergilerinden arındırarak üreticiye destek verebilir. Traktör üzerinden destek verebilir.

Ürün köylünün elinde kaldığı için zamanla üretmeyi bıraktı. Bizim burada yılda 400 tona yakın bakliyat üretiliyordu. Ne oldu ki 20 tona kadar düştü?

Devrimciler Geçmişte Kooperatifler Kurmuş Olsaydı

Siz geldiğinizde ne kadar üretim vardı? Ne kadar çıktı?

15-20 ton civarındaydı. Şimdi 100 tonun üzerinde.

Türkiye’de şöyle bir algı var. Sol kesim insan hakları, özgürlükler v.b konularla ilgili. Sağ kesim ise halkın aş, iş sorunuyla daha fazla ilgileniyor. Sizce bu algı doğru mu? Hakikaten sol kesim halkın üretim, geçim sorunuyla yeterince ilgilenmedi mi?

Sosyalistler bir yerde iktidarlaşma sorunu yaşadı. Düşündüklerini uygulama imkânı bulamadı. Bazen yerel yönetimler üzerinden imkânlar yakaladılar. Ancak bunu da iktidarlaşma olarak görmediler. Sadece yerelde bir belediye olarak gördüler. Yani devletin İçişleri Bakanlığı’na bağlı bir kurum olarak gördüler. Belki biraz daha temiz, biraz daha çalmayan anlayışı geliştirdiler. İşte Hopa’da öyle oldu. İşte çok eski Fatsa’da öyle oldu. Yine Samandag’da böyle oldu. Kürt coğrafyasında yüze yakın belediye alındı. Belki çalma, çırpma olmadı ama aldıkları şekliyle kaldılar.

Esas mesele solun toplumun somut ihtiyaçlarına müdahil olabilmesidir. Bizim yapmak istediğimiz budur. Devrimciler geçmişte kooperatifler kurmuş olsaydı, bir bölgede yerel yönetimlere geçtiğinde bu kooperatifleri genişletip, toplumun ihtiyaçları hem sağlıklı hem ucuz karşılansaydı muhtemelen Türkiye’de başka şeyler konuşacaktık. Gerek baskılar, tutuklamalar, görevden almalar, gerekse sadece özgürlükler meselesini öne çıkrama nedeniyle başarılı olunamadı. Evet, özgürlükler her zaman önde olmak durumundadır ama diğer ihtiyaçların önemsenmesi de lazımdı.

Yani bir devlet faşist davranışlar gösterebilir. Onlar öyle yapıyor diye başka şeylerden vazgeçemezsiniz.

Sizin mevcut sistemi boşa çıkarmak adına diğer ihtiyaçlara da müdahil olmanız lazım. Bizim için de önce özgürlük ve demokrasi gelir ama ikinci derecede ekonomi var.

Siz somut bir şekilde bir bölgedeki ekonomiye müdahil olmaz, disipline etmez, programlamaz, bir ihtiyacı karşılayabilir bir duruma getirmezseniz sadece “demokrattı, çalmadı, iyi insandı” sözleriyle kalırsınız. Biz bunu yaparken çok mu iyiydik? Hayır. Biz de çok insan kırdık.

Dalga Geçenler Oldu, Bize Güldüler

Siz yönetime geldiniz, üretime başladınız. Mutlaka “Ya dur bakalım, ne olacak? Ayağımı sağlam basayım.” falan deyip biraz uzak duranlar olmuştur.

İlk yıl bizimle dalga geçenler oldu. Bize güldüler. “Rezil olacaklar.” dediler. “Ellerinde patlayacak.” dediler. “Sulayamayacaklar, biçemeyecekler, satamayacaklar.” dediler. Bunların hepsini yaptığımızda ise bu sefer de “Üç beş teneke biz satıyorduk, şimdi bunlar geldi önümüzü kesti.” dediler. Sonra biz bir hafta sonra halka “Ürünlerinizi getirin!” dediğimizde ise “Helal olsun!” demeye başladılar.

Toplumun desteği arttı, üretimin içine girenlerin sayısı en az sekiz kat büyüdü. 25- 30 üreticiden şu anda 250 üretici oldu.

Parasını alan, evine ekmeğini götürenlerde zamanla ne gibi değişimler oldu?

Mesela, hayatını planlamaya başlayanlar oldu. Burada bir köyde bir genç ürettiğini kooperatife verdi. Karşılığında aldığı 20 bin lira parayı nasıl harcayacağını planlamaya başlamıştı. Ben denk geldim. 20 bin lira parayı aldığı anda elini cebinin üzerine koymuştu böyle. Bir dışarı çıksa teker teker sayacak. Çünkü dört ay beş ay çalışmış bunun karşılığında belki hayatında görmediği kadar parayı saya saya eve gidecek. Şimdiye kadar kendisine yüz çeviren esnafa, tüccara “buyur al paranı, borcumu ödüyorum” diyecek. O ruh halini gördüm. “Ne yapacaksın o parayı yoldaş?” dedim. “3 bin lirasına kışlık ihtiyaçlarımı alacağım, 2 bin lirasına hayvanların ihtiyaçlarını alacağım.” dedi. “15 kaldı.” dedim. “3 bin lirasını önümüzdeki dönem traktör ve mazot desteği olarak ayıracağım” dedi. “12 bin kaldı.” dediğimde durdu biraz utana sıkıla “Başkanım, annem hiç tatile gitmemiş. Ben araştırdım. 4 gece beş gün tatil köylerinde iki kişi, 2 bin liraya gidip gelebiliyoruz.” dedi.

Bakın, “Bankaya veriyorum, bir şirkete ya da borsaya yatırıp para kazanacağım” demedi; ya da “Bir yer açıp ürün satacağım” da demedi. Yani tüccar olmadı, ihtiyaçlar sonrasındaki yaşamına dair nitelikli bir hayat için plan program yaptı. Bu çok değerli benim için. Yani kişi ürettikleriyle yaşamını kaliteli hale getiriyor, ailesiyle yaşamını nitelikli hale getiriyorsa bu somut bir değişimdir.

Küçük bir ilçe de olsa burada da mutlaka tüccar, tefeci oluşumların kurduğu bir düzen vardı. Siz bu düzeni sarstınız? Bu nedenle size gelip serzenişte bulunan ya da çeşitli şekilde gerginlik yaşadıklarınız oldu mu?

Tabii ki oldu. Yaptıklarımızın Türkiye'ye yansıdığı gibi sadece güzel, sempatik yanları yok. Biz burada en yakınımızdakilerle bile boğuştuk. Üreticiden 3 liraya ürün alan tüccar sırf bizi boşa çıkarmak için 9 liradan ürün almaya başladı. Ürünlerin satışı için internet sitesi kurduk, bizim kurduğumuz siteye benzer isimle - mesela biz ovacıkdogal.com onlar ovacık doğal ürünleri diye kurmuşlardı- site kurup bizi engellemeye çalıştılar.

Bizim en yakınımızdaki bazı arkadaşlar bile ismimizi kullanıp ürünleri yüksek fiyatlarla satmaya çalıştılar. Biz bunların hepsini teker teker ikna etmeye çalıştık. İkna olmayanlara karşı da sitemizden açıklama yaptık. "Üretimi doğal yaptıklarını ispatlıyorsa saygı duyuyoruz ama bize ait bir üretim olmadığını söylemek istiyoruz." dedik.

Eğer sıradan bir vatandaşımız bireysel olarak doğal bir üretim yapıp, tüketiciyi de sömürmeyecek düzeyde bunu başarabiliyorsa biz destekleriz. Ancak, tüccar mantığıyla bizim ismimizden yararlanarak yapmaya çalışırsa buna müsaade etmeyiz.

Bir örnek vereyim:

Bugün Mersin'den gelen bir arkadaşla görüştüm.

Ürünü 3 lira 85 kuruştan alıyorlar 7 buçuk liradan piyasaya satıyorlar. 2 buçuk katı.

Biz ise 8 liradan alıyoruz. Maliyeti bize 9 lira 65 kuruş, 10 liradan veriyoruz.

Aradaki farka bakın. O yüzde yüzün üzerinde bir kâr koyuyor. Esnafın, alışveriş merkezinin koyduğu kârı da

saymıyorum. Piyasada organik adı altında 25 liraya satılan fasulye ve nohut var.

Bu üretim modeli ile dört yıl içinde yoksulluğu, yoksul insanların yaşamını nereden nereye getirebildiniz?

“Biz geldik, burayı düzelttik, insanlar rahat, temiz bir hayata geçti.” dersek yalan söyleriz. Biz burada ev hayatına küçücük bir katkı sağlayarak yaşamlarını biraz rahatlattık. Ama 5-6 yıl sonra bu üretimler sonucu daha nitelikli, refahın daha arttığı bir yaşam söz konusu olacak. Bizim irademiz dışında engeller, farklı müdahaleler gelişmezse. Belli olmaz dünyanın hali. Savaşlar olur. Kuraklıklar olur, değişik iklim olayları olabilir. Engeller olmaz ve bu düzeyde devam edersek vatandaşların hayatına yansıyacak önemli bir değer yaratılır.

Eskiden her sabah “Hastaneye gidiyorum, durumum iyi değil, bana harçlık ver, para ver.” diye en az 7-8 kişi gelirdi. Şimdi bu yılda bir iki kişiye düştü.

Yoksulluk mu bitti? Hayır bitmedi. Biz, yardım talep edenlere ilkin yardım ettik ama önümüzdeki dönem üretimin içine girmelerini sağladık.

Özel bir istatistiki çalışma yapmadık. Ama 2 buçuk milyonluk bütçenin, en az yüzde 90’ı köylüye yansıyor.

Burada bir kahvehanede bir tartışma oluyor. Kahveci bize dair bazı eleştiriler yapıyor. Vatandaşlar “Biz şimdiye kadar burada oyun oynarken size çaylarımızı bile yazdırıyorduk. Biz size çay yazdırırken siz bize hakaret ediyordunuz. Şimdi bakın çaylarımızı peşin ödüyoruz. Tüpü peşin alıyoruz, lokantaya gidebiliyoruz. Biz size

artık mecbur değiliz. Eğer siz bu işlere öncülük yapmak isteyenleri durdurursanız biz de size karşı çıkarız.” diyorlar. “Biz de bundan sonra kahveye gelmeyiz.” diye tavrı koyuyorlar.

AKP’ye, MHP’ye Oy Veren Birçok İnsan Bizimle İlişki Kurmaya Başladı

Yoksulluk konusunu konuşuyorken bir parantez açmak istiyorum. Günümüzde yoksulların çoğu AKP’ye oy veriyor. Türkiye’deki sosyalistlerin gerek geçmişte gerekse bugün yoksullara ulaşma konusunda ortaya koyduğu mücadeleyi yeterli, yöntemi doğru buluyor musunuz?

Bence yeterli değil. Sosyalistler, komünistler değil ama kendisini sol cenahta gören; hayatına dokunulmasını istemeyen, kendisini laik olarak tanımlayan bir kesim, dindarları reddeden katı bir görüntü ortaya koydu. Ya da dindar kesim onları öyle algıladı.

Bu toplumu uçlara itmek aslında bir tarafını başkası bir tarafını da bir başkasının yönetmesi zihniyetidir. Birilerini öteliyorlar, kendilerine yettiği kadarki parçasını alıyorlar, bu parçalar üzerinde birbirine parmak sallıyorlar. Bu anlayışların her iki tarafı da sıkıntılı.

Emek sermaye çelişkisi üzerinden bakmak lazım.

Mesela yıllardır AKP’ye ondan önce MHP’ye oy veren bir çok insan bizimle ilişki kurmaya başladı. Ama tek başına bizim toplumu ikna edebilme ihtimalimiz var mı? Yok. Bunları çoğaltmamız lazım. Bunları çoğaltmadığınız sürece tabana inemezsiniz. Çünkü komünistlerin

camii yaktığını düşünüyorlar. Komünistlerin dini tanımadığını düşünüyorlar. Allah'ı tanımadığını düşünüyorlar. Komünistlerin ana babasını tanımadığını düşünüyorlar. Ama biz çoğalarak, onlarca, yüzlerce belediyede yerel iktidarımızı kurup toplumu yönetime katmaya başladığımız, kendimizi doğru anlattığımız andan itibaren emin olun hiç kimse kendisini baskı altında görmez. Mevcut sistemde bakan, vali, hâkim bile kendisini özgür hissetmiyor.

Diyelim ki AKP'nin çok güçlü olduğu İstanbul'un Sultanbeyli ya da Bağcılar ilçelerinde sizi davet ettiler. Karşınızda da AKP'ye oy veren yoksul insanlar var. Recep Tayyip Erdoğan'ı "reis" olarak gören dindar insanlar. Siz onlara ne anlatırsınız?

Bir kere Sultanbeyli'ye gitmeden önce, toplumsal - sosyolojik yapısını incelememiz lazım. Oradaki insanlar kimdir, gelir-gider durumu nasıl, inanç yapısı, öncelikleri nedir, en acil ihtiyaçları neler? Bunlara bakmak lazım. O bölgelerde bunların tamamını tespit ettikten sonra söyleyebileceklerim üzerinde tartışma yürütmem lazım. Orada bir faaliyeti geliştirip insanları işin içerisine katmamız lazım. İşimiz zor. Biz yıllardan beri öcü olarak gösterildik. Bunu yıkmak zamanımızı alacaktır.

1970'li yıllara baktığımızda o dönemin DEV-GENÇ ya da çeşitli sosyalist gruplar, halkın barınma ihtiyacını gidermek için gecekondu yapıyorlar. Deprem olduğunda gidip depremzedelere yardım ediyorlar. Hakkarî'ye gidip köprü yapıyorlar. Fakat şimdi muhalefetin

bazı kesimleri, halkı bir kilo makarnaya, üç torba kömüre oyunu AKP'ye satmakla suçluyor.

Doğru değil bunlar. Dedim ya, ihtiyaçları belirlemek lazım. Bizim coğrafyamızda bile günlük bir çeşit yemek ile öğünlerini geçiren aileler var. Şimdi o aileye bir destek verdiğinizde onu mutsuz mu ediyorsunuz? Tam tersi mutlu ediyorsunuz. İnsanları yardıma mahkum etmek doğru değil ama ihtiyacı belirleyip, yardımı bir hak olarak verip sonra onları üretime yönlendirmek lazım. Mesela Kılıçdaroğlu'nun aile sigortası projesi çok sağlam bir projeydi aslında.

Benim cebimde para yoksa sizin cebinizde para varsa benim ruh halim sizinle aynı olmaz. Bu kadar açık. Çünkü benim ülkemde kapitalizm vahşidir.

Soma'da Madende Yakınlarını Kaybeden Ailelerle Görüştük

Peki, Ovacık modelini konuşmaya devam edelim.. Ne kadarlık bir ekonomi var Ovacık'ta? Ürünlerin ne kadarı dışarıdan geliyor? Buranın yerel insanları başka neler üretebilir? Bunun üzerine kafa yordunuz mu?

Baktık aslında. Hayatımıza giren ihtiyaçlar, eşyalar üzerine... Eskiden bir ailenin ya da bir bireyin yaşamına ayda 20 farklı ürün girerken bugün artık yaklaşık 100 çeşit girmeye başladı. Kaleminden, bilgisayardan, cep telefonundan, giyimden, gıda çeşitlerinden, deterjanından tutalım da suyuna kadar. Fakat biz burada bir kaç çeşit üretim yapıyoruz. Yani birkaç çeşit üretim karşılığında, diğer ihtiyaçları karşılamaya çalışıyoruz.

Bizim yapabileceklerimiz olmasına rağmen dışarıdan da ürün alıyoruz. “Dışarıdan giren ürünlerin karşılığı nedir?” diye biraz araştırdık. Mesela dışarıdan 150 kamyonu yakın saman geliyordu. Şimdi dışarıdan Ovacık’a gelen samanın 50- 60 kamyon azalması bizim için önemli. Çünkü yaptığımız üretim bitkisel bir üretim. Doğal yem. Böylece burada üretilen artı değer burada kalmasını sağladık.

Buradaki halkın fasulye ve nohutu dışarıdaki marketlerden almasını da engellemiş olduk. Önümüzdeki dönem bu daha da büyüyecek. Biz önümüzdeki dönem en az 15-20 ihtiyaca müdahale edeceğiz. Pekmez, reçel, peynir, yağ gibi ihtiyaçları sayabilirim.

Üretim alanını çeşitlendireceğiz.

Şimdi Hozat, Pertek, Çemişgezek, Mazgirt, Nazımiye, Pülümür ilçeleriyle ilgili çalışmalarımız var. Bütün ilçelerde balla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Sadece bal değil arıcılıktan en az iki üç çeşit ürün üreteceğiz. Hayvancılıkta kaşar ve tereyağı üreteceğiz. Barbunya, mercimek, buğday olacak. Kuru meyveler olacak.

Bu ürünlerin tamamının üretimi ile ilgili üreticilerle oturup konuştuk.

Sadece Dersim’de değil. Diyarbakırlı bir çiftçi de geliyor üretim yapıyor. Aynı zamanda Soma’da madende yakınlarını kaybeden ailelerle görüştük. Şu anda tarhana yapılıyor. Pülümür’den kaya tuzunu getirdik. Tamamen doğal. Üretimi tüm bölgeye yayıyoruz, çeşitlendiriyoruz. Hem kendi ihtiyaçlarımızı karşılıyoruz, hem dışarıdan ürün girmesinin önünü kesiyoruz hem de istihdam

alanını genişletiyoruz. En önemlisi de toplum için sağlıklı gıda üretimi yapmış oluyoruz.

Doğal, organik gıda artık bir sektör. Ürünlerin sertifikaları var. Siz doğal üretimi nasıl denetliyorsunuz? Doğallığı konusunda insanlar size nasıl güveniyor?

Bitki ve toprak tahlilleri yapıyoruz. Yine balda tahlil yapıyoruz. Nohut ve fasulye için köylerde kurmuş olduğumuz komisyonlar var. Zaman zaman da toprak analizleri yapıyoruz.

Ayrıca şu organik sertifikasyon meselesini çok önemsemiyorum. Çünkü bunun da bir rant alanı olduğunu düşünüyorum. Aslında önemli olan toplumdaki bilinç ve vicdan. Köylünün birbirini denetleme mekanizmasının kurulması önemli. Köylünün toprağı kirletmeme kültürünün gelişmesi de buna dahil.

Bunlar çok daha önemli. İlk başladığımız dönemlerde gizliden gizliye yapmak isteyenler oldu. Bunlar köylüler tarafından bize bildirildiğinde, hemen gidip analiz aldık. Küçük köyler zaten, çok kolay denetleme yapılıyor.

Bir de şöyle bir durum var. Bu bölgelerde artık suni gübre satışını yapamıyorlar. Şu anda bizim bölgemizde suni gübre satışı yapan yok. Gidip dışarıdan alıp getirmek de bir o kadar maliyetli.

Yani suni gübre kullandığında zarar edebilecek, kullanmadığında daha fazla kazanabileceği bir mekanizma kuruyorsunuz aslında.

Kurduk zaten. Bakın suni gübre kullananların tarlalarından alınan fasulyelerin değeri 3 lira 40 kuruş, hadi 4 lira olsun. Ama biz doğal üretim yapanlara kilo başına 8 lira veriyoruz. Yani ek bir maliyete girmeden bu kadar para kazanma ihtimali var, bu bir. İkincisi, yaratacağı güven nedeniyle başka üretim alanlarında destek alacak. Aksi halde ürünlerinin pazara gitmeme, elinde kalma ihtimali var. Toprağını kirlettiği için bir de toplumdan dışlanma söz konusu. Bunların yanı sıra bizim coğrafyamızda da Türkiye genelinde de bu konudaki bilinç geliyor. Toprak kirlendikçe verimin düştüğünü görüyor köylü.

Üretici Olmayan Yönetici Olmayacak

Sizin çok önemseydiğiniz kooperatifçilik konusuna gelmek istiyorum. Hem dünyada hem Türkiye’de kooperatifçiliğin önemli bir geçmişi ve birikimi var. Siz bugünkü kooperatifçiliği geliştirirken nerelerden yararlandınız? Farklı ne yapıyorsunuz? Bunu günümüze, yani 21. yüzyıla nasıl uyarlıyorsunuz?

Kooperatifçiliği öyle ya da böyle, her birimiz biraz biliyoruz. Mesela FİSKO-BİRLİK, İzmir Tire süt kooperatifi gibi örnekler var. Fakat mevcut kooperatifçilik sistemi, daha çok şirket şeklinde gelişmiş. Yönetici ya da üyelerine kâr dağıtımını düşünülmüş. Zaman zaman üreticiye destek amaçlı çalışmalar yapılmış olsa da mesele- nin temelinde kâr dağıtımını var. Zamanla ürünler gelsin de nasıl olursa olsun anlayışı oluşmuş. Ne kadar fazla ürün olursa o kadar kâr.

Zaman zaman hava üfürmüşler sokaklara, işçiye çiftçiye falan ama işin aslı anlattığımız gibi.

Biz kooperatifçiliği esas amacına yönelik yani şirketleşmeden, kâr amacı gütmekten toplumun, üreticinin, tüketicinin hizmetine yönelik yapmak istiyoruz.

Üretici kooperatifte yönetici olacak, üretici olmayan yönetici de olamayacak. Doğayı kirletenlerin ürünlerini almayacağız ve üye yapmayacağız. Ağaç kesip tarla yapanların ürünlerini almayacağız, onları teşhir edeceğiz. Bu arada işçiye sadece çalışan olarak bakmayacağız, onların yaşama dair kendisine yaratabileceği zamanı da önemseyeceğiz.

Çünkü kapitalist sistemin toplumsal yapıyı yok sayan, insanları bireycileştiren dolayısıyla bencilleştiren, onları halktan koparan, içe dönük bir toplum yaratmaya çalışan anlayışına karşı, toplumsal yapıyı planlayan bir anlayışı ortaya koymamız lazım.

Kooperatifçilik aynı zamanda halkın örgütlenme alanıdır. Onlarca, yüzlerce üretici toplanıp birlikte karar alabiliyor. Biz bunu yapabiliyoruz şu anda.

Yani sadece üyelerine pay dağıtan bir kooperatiften çok sizin çok kullandığınız deyimle; bir alanda iktidarlaşmayı hedefleyen bir örgütlenme olarak mı görüyorsunuz?

Kesinlikle. Üretim üzerinden örgütlenme. Yani nedir? Herhangi bir örgütün adamı değil. Herhangi bir partinin adamı da değil. Ürettiği şey üzerinden örgütlenecek. Hayvancılık yapıyorsa hayvancılıkla ilgili kooperatiflerde

örgütlenecek. Eksikliklerini, fazlalıklarını geleceğe dair planlarını, şunları bunları tartışacak alanlar olması lazım.

Kişilerin kendi ürettikleri üzerinde kendilerini yönetebilme kültürünü geliştirmemiz lazım. Bunu yaptığımız oranda başarılı olacağız ki süreç şu anda bu yönde ilerliyor.

Üretimi alıp alışveriş merkezlerine ya da ticari alanlara verdiğiniz andan itibaren kooperatif, kooperatif olmaktan çıkıyor. Siz tüketiciyi de yarım üretici yapmak zorundasınız. Aracıları aradan çıkarıp tüketici ile kooperatifi direkt buluşturursanız tüketiciyi yarım üretici yapmış olursunuz. Bu da bizim için çok önemli.

Yani tüketici, üreticiye küfür etmeyecek. Tüketici üreticiye yaptıklarından dolayı teşekkür edecek. Bana sağlıklı gıda üretiyorsun, daha ucuza üretiyorsun demesi lazım. Yoksa alışveriş merkezlerine verdiğiniz her bir ürüne yüzde 10, yüzde 20 kâr koyup satarlarsa tüketim sömürü alanına çekilmiş olur yine. İşte biz bunu engellemek için çaba harcıyoruz. Tek başımıza bunları yapabilir miyiz? Elbette hayır! Türkiye’de onlarca kooperatif alanları kurmamız lazım. Şu anda onun çabası içindeyiz.

Bakın, sadece İstanbul’da bir yer açtık ve üretimi toplumla buluşturduk. Buna ne kadar büyük bir ihtiyaç olduğunu, toplumun bu duruma, ne kadar büyük bir sempatiyle baktığını da görmüş olduk.

Bu örnekleri çoğaltmamız lazım.

Bize Parmak Sallayanların Parmak Sallamasını Engellememiz Lazım

Kooperatifçiliği anlatırken sizi daha bir heyecanlı görüyorum...

Çünkü mücadele ettiğiniz, emek harcadığınız ne varsa tüm bunun sonucudur kooperatifçilik. Hani bir ev kuruyorsunuz ya, bir oda döşeyeceksiniz, diyorsunuz ki, ben bu odanın içine şunları şunları döşeyeceğim. Sonra getiriyorsunuz ürünleri koyuyorsunuz odada oturuyorsunuz. İşte kooperatifçilik de böyle bir şey. Tarladan bahsediyorsunuz, su sıkıntısından bahsediyorsunuz, sistemden bahsediyorsunuz, kirletmeden bahsediyorsunuz, ilaçtan, sağlıktan, sağlıksızlıktan bahsediyorsunuz. Sağlıklı gıdayı üretiyorsunuz ama dışarıya çıkışı yapamadığınız andan itibaren olduğunuz yerde kalakalıyorsunuz. O zaman “Geçmiş olsun!”dan başka söz kalmıyor.

İşte kooperatif tam da burada devreye giriyor. Bütün ürettiklerinizin toplandığı en son alandır. Bunu yaptığınızda köylüyü, üreticileri geliştiriyorsunuz. Artı değer yaratarak bölgeyi geliştiriyorsunuz. Sonra “Sosyal kooperatifçilik yapalım.” demeye başlıyorsunuz. “Yapabilir miyiz, yapamaz mıyız?” bilmem. “Yani yasalar buna engel midir engel değil midir?” bunu araştırma içerisindeyiz ama bunu düşünmemiz bile aslında yaratmak istediğimiz dünya anlayışını ortaya çıkarıyor.

Kooperatifçilik her şeyden önce sosyalleşmeyi sağlıyor. Yani bir üretici; - Mehmet Amca -köyde üretiyor, 10 ton ürün veriyor bize. Bunun karşısında da 100 bin lira para kazanıyor. Eee? Ama Mehmet Amca ile Hatice Hanım’ın üretimleri kooperatifte buluşursa ve Mehmet

Amca ile Hatice Hanım birbirinin yüzüne, birbirinin gözüne bakıp konuşursa, tartışırsa o andan itibaren yeni bir kolektif üretim başlamış oluyor.

Siz yaptıklarınızın tamamına sadece ticaret olarak bakıp toplumsal ayağını düşünmezseniz toplumdan kopuşa neden olursunuz. Toplumla ilişkilerinizin gelişmesini engellersiniz ki bir gün başınıza bir şey geldiğinde yalnız olduğunuzu hissedersiniz. Bu noktada bizim esas amacımız kolektivizm. İnsan odaklı, iş odaklı, üretim odaklı bir kolektivizm.

Bütün-parça ilişkisi içerisinde parçaları buluşturup bütüne doğru gitmeniz lazım. Belki kısa vadede bunu yapamayız ama en azından yapmaya başlamak lazım, diye düşünüyoruz.

Bir yerden başlamazsanız idealleriniz sadece düşüncede kalmış oluyor. Çok doğru bir düşüncenin hayata geçmemesi anlamına gelir bu. Bunun sonucu da hepimize, bütün yoksullara, ezilenlere, bütün ötekilere sömürü olarak geri gelir. “Yersen bu, yemezsen bu!” anlayışıyla dayatmalar başlar. Bize parmak sallayanların parmak sallamasını engellememiz lazım.

Bizim bölgemizde bu, Diyarbakır’da başka bir şey, Amik Ovası’nda farklı bir şey, Muş Ovası’nda daha başka bir şey olarak bakmaz lazım. Tüm bu alanların örgütçüsü olmak zorundayız ve sadece örgütleyen talimat veren değil içinde olup çalışmalara da katılmamız gerekiyor, diye düşünüyorum.

Biz Ülkücüyüz Aslında, Dediler

Çalışmalarınız yurt içinde ve yurt dışında büyük bir ilgiyle karşılandı. Siz zamanınızın çoğunu Ovacık dışında panellerde, çalıştaylarda, etkinliklerde geçiriyorsunuz. Aynı şekilde Ovacık dışından da belediyenize ziyaretçi akını sürüyor. Bu yoğunluğu ve ilgiyi kendi pencerenizden anlatır mısınız?

Belediyeyi kazandığımız ilk günden itibaren, dışarıda bize yönelik bir sempati oluştu. Türkiye'nin farklı illerinde komünist partili, komünist başkan söylemiyle beraber oluşan sempati artarak sürdü.

Komünist kelimesine öcü olarak bakıldığı o dönemler galiba geçti.

Yapılan projeler ve çalışmalarla beraber sempati daha da pekişti. Üretim ile birlikte oluşan umut toplumda yayılmaya başladı. Çünkü Türkiye toplumu toprağa karşı çok derin hissiyat besliyor. Galiba toprakla uğraşanları biz de çok seviyoruz.

Toplamda, bir devlet kurumu olan belediyeden böyle bir yaklaşım görünce toplum önce garipsedi ardından da buraya doğru müthiş bir ilişki gelişmeye başladı. Geldiler içinde bulundular, desteklediler, diyalog kurdular. Hatta kendi bölgelerinde bu işi yapmak isteyen ya da yerel yönetimlerde benzer bir programı uygulamak isteyen ve öneri geliştirenlerin sayısı da azımsanacak gibi değil. Ama bu sempati bize müthiş bir sorumluluk da yüklüyor.

Hayatımızın her alanına dikkat etme sorumluluğuyla üzerimizde biraz baskı da oluşmaya başlıyor.

Dışarıdan, toplumun daha çok hangi kesiminden ziyaretçileriniz geliyor?

Ev kadını da, işçi de, memur da geliyor ama en çok öğrenci ve akademisyenler geliyor.

Ne yaptığımızı, neden yaptığımızı, nasıl yaptığımızı merak edip buna yönelik sorular soruyorlar.

“Yaptıklarınızın ideolojinize, Türkiye’deki sosyalizme faydası nedir?” gibi sorular da geliyor bize. Herkesin sorularına yanıt olamıyoruz elbette. Ama öyle ya da böyle bir yerde bir şeylerin başladığı hissi uyandırıyor yaptıklarımız, anlattıklarımız.

Şöyle bir durum da var:

Bir bölümü de yola çıkarken “Biz gittiğimizde, belediye bizi karşılar, yedirir, içirir, yatırır sonra gezer, tozarız.” diye düşünüyor. Bunun böyle olmadığını her yerde söylüyoruz. Sonuçta bizim etki alanımız, yapabileceklerimiz, bütçemiz belli. Bu düşünce ve duygularla gelenlere belediye başkanı yer ayırmadıysa bu sefer üzülmeye ayrılıyorlar. Yani ziyareti, bu kadar daraltan, bu kadar apolitikleştiren kişiler de geliyor.

Ama esas olarak gelip yapılanları gören, tartışan, öğrenen ve mutlu bir şekilde “Evet ya, bizim de istediğimiz buydu. Bu kadar olur.” diye memnuniyetini bildirenlerin sayısı çok daha yüksek. Kısacası gelenlerin yüzde 80’i memnun ayrılıyor.

Beni etkileyen bir örnek anlatayım:

Trabzon ve Gümüşhane’den bir grup gelmişti. Aralarında 50 yaş üstü olanlar da, gençler de vardı. Burada bizimle tartışmalar yaptılar, görüştüler, konuştular.

Konuşmanın bitiminden sonra kendilerinin ülkücü olduğunu söylediler.” Biz ülkücüyüz aslında ama neyi, niçin, nasıl yapmak istediğinizi öğrenmek istedik.” dediler.

“Evet ya. Bizim de istediğimiz şey bu. Biz de böyle bir şeyi istiyoruz. Hatta hiçbir şey istemiyoruz. Devlet, belediye ürettiklerimize pazar bulsun yeter bize.” diye konuştular.

Oradan buraya kadar gelebilmeyi göze almaları, bizim için çok değerliydi.

Bu, bizi çok mutlu ediyor. Bizleri ayıranlara karşı, emek-sermaye çelişkisi içerisinde bir arada olduğumuzu, yoksulların, emekçilerin, işçilerin; hangi dil, hangi din, hangi ırktan olursa olsun, hep birlikte kendi haklarına dair söz söyleyebilmeleri gerektiğini anlattık.

Böyle konuştuğumuzda aslında bizimle hemfikir oluyorlar. Ama Türkiye’de yerleştirilen bu kutuplaştırma, A partisi, B partisi, C partisi, şucular, bucular meselesi üzerinde hakikaten toplumda sert bir gruplaşma olmuş.

Öyle hemen kırmak da zor gibi geliyor ama ben bunun kırılabilceğini biliyorum. Çünkü siz aynı vicdanı, aynı havuza akıtmaya başladığınız andan itibaren aslında ortaya “ortak vicdan” çıkıyor. Ben bunu görüyor, buna inanıyorum.

Hayır, Aklıma Hiç Gelmedi

60’lı -70’li yıllarda sol mücadele içerisinde yer almış, hayallerini gerçekleştirememiş, aktif mücadeleden kopmuş ama gönlünün bir köşesinde hâlâ eski

günlerin özlemini taşıyan insanlar üzerinde nasıl bir etki yaptı, çalışmalarınız?

Sizin de dediğiniz üzere şu anda başka alanlarda akademisyen olmuş, iş adamı olmuş, şu olmuş bu olmuş birçok dostumuz, arkadaşımızda bir heyecan oluştu. Hatta memlekete geri dönüş yapan, siyasetle tekrar ilişki kurmaya başlayanlar oldu. Reşat Kavak adında 70 yaşında bir abi Bozcaada'dan ilişki kurmaya başladı. Ömer Abi bağlantı kurdu bizimle. Mesela Ahmet Cihan bu siyasetin içinden hiç ayrılmadı ama aktif olarak bize destek vermeye, bize güç vermeye, bizimle bir araya gelip toplantılar yapmaya başladı.

Başka siyasi geleneklerden gelen birçok arkadaşımız, dostumuz gelip önerilerini sundular. Aynı zamanda destek de verdiler. Yani iyi bir etki yarattığımızı düşünüyorum.

Peki siz bu ilgiyi bekliyor muydunuz?

Hayır. Bu kadarı aklıma hiç gelmedi. İlk dönemde çok zorlandım. Bu kadar ilgi olacağını bilseydim, farklı alanlardaki arkadaşlarımızı kadroya dahil ederdik. Gerktiğinde bazı kadroların buraya çekilmesini sağlardık. Gerçi sonradan kadromuzu oluşturduk ama ilk dönemler hakikaten zorlandık.

Büyük kentlerin kısmen varlıklı semtlerinde mesela; İstanbul'un Beşiktaş'ı Kadıköy'ü gibi semtlerinde size karşı ilginin olduğunu tespit ediyoruz. Normalde bu semtlerin sakinleri "Sosyalizm gelsin, komünizm

gelsin!” özlemi içinde olan kesimler değil ama size karşı da bir ilgi var. Neye bağlıyorsunuz bunu?

Ekonomik sorunlarını çözmüş, burjuva veya küçük burjuva kültür içinde yaşamını sürdüren kesimlerin de zaman zaman kaygıları değişebiliyor. Mesela yoksulların kaygısı nettir. Yoksulluk ve özgürlük. Yani sınıfsaldır. Bahsettiğiniz semtlerde yaşayan insanlar yaşam biçimlerine karışılmasını istemezler. Burjuva demokrasisinde öyle bir özellik vardır. Demokrasiyi kendisine ait görmek isterler.

Ben de Kadıköy’de, Beşiktaş’ta ya da Bakırköy’de yaşasam muhtemeldir ki muhafazakâr, sağ bir siyasetin gelmesini istemem. Daha merkezi, daha liberal daha reformist bir siyaset onların yaşam haklarına yaşam kültürüne müdahale etmeyecektir.

İkincisi; kapitalizmin vahşiliğini de görmeye başladılar galiba. Dünyanın birçok yerinde yoksul halklara zulmediliyor. Yoksul halklar katlediliyor. İşte Afganistan, Libya, Lübnan, Mısır, Irak, Suriye örnekleri...

Bu yaşananlara bakan insanlarda kapitalizmin, emperyalizmin barbarlık olduğu duygusu uyanmaya başladı. Benim ülkem de yaşananların bir parçası olunca bunun baskılanmasını istemeye başladı insanlar. Bu insanlar aslında sosyalizmi, komünizmi bilirler. Çünkü okuyorlar, araştırıyorlar, görüyorlar. Sosyalizmin aslında bütün insanlara özgürlük getirebileceğini, bütün insanlara adalet dağıtacağını bilirler. Ama bir yandan da “Ben çalışmışım, hak etmişim, başkaları çalışmamış neden benimle eşit olsun.” anlayışı var.

Bu çelişkiler arasında, baskının bu kadar arttığı ortamda ülkesine daha az zarar verebileceğini düşündüğü siyaseti destekleme anlayışı gelişmiş olabilir.

Bir de galiba komünizmin, sosyalizmin şimdiye kadar anlatıldığı gibi sert, kaşı atık, baskıcı olmadığını görmeye başladılar. Ya da sosyalizmi yeniden keşfediyorlardır, diyelim.

Saadet Partisi'nden Bir Grup Geldi

Halkın size ilgisini her yerde görüyoruz. Siyasi partilerle veya parti yetkilileriyle ilişkileriniz nasıl?

Dost kurumların dışındakilere ilişkiler geliştirmek için özel bir çaba harcamıyorum. Mesela Kılıçdaroğlu ile henüz tanışmadım. AKP başkanlarıyla görüşmedim. Dediğim gibi özel bir çabam yok ama kapıma gelen bir insana da ‘‘Seninle görüşmem.’’ demem.

Geldiler mi?

Mesela Saadet Partisi'nden bir grup geldi. nce oturduk, biraz konuştuktan sonra; biz Saadet Partisi'nden geliyoruz, dediler. Çok güzel bir tartışma yürüttük.

Saadet Partisi'nden gelenler Tunceli'den mi?

Hayır hayır. Batman, Mardin, Diyarbakır il başkanlığından geldiler. Bu bölgenin tamamından sorumlu parti yetkilileri. Bölgeyi geziye gelmişler, gelirken Dersim merkeze de gelmişler. Dersim merkeze gelirken de Ovacık Belediye Başkanını görelim, demişler.

Neler konuştunuz?

Ülkenin güncel sorunlarını. Takip ediyorlarmış bizi. Bazı konularda bizi doğru buluyorlarmış. Özellikle dayanışma ve kolektif çalışmayı, üretime önem vermemizi doğru buluyorlar. Bir de sosyal devlet, sosyal bir yaşam biçimini öne çıkarmamızı önemsiyorlarmış. İnançsal boyutta zaman zaman takışacağımız şeylerin olduğunun da farkındaydılar. Biz bu tartışmaların hepsini yapabildik. Onların “evet” dediği, bizim de “evet” dediğimiz şeyler var ama ideolojik değildi bunlar, daha çok bu coğrafya ile ilgili konulardı.

CHP’den de bazı milletvekilleri özel görüşmeye geldi. Bazı AKP’li Belediye Başkanları da “Biz görüşmek isteriz.” dedi.

Ülkenin genel durumundan kaynaklı dikkat etmeye çalışıyorum. Çünkü en ufak bir şeyi çok büyüten bir ülkeyiz. Bunun için dikkat ederim ama benim zaten ötekileştirici ve kin güden bir yapım yok. İdeolojik olarak da böyle bir yapımız yok. Bizim kapımıza birileri geldiğinde bunun kim olduğuna bakmayız. Girdiğinde lafımızı söyler, ideolojimizi de rahat rahat anlatırız. Onun da anlatmasını sağlarız.

Kılıçdaroğlu ile hala tanışmadım dediniz. Kılıçdaroğlu ana muhalefet partisinin lideri. Seçmen bazında düşünürsek kısmen aynı tabanı paylaşıyorsunuz. Ayrıca hemşehriniz. Aranızda neden bir temas olmadı şimdiye kadar?

Özel bir karşılığı yok bu sorunun. “Ben gitmem, görmem ya da o gelirse ben görüşmem.” meselesi değil. Siz de bilirsiniz ki farklı ideolojik siyaset içerisindekiler kendi siyasetinin dışındakilerle belki üst düzey bir tartışma yürütüyorlar ama biz küçük bir ilçenin belediye başkanıyız. Denk gelmedi, bir görüşme ortamı oluşmadı yani.

Bir devlet memuru olarak çalışırken ve kendi çapınızda bir yaşamınız varken birden Türkiye’de ve dünyanın birçok ülkesinde tanınan biri oldunuz. Bu sizi nasıl etkiledi?

Ya, bütün canlılar sevilmek ister. Bütün canlılara karşı bir sempati bir sevgi olduğunda onda bir mutluluk gelişir. Bu, şimdilik mutluluk verici. Ama bu ilgi belki uzun vadede bir baskı aracı da olmaya başlar.

Herkes senin onunla ilgilenmeni, senin onun ihtiyaçlarına, sorularına cevap olmanı ister. Ailen, dostların ve yoldaşlarıyla olan ilişkiler de yavaş yavaş azalmaya başlar. Mesela ben aileme hiç zaman ayıramaz oldum.

Bir de bütün her şeyimiz göz önünde. Urfa’ya, Mardin’e, Batman’a, Diyarbakır’a, Elazığ’a, Konya’ya, Kayseri’ye... Nereye gittiysem tanıdılar bizi. Bir bölümü gelip tokalaşıyor, bir bölümü uzaktan bakıp gülümseyip geçiyor.

Bundan rahatsızlık duymuyorum, açık söylemek gerekirse. Ama dikkat etmem lazım. Yememe, içmeme, giyinmeme dikkat etmem gerekiyor. Ben bazen fotoğraf çektirdiğimde gömleğimin bir yerinde marka görsem elimi üzerine koyup öyle fotoğraf çektirmeye çalışıyorum.

Çünkü bunu bile kullanabiliyor hatta tartışma konusu yapabiliyorlar.

Bizi Mahcup Ediyor, Utandırıyor

Sonuçta hepimiz insanız dediniz. Zaman zaman “Egom fazla mı kabardı?” gibi sorularla bir durum muhasebesi yaptığınız oluyor mu?

Egom çok gelişmedi. “Ben” kelimesi hayatımın önceki döneminde de vardı. Onu biz yapmak için çok uğraştım. Çünkü bu süreçte ben kelimesi kolektif içerisindeki arkadaşlarımıza, dostlarımıza, yoldaşlarımıza haksızlık olurdu. Zaman zaman bu laflardan dolayı kendimi kötü hissetmeye başladım.

Bazen, burjuva kültürü beni o medyatik alana doğru çekiyor, hissine kapılıyorum. Böyle durumlarda “Ne oluyor sana?” diye kendimi silkelediğim oluyor. İyi ki Ovacık’ta yaşıyorum. Bunu çok erken yıkıyorlar. Yani en yakınimdaki yoldaşım, benden 20 yaş falan küçük olan, bana bir el hareketi yapıyor, sıradanlaşıyoruz.

Yerli ve yabancı medyanın çok ilgisi var. Medya ile ilişkileri yürütecek profesyonel bir biriminiz var mı? Şimdiye kadar tekzip ettiğiniz, yalanladığınız veya dava açmanıza neden olan bir haber oldu mu?

Çok olmadı. Ama -ismini vermeyeyim- birkaç kez bir gazetede bizi aşağılayan, küçümseyen yazılar çıktı. Biz bir cevap yazmıştık.

Bazen de abartılı şeyler yazılıyor. Diyelim ki bizimle ilgili 10 şey yazdıysa, 7-8 tanesi hani hakikaten yaptıklarımızdı ama 1-2 tanesi abartılı gelmeye başladı. Yapmadıklarımızı yazmışlardı. Bu da bizi huzursuz ediyordu. Kendimizi topluma anlatmamızı zorlaştırıyordu. Bir de alışık değiliz.

Düşünün ben dördüncü yılımdayım. Benim siyasetimin gazetesinde bana dair bir tane yazı çıktı. Onda da 3 soru göndermişler; ben burada yazdım, öyle gönderdim. Böyle bir kültürden geliyoruz. Yaptıklarımızı göstermeyi seven, teşhirden keyif alan bir yapıda değiliz. Bir de kapalı toplumlarda yaşayan insanlardık. Yaptıklarımızın medyada yazılıp çizilmesi bizi mahcup ediyor, utandırıyor. Galiba mahcup halimi yeni yeni biraz atmaya başladım.

İlk Senelerimle Şimdiki Kendimi Kıyasladığımda...

Güneydoğu'dan turalım metropollere, İç Anadolu kentlerine kadar birçok ilden davetler alıyorsunuz. Gidiyorsunuz katılıyorsunuz. Zamanınızın çoğu Ovacık dışında geçiyor. Sizi neden çağırıyorlar?

Daha çok, burada neler yaptığımızı merak ediyorlar. Panellerde bunları neden yaptığımızla ilgili tartışmalar sürdürüyorlar. Birkaç üniversitede de derse girmemi, öğrencilerin yerel yönetimlerle ilgili sorularını yanıtlamamı istediler.

Bazen de politik etkinliklere katılmamı, yaptıklarımızı aslında hangi ideoloji adına yapmış olduğumuzu, nereden, nasıl başladığımızı anlatmamı istiyorlar.

Bizim gibi metropollerde yaşamamış, akademik faaliyetlerde bulunmamış, sadece burada, kamuda memur olarak çalışmış insanları bu tür etkinlikler geliştiriyor. İnanır mısınız, ben ilk senelerimle şimdiki kendimi kıyasladığımda hayatımı ikiye bölüyorum. Birincisi; 47 yaşına kadar olan kısım, ikincisi 47 ila 51 yaş arası... İlk 47 yılda öğrendiklerimle son 4 yılda öğrendiklerim hemen hemen eşit. Son süreçte daha fazla öğrendim bile diyebilirim.

İkincisi, bu 4 yıl içerisinde toplumla bu biçimiyle karşı karşıya geldiğimden beri, gerçekten de çok büyük yol kat ettiğimi düşünüyorum. Çok şey öğrettiler bana.

Peki, bu panellerden, etkinliklerden somut bir geri dönüş aldınız mı? Yani Ovacık örneğinden yola çıkarak kooperatifler kuran ya da girişim başlatanlar oldu mu?

Oluyor. Birçok yerde kooperatiflerle ilişki kurmaya başladık. Hopa-Kop'ta çay kooperatifiyle ilişki kurmaya başladık. İşte Kadıköy kooperatifi girişimi oldu. Hozat'ta kadın ve diğer kooperatifle çalışma yaptık. Şimdi Mazgirt'te bir kooperatif kuruldu. İzmir Şirince'de kooperatiflerle ilişki kurmaya başladık. Mesela HOPA-Çay ve Somadaki kadın girişimi kooperatifiyle birbirimize ürünlerimizi göndermeye başladık.

Türkiye'de akliselim zihinler geliyor. Gençlerle konuşup tartıştığımızda, onun yüreğine dokunabildiğinizde gülümsediğini gözlerinde hissediyorsunuz. Bu geri dönüşümler üç sene beş sene sonra daha da çoğalmaya başlayacak. Benim bundan hiç şüphem yok.

Siz onlarca etkinliğe katıldınız, binlerce insanla konuştunuz, temas ettiniz. Genel olarak Türkiye insanı ne istiyor? Ana sorunları nedir? Umutları nedir? Biz nereye doğru gidiyoruz?

Kürt coğrafyasındakiler daha çok özgürlük meselesine odaklanmış ama Türkiye'nin geneline baktığımızda ise ekonomiye odaklanma var. Siz ne yaparsanız yapın ne söylerseniz söyleyin; eğer bir insanın evine onun çocuklarına karşı mahcubiyetini giderecek ihtiyaçlarını almasını sağlayamazsanız, onu mutlu edemezsiniz. Türkiye halkının, yaşamını nitelikli hale getiren, gelecek kaygısını ortadan kaldıran, iş alanları oluşturan, çocuklarının kaliteli bir eğitim almasını sağlayanlara bakışı, daha sıcak. Bunlar sağlanmışsa onun ideolojisine bakmaz bile.

Gözlemleyebildiğim kadarıyla yurt dışından ziyaretçileriniz de yoğun. Avrupa ülkelerinden siyasetçiler, gazeteciler ya da toplumun değişik kesimlerinden ziyaretinize gelenler neyi merak ediyorlar?

Evet, geliyorlar. Solingen Belediyesi'nden delegasyon geldi. Yeşiller Partisi ve Komünist partilerden milletvekilleri geldi. Fransa, Almanya, İsviçre, Avusturya 'ya gittiğimizde Avrupa Parlamentosu'ndaki sol parti milletvekilleriyle de bir araya geliyoruz. Bilgi alışverişinde bulunuyoruz. Bize önerileri de oldu. Ama yoksullara yardım, ezilenlerin kurtuluşu gibi biraz böyle dışarıdan, biraz elit, egemen bir anlayışla bakıyorlar bize. Bir coğrafyada zulüm varsa insanın vicdanen bu zulme kayıtsız kalamayacağı mutlak. Ama yine de eğer başka

bir coğrafyadaysanız, bu zulüm çok uzun süre vicdanınızı meşgul etmeyebilir.

Yani kendi coğrafyanızda içinden yaşadığınız sömürü ve zulüm sizi daha fazla etkiler, meşgul eder. Bu yüzden ben Avrupa'dan ya da başka ülkelerden bizim buradaki insanların kurtuluşuna yönelik pek bir şey beklemiyorum.

Türkiye'ye Dair Söylemleri Çok Kabaydı

Avrupa'daki Yeşiller, Avrupa sosyalist partileri son yıllarda çoğunlukla Türkiye'deki liberallerle ilişki kurdular. Siz ise tam tersi komünistsiniz. Görüşmelerinizde bu duruma yönelik çelişkiler yaşadınız mı?

Kesinlikle. Çok yaşadık. Mesela ben bir toplantıya katılmışım. Toplantıdan sonra Avrupa'da bir parlamenter grupla oturduk, konuştuk. Türkiye'ye dair söylemleri çok kabaydı. Bu kabalığa karşı ben çok gerilmişim. Hatta o gerilmeden dolayı sonraki akşam görüşmeye de yemeğe de gitmedik. Tartışmaları şöyle götürüyorlar:

Sizin ülkede böyle oluyor, sizin ülkede şöyle oluyor... Evet oluyor ama benim ülkemde buna karşı bir muhalefetin olduğunu, devrimcilerin kendisini paraladığını, mücadele ettiğini yok sayıyorlar. Şimdi egemen sistemin, sosyal demokrasiyi savunan liberal reformist siyasetlerin üstten bakmacı tavrı, alttaki mücadeleyi silikleştirme tavrıdır.

Biz sosyalistler, komünistler dünyanın hangi ülkesinde zulmü gördüysek, o zulme karşı verilen mücadeleyi de gördük. Zulüm karşısında direnenleri de gördük. Ben Fransa'nın katliamcı ruhunu Cezayir'deki direnişle bilirim. Başka bilemem ki. Ben Amerika'nın katil ruhunu

Kızılderililerin onlara karşı onurlu direnişiyile bilirim. Yine İsrail’de Filistinlilerin direnişiyile bilirim.

Anlatabildim mi? Şimdi ben sadece İsrail öyle yapıyor, İsrail böyle yapıyor diyerek sanki orada hiç mücadele edenler yokmuş gibi düşünsem, olur mu?

Sanki Avrupalılar mücadele edenleri savunursa, mücadele olacakmış; yoksa olmayacakmış gibi bir tavırla bir edayla hareket ediyorlar. Ben bunlara karşı çok sert davranmıştım.

Türkiye’de bazı sol çevreler son yıllarda emperyalizm kavramını biraz geriye ittiler. Siz ne düşünüyorsunuz? Günümüzde artık emperyalizme farklı mı bakılmalı?

Tam tersi emperyalizm daha da azgınlaştı ve acımasızlaştı. Emperyalizm en vahşi dönemini, en faşizan dönemini yaşıyor bu yıllarda. Yaşıyor ve yaşıyor.

Emperyalizm, faşizm o kadar azgınlaştı ki bu azgınlık insanları kendi yerinden yurdundan eden bir plan ve programla yürütülüyor üstelik. Yetmiyor, bir de kendisini umut haline getiriyor.

Milyonlarca mülteci yok olacağını, denizlerde boğulacağını göre göre, başka ülkelerde tutuklanıp tacize, tecavüze uğrayacağını bile bile o ülkelere gitmek için göç ediyor.

Bilirsiniz insan kurulu düzenini çok dağıtmak istemez çünkü anıları var. Yani benim köyümün geri kalmış yanları var. Teknik açıdan, sanayiden ya da birçok şeyden belki geri kalmış bir köy olabilir ama benim de

küçüklükten itibaren anılarım var, beni diri tutan, sıcak tutan yaşamışlıklarım var:

Birlikte büyüdüğüm çocukluk arkadaşlarım, ağacın altında buluştuğum sevgilim, soğuk bir su başında yoldaşlarla, arkadaşlarla ilk içki içişim var.

Yüzdüğümüz dereler, balık tuttuğumuz göletler, halay çektiğimiz düğünler, nara attığımız dağlar var. Tüm bunları bırakıp başka yere gitmek zor gelir insana.

İşte faşizm, emperyalizm toplumları bu hale getirdi. Yani öyle bir sömürüyor ki öyle bir zulmediyor ki en son tutup seni yerinden yurdundan bile ediyor.

Bunu savaşla gerçekleştiriyor, kendi bölgelerine çekip onlardaki homojen yapıyı kırarak gerçekleştiriyor. Ya da bunların tamamının dışarı çıkmalarına neden olacak sosyal ortamlar yaratıp, mültecileri gittikleri/kaçtıkları ortamlarda yalnızlaştırıp kendisine biat etmesini sağlayarak gerçekleştiriyor.

Kobane Süreci ile Kürtleri Dizayn Etme Anlayışı Hızlandı

Son yıllarda kimlik siyaseti ön plana çıkıyor. Hakların, özgürlüklerin sadece etnik, dinsel kimliklere indirgendiği bir anlayış... Sizin buna bakışınız nasıl?

Özgürlük meseleleri aslında dünyanın birçok yerinde halledilmiş. İsviçre, Belçika, İspanya, İngiltere gibi burjuva demokrasilerinin geliştiği yerlerde bu sorunlar biraz daha sakin hallediliyor. Bizde ise Kürtleri yok sayan bir anlayış var. Bu retçi anlayışa karşı da Kürtlerin kendisini

var etme mücadelesi ortaya çıkıyor. Herkesin kendisini var ettiği, dilini konuşabildiği, inancını rahat yaşayabildiği, eğitimden tutun da birçok alanda kendisini eşit gördüğü bir ortam olsaydı, süreç bu kadar sert olmazdı.

Aslında Kürtlerin istediği çok bir şey de yok. Diyor ki; dilimizi konuşalım, anayasa garantör olsun, hukuksal altyapısı olsun, eğitim hakkımızı kullanalım ve bu da müfredata konsun, yerel yönetimler biraz güçlensin...

Tüm bunları da sadece kendileri için istemiyorlar. Kayseri’de de, Tekirdağ’da da geçerli olmasını istedikleri şeyler için istiyorlar.

Sorunun bir de şu yanı yok mu? Sizin anlattığınız bu sorunlar halledilmediği için emperyalizm üzerinden ilişkiler geliştirilerek güç devşirme çabaları devreye giriyor.

Emperyalizm, ulusal sorunları diri görmeye başlayınca işin içine girdi. Mücadele diri olunca uluslararası emperyalist güçler de sosyalizme dönük bir anlayışın gelişmemesi için devreye giriyorlar. Kobane süreci ile Kürtleri dizayn etme anlayışı hızlandı. Ama biliyorum ki bu coğrafyada Kürtler, emperyalizmin yüzlerce yıldır kendisine yaptığı zulmün farkındalar.

Fakat şiddetli savaşın olduğu bir yerde, devletleşmemiş yapılar devasa savaş gücüne karşı koyabilmek için bazı ilişkilerden faydalanıyor. Ben sonuçta emperyalizmle ilişki kurulmaması gerektiğine inanan biriyim. Çünkü emperyalizmle ilişki kurduğunda emperyalizmin hükmü üzerinde olmaya başladığı andan itibaren

özgürlüklerinin bir başka alanda baskılanmaya başlayacağıını düşünüyorum.

Şunu mu demek istiyorsunuz: Bir gücün özgürlüğü kısıtlamasına karşı emperyalizm insana özgürlük getirmez.

Getirmez. Mümkün değil.

OVACIK MODELİNDE ÇOCUKLAR- GENÇLER- KADINLAR

Fatih Mehmet Maçoğlu, kurumsallaştırmak istediği Ovacık modelinde gençlere ve kadınlara özel bir önem veriyor. Göç ve işsizlik nedeniyle Tunceli’de genç nüfus azalıyor. Ancak son yıllarda geriye dönüşler başlamış. Çünkü gençlerin kendilerini var edebileceği bir ortam oluşmuş ve bu, giderek de geliyor. Hem gençlerin hem de kadınların örgütlülük içerisindeki yeri, feodal kültürün kalıntılarının yok edilmesinde ve demokratik bir toplumsal hayatın inşa edilmesinde de önemli bir role sahip.

Biz Kendimizi Bu Kadar Zeki Görmüyorduk

Gerek söylemlerinize gerek davranışlarınıza gerekse yönetim anlayışınıza baktığımızda görüyoruz ki çocuklara çok düşkünsünüz. Çocuklarla, çocuk dünyasıyla başka bir bağınız var.

Herkesin içinde bir çocuk yaşıyor galiba. Benim çocuklara karşı büyük bir sempatim var. Galiba yaş ilerledikçe çocukları daha fazla gelecek olarak görmeye başlıyorum. Bir de bu dönemin çocuklarını çok zeki

buluyorum. Bu dönemin çocuklarının etrafı, oyuncakları vs çok farklı. Dönem çok farklı. Biz kendimizi bu kadar zeki görmüyorduk.

Genellikle belli bir yaşa gelmiş solcular “Bizim dönemimizde her şey daha güzeldi, daha iyiydi” derler. Bugünün gençlerini apolitik bulurlar. Siz çocuklar ve gençler için farklı düşünüyorsunuz...

Şimdi biz 1960’lardaki hayatı bugünkü çocuklarla buluşturmaya çalışıyoruz. Öyle bir durum yok. Bu kesinlikle o çocuğun gerilemesi demektir. O dönemde yaşanmışlıkların bize verdiği keyif vardır ama bugünle kıyasladığımda geri olma ihtimali de var.

Bugünün gençleri ve çocukları bizim yaşamadıklarımızı yaşıyorlar. Devasa bir iletişim dünyasıyla, özgür ortamlarla zenginleşiyorlar. Biz sevdiğimiz kadına yoldaş ya da bacı dediğimiz için bir daha ona yanaşmayan bir mahcup kültürden geldik örneğin.

Yaşanması gerekeni yaşamamayı onur olarak addettik. Bu çok yanlıştı.

Bunların Oyuncağı Iphone, Dedim

Nasıl olsa devrim olacak, denilerek her şeyi devrimden sonraya erteleyen bir anlayış mı?

Dünya değişiyor hocam. Değişim ve dönüşüm yasası komünistlerin anayasasıdır. Biz bu değişimi, dönüşümü sosyalist mücadeleye uyarladığımız ölçüde öncülük yapabiliriz ancak.

Değişimi dönüşümü kabullenmiş gibi gösteriyoruz ama esasen kabullenmiyoruz. Çok yakın bir arkadaşımın çocuğu Diyarbakır'da üniversitede okuyor. Kulaklarına piercing takmış. İki arkadaşı da yanında; baba, çocuğa verip veriyor. Ben camı açtım, baktım, çocuğun üzerine gidiyor. Çıktım gittim yanına. "Hayırdır, sanki çok sinirli gibisin." dedim."

Ya baksana, ne yapmış." dedi. "Kadın gibi, bilmem ne gibi, soytarı gibi..." lafları söyledi. Dedim "Sen bin dokuz yüz kaç doğumlusun?" "65" dedi. "Senin ilk oyuncağın neydi? dedim. "Bir tane çemberdi, onu itiyordum." dedi. "Başka oyuncağın oldu mu?" "Yok!" dedi. "Bunların oyuncağı iphone." dedim.

"Bilgisayar, LCD bunların oyuncağı hatta dünya bunların oyuncağıdır. Sen kendi zamanınla bu zamanı kıyaslamaya mı çalışıyorsun. Bu çocuk 1965'in çocuğu olamaz."

Çocuk bana "İyi ki sen geldin başkan. Yoksa bunlar beni yerdi" dedi.

Sadece kendi gözümüzle bakmayı değil, çağın gözüyle bakmayı da bilmemiz lazım. Bu şu demek değil: Çağın gözüyle bakıp doğruyu reddedelim.

Bunu demiyorum elbette. Doğruyu ve güzeli koruyarak ama değişime de ayak uydurarak yaşamının mümkün olduğunu söylemek istiyorum.

Peki, çağın gerekleri adı altında, gençler için kültür emperyalizmi tehlikesi de yok mu ?

Var ama bu bir iktidar meselesidir. "Kim ne kadar iktidarlaştı ve bunların yayılmacı politikaları insanlara

nasıl ve ne kadar ulaşabiliyor? Kapitalizmi ve emperyalizmi reddetmemizin temel sebebi ne?” Bu soruların nedeni de cevabı da iktidar meselesinde.

Yani kültür emperyalizmi, emperyalizmin yaşamımıza dair bütün pisliklerin kaynağı olmasından dolayıdır. Bütün kötülükleri önümüze koymasından dolayıdır. Biz iktidarlaşmadığımız sürece nasıl bir hayatı yaşatmamız gerektiğini göstermediğimiz sürece, çocuklarımız da mevcut düzen içerisinde kalmaya devam edecektir.

Taciz Etmiyorsa, Tecavüz Etmiyorsa, Baskılamıyorsa...

Sizin az önce anlattığınız 70’li yılların solculuğunda kadın erkek ilişkilerinde de feodal bir bakış açısı hakimdi. En azından açık bir ilişki yok. 90’lı yıllarda bu durum biraz aşıldı gibi. 2000’li yıllardan sonra ise LGBT bireyler, trans bireyler, farklı cinsel yönelimi olanlar artık solcuların gündeminde oldu. Kimileri bunu hastalık olarak görür, kimileri yozlaşma olarak görür. Sizin bakışınız ne?

Toplumsal cinsiyetçiliği reddederim. Kim nasıl yaşamak istiyorsa, kim kendisini nasıl görmek istiyorsa öyledir. Bu bir yaşam biçimidir. Bundan kaynaklı da o durumla ilgili söyleyecek hiçbir lafım yok. Kimsenin haddi değil onun önüne bir şey koyması, hastalıklı görmesi, karşı çıkması.

Bütün canlıların eşitliğine inanırım ben. İdeolojik olarak da böyle söyleriz. Biz korumacı olarak da bakmayız. Böyle yaşaması gerekiyorsa böyledir. Bitmiştir bizim için.

Bunun için de tartışmaya, onları savunmaya gerek yok. Çünkü toplum konuşur, konuşur, sonra “Ama...” der. İşte o “ama” aslında onun karşıtlığını gösteriyor.

Bir başka yaşamı gasp etmiyorsa, taciz etmiyorsa, tecavüz etmiyorsa, baskılamıyorsa herkesin yaşam biçimine kendisinin karar vereceğini düşünüyoruz.

Siz böyle düşünüyorsunuz da, gerek sizin gelenekten gerek başka sol hareketlerden olsun, sol bunu aştı mı sizce?

Bizim hareketimizde bu hiç sıkıntı olmadı biliyor musunuz? Bizde örgütlüler vardı çünkü. Bu örgütlü arkadaşlarımız geldiğinde hiçbir yoldaşın garipsediğini ya da “Ne oluyor ?” dediğini görmedim. Demek ki beslediğimiz ideoloji, aldığımız o bilimsel bilinci özümsememizi de sağlamıştı.

Birçok Gencimizin Yok Olup Gittiğini Gördük

İlk icraat alanlarınızdan biri eğitim. Özellikle okuyan gençlere, çocuklara destek. Neden önce eğitimden başladınız?

Geldiğimiz kültürel, sosyal ve ekonomik yapımız gereği, hepimiz okumaktan, okutmaktan başka çaremizin olmadığını biliyoruz. Hele bizim gibi “öteki olarak görülenler” ile “yoksullar”ın okumaktan başka bir çaresi yok. Yaşadığımız topraklar bize bunu gösterdi. Okuyup hayatımızı idame edebilecek bir meslek sahibi olmadığımızda

savrulup gideriz gibi geliyor bana. Köy boşaltmalardan sonra büyük şehirlerde birçok gencimizin yok olup gitliğini gördük. Büyük sıkıntılar yaşandı. Bu anlamda çocukların okumasını sağlayabilmek, yaşamını biraz daha rahatlatmak bizim vicdani bir görevimiz.

Sol kesim okumaya, öğrenmeye, bilimsel düşünmeye çok açık. Hele Dersim özelinde düşündüğümüzde okumaya, yazmaya, eğitime daha da önem verilir. Fakat son 30-40 yılda bir tarikat yapılanması, neredeyse öğrencilerin yarısını kendi okullarına kendi vakıflarına, kendi yurtlarına mahkum etti hatta hapsetti. Oradan 15 Temmuz darbesine gelen uzun bir süreç yaşandı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bir diğer sorum da duyarlılıkla ilgili: Tarikat yurtlarında herhangi bir taciz, herhangi bir istismar yaşandığında sosyal medyada herkes ayağa kalkıyor. Ama yurt açma, burs verme, okul açma, dersane açma bu konularda sol geri kaldı ya da üzerine düşeni yapmadı, yapmıyor. Sizin bu duruma bakışınız nasıl?

Devlet, kamuya ait ve kendi yedeğindeki vakıflar üzerinden eğitimi kontrol etti. Özel okullar üzerinden de ticari bir alan olarak gördü eğitimi. Hatta öyle özendirdi ki, özel okullara devlet bütçesinden destek bile verdi. Toplumunu şuna mahkûm etti:

“Okuyabilirsiniz. Ama ben tüccarım siz de müşterisiniz.”

Devletin böyle bir hakkı yok. Çünkü devlet açtığı bütün yurtları, oraya koyduğu bütün yatakları, oradaki

bütün eğitim materyallerinin tamamını bizim vergilerimizle alıyor. Bizden aldığı vergileri bizim çocuklarımızın eğitimine kullanmayacaksa, sağlığına kullanmayacaksa, kamusal alanda kullanmayacaksa, istihdamda kullanmayacaksa, fabrikada kullanmayacaksa, tarımda, sanayide kullanmayacaksa benden niye para alıyor? Alıyorsa bana hizmet etmek zorunda. Biz nasıl şu anda bize gelen katkının bu halk için geldiğini ve bundan dolayı da bu halka harcamak zorundayız diyorsak, devlette böyle düşünmek zorundadır.

Ama düşünüyor.

İşte kapitalist emperyalist sistemin bütün ülkelerde kendini var ettiği durum bu. İki şekilde yapıyor:

Birincisi özel mülkiyet yolu. Diğer tarafta da özel mülkiyete karşı kendisini sunuyor topluma. “Karar ver!” diyor. “Onun çok yüksek miktardaki biraz daha güzel yurduna 1000 lira mı vereceksin? Bana 200 lira mı vereceksin?”

Her halükarda seni sömürüyor. Mesele aslında tam da burada. Buna karşı neler yapılabilir? Devrimciler, sosyalistler buna karşı alternatif çözümler üretmek zorunda. Devlet, vakıf vs dışında bir kolektif oluşturursun. Dersin ki “Kardeşim 5 adam çalışıyor. Şu kadar elektrik, şu kadar su parası gidiyor. Vergisi şu kadar... Bunu ortaklaştıralım.” dersin.

Kişi başı 10 lira düşüyorsa işte bu bir kolektif durumdur. Çünkü iktidarlaşmamışsın. İktidar elinizde değil. Biz bunu yapamadık. Aslında bunu yapabilecek kapasitede çok insanımız var.

Belediyeler var. Büyük şehirlerde kendisini muhalif olarak gören birçok belediye 20 tane yurt yapabilecek durumdadır. Eminim bir öğrenciyi 90 liraya 100 liraya çok ucuz, çok sağlıklı ve güzel yerlerde barındırabilirler.

Şu anda 170 öğrenciye burs veriyorsunuz. Ovacık Lisesi'nde 80 öğrenci olduğunu düşünürsek aslında önemli bir sayı. Peki burs ve benzeri eğitim desteği verdiğiniz öğrencilerden ve ailelerden nasıl geri dönüşler aldınız?

Çocuklar bizimle beraber çalışmaya başladı. Bizim çalıştığımız alanlara geldiler destek verdiler. Geçen sene burs alıp da mezun olan 20'ye yakın çocuk vardı. Ondan önce de bir 10 mezun. Öğrencilerden ve ailelerden aldığımız geri dönüşler çok güzel tabii.

Sünni İslam Ülkelerinde Kadının Yeri Çok Geride

Belediyenin koridorlarında duvarlar Ovacıklı kadınların fotoğraflarıyla süslü. Etkileyici bir görüntü bu. Sizin çalışmalarınızda kadınların yeri nerde?

Türkiye'nin toplumsal koşullarına ve feodal kültürüne rağmen, aslında sosyalistler kadını önemli ölçüde önemsemi bence. Hatta kadının özgürleşmesi meselesinde omuzdaşlık yaptı, yardımcı da oldu. Çünkü özellikle Sünni İslam ülkelerinde kadının yeri çok geride. 1970'lerden itibaren gelişen devrimci gençlik mücadelesinde az da olsa kadın haklarında bir kıpırdanma oldu. Bazı örgütlerde kadın; öncü, önderlik aşamasına kadar geldi. Buna

rağmen genel olarak mevcut sistem içerisinde kadını geri gören, kadını mutfağa, eve kapatan anlayış da varlığını sürdürdü buna paralel olarak.

Biz de Ovacık'taki iktidarlaşma sürecimizde kadının üretim içindeki yeri ile ilgili çalışmalar yaptık. Bizim 16 kişilik kolektifin yarısının kadın olduğunu söylemiştim daha önce. Ama cinsiyetçi anlayışa karşı daha etkili çalışmalara yeni yeni başladık. 8 Mart'ta bir deklarasyon yayınladık. Kadının yerelde iktidarlaşmasını, yönetimde yer almasını önemsiyoruz çünkü. Bu nedenle üretim içerisinde sözü ve yetkiyi tamamen kadın arkadaşlara bıraktık. Yani eksiğiyle, fazlasıyla, doğrusuyla, eğrisiyle ne yaptılarsa o arkadaşlar yaptı. İradesini kullanıp iktidar olmak için nelerin yapılması gerektiğine, kadın kendisi karar versin istiyoruz. Biz onlara sadece kurumsal olarak destek olabiliriz.

Kadının sömürüsü ile ilgili farklı anlayışlar var. Sorunu sadece erkek sorunu olarak gören feminist anlayışların yanı sıra kadın sömürüsünü düzen ilişkileri içerisinde ele alan, daha sınıfsal temelde bakan anlayışlar da mevcut.

Siz nasıl görüyorsunuz? Sizce bu sorunun temelinde ne var?

Ben bunu çok teorize edemiyorum. Sınıfsal çelişki olduğunu düşünüyorum. Kesinlikle cinsiyetçi bir bakış açısıyla bakmam. Feministlerin karşısındayım, diyemem. Kendisini bu şekilde özgürleştirmek isteyen bir anlayış varsa, bunu da olumlu karşılarım ama ben kadının sınıfsal bir temel üzerinde yükslebileceğini düşünürüm.

Ayrıca kadın meselesinde bana çok da laf düşmeyeceğini düşünüyorum. Eksik olduğum konulardan biridir bu. Ama şu konuda netim: Bütün bireyler, bütün canlılar eşittir.

Bu noktada sizin ortaya koyduğunuz pratiğe bakalım biraz. Bu 4 yıl içerisinde kadının özellikle üretim alanında daha fazla rol almasıyla birlikte ne gibi değişimler oldu?

“Biraz geri kaldık.” diyebiliriz aslında. Kadının üretme kabiliyetinin çok geliştirildiği bir ilçe değiliz. Demokrasi ve özgürlükler için devrimci mücadele olmuş ama kadın tam olarak evden çıkamamış. Kendisinde çok fazla yönetme kabiliyeti bulamamış ama bir yandan söz söyleyebilme iradesi de gelişmiş.

Bizim pratiğimize bakacak olursak; özellikle tarlada planlamaya, programlamaya, paketlemeye hatta sirkülasyonu sağlayarak buradan başka alana götürmeye kadar kadınlar etkili oldu. Buranın dışına çıkıp Bursa’da ya da başka yerdeki eğitim çalışmalarına kadınlar gitti. Bunun kararını da kendileri aldı. Sadece destek olabileceğimiz durumda bize danıştılar. Ama bunlar yeterli değil. Kadın öncelikle ekonomik, siyasal alanda kendisini özgürleştirebilecek programlarla öne çıkmalı. Bu galiba öyle çok kısa sürede olabilecek bir durum değil. Bin yıllık bir feodal toplumun kalıntıları hepimizin hâlâ üzerinde.

OVACIK

Komünist Başkan'ın Ovacık'ta seçilmesi ve Ovacık'ı yönetmesi tesadüf değil. Ovacık, gerek insanlarının niteliği gerek tarihi gerekse doğal yapısı ile benzersiz bir ilçe. Günümüz dünyasının, doğasıyla, mimarisiyle, insanıyla tahrip edilmiş kentlerine karşı yeni bir yaşamı ve arayışı temsil ediyor Ovacık. Aynen Fatih Mehmet Maçoğlu gibi. Maçoğlu ile Ovacık'ın kimliği, birbirini tamamlıyor, bütünleşiyor.

Özel Olarak Yapsan Bu Kadar Güzel Dağlar Yapamazsın”

Ovacık'ta doğdunuz, Ovacık'ta okudunuz. Şimdi Ovacık'ta yerel yöneticilik yapıyorsunuz. Doğasıyla, insanıyla Ovacık'ı bize nasıl anlatırsınız?

Gittiğim her yerde söylediğim bir şey var: Dünyanın en güzel Mayıs'ı Ovacık'ta yaşanır. Mayıs bizim yaşamımızda iki şekildedir. Birincisi kendini yeniden var edıştır, doğanın kendini var edişidir. İkincisi mücadelemiz içerisinde, Türkiye devrim mücadelesi içerisinde de en canımızı acıtan aydır. Buna rağmen “Türkiye'nin, dünyanın en güzel Mayıs ayı Ovacık'tadır.” diyorum. Öyle bir şey

ki; bir tarafı karlarla kaplı dağların hemen alt tarafında kardelenler boy verir. Özel olarak uğraşsan bu kadar güzel dağlar yapamazsın. Dağların üstünde bir de çöküntü oluşmuş, ona başka bir hava veren.

Ovacık, bir tarafı ormanla, bir tarafı açık araziyle çevrili, içinden Munzur'un geçtiği küçük bir ilçe.

Hayatımın en huzurlu, doğayla iç içe geçmiş en güzel dönemini Ovacık'ta yaşamış biriyim. Kar ve kış dezavantaj olarak görülebilir belki ama artık onun da dezavantaj olma özelliği kalmadı. Çünkü Kars- Sarıkamış'tan sonra en güzel, en kaliteli karın Ovacık'ta olduğu bilencerce söyleniyor. Uzun kış aylarında doğa ve kar sporlarının çok rahat yapılabileceği bir yer burası. Kolay, orta ve zor parkurlarıyla, trekkingler için de eşsiz güzellikte. Farklı yüzlerce parkur keşfedilebilir. Munzur Dağları'ndaki boşlukları dolduran su rezervleri yürüyüşçülerin ve dağcılarının çok hoşuna gidecektir.

Doğasını çok güzel anlattınız. İnsan yapısı nasıl?

Bana göre kim kendisini nasıl hissediyorsa odur. Ama araştırdığım kadarıyla buranın etnik yapısını Kürt- Kızıbaş'lar oluşturuyor. Ama dediğim gibi hangi halktan ve inançtan olursa olsun bizim için değerlidir, önemlidir.

Mevcut güvenlik politikalarından dolayı genç nüfusun azaldığı, 45-80 yaş arasının daha fazla yaşadığı, yüzde 50'sinin kadın yüzde 50'sinin erkek olduğu bir ilçe. Çok ilginçtir ki köy ile şehir nüfus oranları da yüzde 50, yüzde 50. Doğum oranı ise, Türkiye'deki binde 14'ün altındadır.

Toplumsal büyük bir bölümü şu süreçte hayvancılık, çiftçilik yapıyor. Bir bölümü arıcılık yapıyor.

Buranın yerlileri dışarıdan gelenlere karşı çok sıcak. Dışarıdan gelen herkesi meyman¹⁴ olarak gören bir anlayış var. Misafir ağırlamayı çok önemseyen bir toplum.

Ayrıca kendi içerisinde Alevi inancından gelen ‘‘Pir-Talip’’¹⁵ meselesini çok önemserler. İnsana değer yüksektir. Anahtarı kapısının üzerinde bırakıp, evini bırakıp komşusuna giden çok az yer vardır. Ovacık onlardan biri. Çünkü komşusuna, insanlarına güveniyor.

Senin Paran Bunları Satın Alabilir mi, Dedim

Doğasıyla, kültürüyle bu kadar güzel bir ilçeye yönelik çok sayıda tehdit var.

Hidroelektrik santralleri, siyanürle altın çıkarma projeleri, toprak satışları... Siz Ovacık'ın geleceğini tehdit altında görüyor musunuz?

Bir yerde doğa güzelliği varsa kapitalist- emperyalist sistem oraya gözünü diker. Oraya para gözüyle bakar. Turist çekmek için büyük büyük oteller yapar. Bu kadar güzel ve kaliteli suyun derelerde özgür bir şekilde akmasına, ağzında salyalar akıtarak bakan bir sürü insan var. Dağların içerisindeki cevherlere göz diken ülke ve doğa düşmanları var. Sizinle bu görüşmeye gelmeden önce bir kişi geldi ‘‘Merhaba, siz bizi sevmezsiniz, biz

14 Meyman: Kırmancı dilinde misafir demek.

15 Pir: Alevilikte Pir, ‘‘Dede’’ ile aynı anlamda kullanılır. İnanç önderi demek.

madenciyiz ama yine de sizinle bir merhabalaşalım. Komünistlerin ön yargılı olmaması lazım.” dedi. Dedim ki “Ben madene karşı, baraja karşı ön yargılıyım, bu kadar açık. Bunun bilimsel tartışması da yok.”

Ben belediye başkanı olduktan bir ay sonra Ankara’da bir vatandaş beni arayıp duruyordu. “Gelip sizi görmek istiyorum.” dedi bir gün. Üç gün geçti; yine “Abi ben sizi görmek istiyorum.” dedi. “Benimle görüşmek isteyen herkes geliyor, buyur gel.” dedim. “Ama ben Ankara’da geliyorum” dedi. “Nereden gelersen gel!” dedim. Kızdım yani. Sonra gelmiş, Elazığ’da inmiş. Aradı” Başkanım, ben şu anda Elazığ’da taksi kiraladım sizin yanınıza gelmek istiyorum.” dedi. Bir komedi filminde gibiydik. “ Ya gel arkadaş!” dedim. “Bak bir daha ararsan görüşmem seninle.” diye de ekledim.

Neyse çıktı geldi. Böyle büyük bir pasta yapmış, tatlı falan bir şeyler... Başladık konuşmaya. Konuştuk konuştuk... Madenciymiş. Bu bölgede yer alan 27 kilometrelik bir maden rezervinin peşine düşen şirketin mühendisiymiş. Ordu – Fatsalıymış, devrimci mücadeleden filan bahsediyor. Anlattı, anlattı, sonunda cep telefonunu çıkarıp koltuğun üzerine attı. “Bu cep telefonları da maddendir.” dedi. Şudur da budur da... Anlatmayı sürdürdü.

Saate baktım dedim “Bak şu kadar süre konuştun. Ben sana müdahale etmedim, sıra bende.” Bak, bir daha gittiğin yerde şunu da söyle: Dağların içerisinde maden kitlesi çoğaldığında yer altı sularına bulaşır, yer altı sularını zehirler.”

“Bunu söyle en azından korkutucu olsun.” dedim. Bunu söylerken şunu da ekle: “Biz madene ulaşmak için dağı parçalarız.”

“Siz parçaladığınız dağın üzerindeki bütün bitkilerin, yaşayan canlıların, bir daha oradan başka nerede yaşayacakları hesabını yapmazsınız. Bizim anılarımızı, hayallerimizi yerle bir edersiniz.” dedim. Sana bir şey daha anlatayım, diye ekledim: “Bak şu dağı görüyor musun? Bizim evimiz tam bu Sultan Baba Dağı’na bakıyor. Nene her sabah kalktığında o Sultan Baba Dağı’na bakardı. O Sultan Baba Dağı’nı görürdü, bir elini öperdi, bir de evin eşiğini öperdi.

Talip: İnanç önderine yani bir pire bağlı olanlara talip denir. Alevilikte Muhammed-Ali soyundan gelmeyen yani Ocakzade olmayanlar taliptir. Dede’nin de Dede’si vardır. Dede’nin Dede’si talibin Mürşid’idir. Bu anlamda bir kişi hem dede, hem talip olabilir.

Çünkü bizim için kutsal bir dağdı. Küçük çocuktuk, bizim büyüklerimiz, dedelerimiz bize derlerdi ki; bu dağdan sonra dünya karanlıktır.

Yani dünyanın sonudur orası. Bizim dünyamız o kaddı. Şimdi düşünün siz o dağı indireceksiniz, Benim çocukluk hayalim olan dünyanın sonunu bana göstereceksiniz.” dedim.

“Şu orman bölgesinde bakır ve altın rezervi var. Ben çocukken hayvanları o ormanlarda otlatıp akşam köye geldiğimde hayvanları iyi otlattığım için herkesten aferin alıyordum dedim. Aferin diyorlardı. Sen davarı bu sefer iyi beslemişsin. Baksana göbekleri nasıl şişmiş, diyorlardı.

Şimdi sen, 25-30 tane hanenin beni yücelten, benim yaptığım işten dolayı bana ettiği o teşekkürün değerini sikleştiriyorsun. Sence, senin paran bunları satın alabilir mi benim vicdanımda.” dedim sonra. Adam cep telefonunu attı oraya “Ben bir daha buraya maden mühendisi olarak gelmeyeceğim. Söz turist olarak geleceğim.” dedi.

Dağları Yırta Yırta Gidiyorlar

Bir ülkenin sanayisi, kalkınması için madenler gerekli. Siz madenlerin çıkarılmasına toptan karşı mı çıkıyorsunuz?

Hayır, hiç karşı değiliz. Şimdi bakın şu ormanlık bölgeye...(Ovacık'ın ormanlık alanlarını gösteriyor) Dağları yırtta yırtta gidiyorlar. Birçok yerde gördüm beyaz bir toprak çıkıyor. Rüzgâr o toprakları savuruyor. Böylece bütün canlıların yaşam alanlarını yok ediyor. Dünyanın birçok yerinde maden böyle çıkarılmıyor. Ben de araştırmaları inceledim. Bir dağın içine giriyorlar oradaki kütlenin bir bölümünü çıkarıyorlar sonra o toprağı yerine koyuyorlar. Ve o dağın çökmesini, üstündeki bitkilerin yok olmasını engelliyorlar. Biz buna karşı çıkmayız, bu bir ihtiyaç, kullanmak zorundayız. Doğayı bozmadan, yok etmeden, talan etmeden yapılabilme olanağı varken en yüksek kârı elde etmek için en ucuz yolun seçilmesine karşıyız.

Yıllardır baraj yapımı ve maden işletmeleri eliyle doğanın talan edilmesine karşı mücadele ediyorsunuz. Şimdi bir de toprak satışları gündemde Ovacık'ta.

Bütün bunlara nasıl karşı duracaksınız, tehditleri önlemeye gücünüz yeter mi?

İki şekliyle bakıyoruz. İlki, hukuksal hakkımızı kullanıyoruz. Aslında çevreyi koruyan yasalar var ama yasaları tanımayan bir anlayış söz konusu. İkincisi; toplumun vicdanını örgütlemeye çalışıyoruz. Toplumun kafasını bulandırmaya çalışıyorlar. Büyük paralarla toplumu parçalamaya çalışıyorlar. Esas mesele toplumsal örgütlülük. Bir yerde toplumun çoğunluğu karşı ise orada istediklerini yapamıyorlar. Birçok bölgede projeleri iptal etmek zorunda kaldılar. Biz de şanslı sayılırız. Bu anlamda Derişim halkı duyarlıdır. Kendi kullanım alanını bir başkasına talan ettirmez.

SONUÇ OLARAK

Fatih Mehmet Maçoğlu'nun temel bir amacı ve hedefleri var. Bu nedenle tüm icraatları yani belediye başkanlığı o hedeflere varmak için bir araç. Böyle olunca bütün icraatlar bir bütünlük içinde yapılıyor.

Dersim Merkezli Bir Model Yaratmak İstiyoruz

Siz tüm bu çalışmalarınızla nereye varmak istiyorsunuz? 21. yüzyıl dünyasında yeni bir model mi ortaya koymak istiyorsunuz? Temel hedefiniz ne?

Dünyanın tamamına örnek olabilecek bir model olalım, diye düşünürsek şu aşamada bu, çok iddialı olur, doğru da olmaz. Çünkü biz eksiklerimiz olduğunu biliyoruz. Esasen, bütün ilçeleri içine alan Dersim merkezli bir model bizim hedefimiz. Dersim'in kendi modelini yaratmak istiyoruz yani.

“Nedir bu model?” derseniz, doğasına, köyüne, sokağına, inanç merkezlerine saygılı, halk merkezli bir yapı bu. İşvereninden işçisine, ev kadınına, belediye meclis üyesine, muhtarına kadar her ilçeden insanların katıldığı Dersim merkezli büyük bir halk meclisi oluşturmayı

hedefliyoruz. Bütün kesimlerden temsilcilerin katılımıyla 45-50 kişilik bir yönetim organı oluşturmak istiyoruz. Bu yönetim, bütün ilçelerde üç ayda bir toplantı yaparak ilçenin tüm ihtiyaçlarına yönelik sunumunu yapmalı.

Bu sunum sonrasında, ihtiyaçların giderilmesine yönelik bütçe oluşturma, araç gereç organizasyonu gibi aşamalar planlanır. Fabrikaların kurulmasından, köylerdeki hayvancılığın desteklenmesine, tarımsal çalışmalardan paketlemeye, üreticiden tüketiciye ulaştırmaya kadar tamamını gerçekleştireceğimiz beş yıllık örnek bir süreç sonrasında çıkıp Türkiye'ye şunu demek istiyoruz: Biz iktidara geldiğimizde işte böyle bir model, böyle bir yönetim sistemi kuracağız.

Yani siz idealinizdeki iktidar modelinin bir prototipini Dersim'de yaratmak istiyorsunuz.

Evet, yaratıp uygulamak istiyoruz. Eksikliklerini söyleyen olursa başımızın üstünde yeri var. Bizi ileriye taşımak isteyenlerle omuz omuza dururuz. Kısacası, küçük bir şehirde modelleştikten sonra bunu ilan etmek istiyoruz.

Bunu sosyalizm olarak değil de sosyalizme hizmet eden bir model olarak tanımlıyorsunuz.

Tabii. İktidarlaştığınızda sosyalizmin tüm kurumları harekete geçene kadar sosyalizmi ilan edebilme ihtimalimiz yok. Biz parça bütün ilişkisi içerisinde sadece bir alanız.

Biz Buna “İki Çizgi Mücadelesi” Diyoruz

Sizin, halk ne yaşıyorsa saygı duyan bir tavrınız var. Sizce bu sosyalist bir davranış mıdır?

Kesinlikle. Biz ideolojik olarak söylediğimiz lafın altında kalmayı doğru bulmayız. “Halk bizim öğretmenimizdir.” diyoruz. Halkçılaşmak, kitlelerden kitlelere yürümek diyoruz.

Kitlelerden kitlelere mücadeleyi büyütmek halkçılaşmayla olur. Halkın yaşam biçimini, halkın kültürünü, halkın hassasiyetlerini reddederek bunu yapamaz, homojen bir toplum yaratamazsınız.

Siz bir dünyada bütün çelişkiler ve farklılıklarla birlikte iktidarlaşmak zorundasınız. Yani çelişkilerin olmadığı bir iktidar mümkün değil. Siz tek başınıza iktidara gelseniz bile muhalefet yaratmak zorundasınız. Sizin çelişkileriniz karşısında sizinle tartışmayı sürdürecektir bir muhalefetin olması lazım. Biz buna “iki çizgi mücadelesi” diyoruz.

Aksi takdirde homojen bir toplum yaratmak istersen bunun adı diktatörlük olur.

Marş Dinlediğimde Devrim Yapıyor Gibi Gelirdi Bana

Belediye başkanı seçildikten sonra herhangi bir konuda hayal kırıklığı yaşadınız mı?

Siyaset meselesi biraz sıkıntılı. Bu ülkedeki siyasetin dışarıdan bakıldığı gibi olmadığını gördüm.

Bu süreçlerle ilgili bir pişmanlığınız var mı ?

Var tabii. Bu süreçte pek çok dostuma ve aileme zaman ayıramadım. Ki aile çok önemli. İnsan zaman zaman “Üfff!” diyor, tatlı yorgunluklar oluyor.

İnsan zor anlarında bazen bir yerden güç alır. Bu, inancı olabilir, başka bir manevi kaynak olabilir? Sizin var mı?

Ben çok strese girdiğimde küçük kızım ile konuşurum. Strese girdiğimde, olumsuz bir durum söz konusu olduğunda ya da önüme bir engel çıktığında küçük kızım ile görüntülü konuşma yaparım, her şeyi unuturum.

Küçük kızınız size nasıl bir güç veriyor? Sözleriyle mi? Duruşuyla mı?

Cadı bir yanı var, böyle kendini sevdiren. Büyük kızımın hayatımda etkin yanı var. Yani büyük kızım bana lider gibi geliyor. Onun, bizde derler ya “gölgesi bana ağır.” Öyle bir yanı var. Sevgimi çok açıklayamam ama ona çok içten saygı duyan biriyim. Küçük kızım ise 23 yaşına girdi. Fakat bir cadılığı, sempatik yanı var.

Halk kültürü ve halk müziğinin önemsendiği bir bölgenin insanısınız. Kimleri dinlersiniz? Kimleri seversiniz?

Çok sanatçı var. Yöredeki müzisyen arkadaşlarımız içimizdekini söylüyor.

Grup Munzur ve Grup Yorum'u, Kardeş Türküleri severim.

Geleneksel müzikte Musa Eroğlu, Arif Sağ, Erdal Erzincan... Ender Balkır'ı acayip seviyorum.

Karadeniz türkülerine, özellikle tulum oldu mu bayılıyor. Birol Topaloğlu, Kazım Koyuncu, daha birçok sanatçı var dinlediğim.

Zazaca müzikte Yılmaz Çelik, Mikail Aslan, Kemal Kahraman. Kürtçe'de; Şivan Perver'i, Civan Haco'yu severim.

Ayrıca eskiden Emekçi'yi çok dinlerdim. Marş söylerken dinlediğimde, devrim yapıyor gibi gelirdi bana.

Okulda Bana 'Kurt' Konya'da ise 'Kürt' diyorlardı

Kimilerinin hayat felsefelerini özetleyen sözler, atasözleri vardır. Kendisine rehber ettiği bir cümle de olabilir. Sizin var mı?

İnsanın duygusallaştığı dönemlerde söyleyeceği veya ideolojik bağlamlarda söyleyeceği sözleri, cümleleri vardır. Ama hayatıma, düşünce yapıma yön veren kişilerin sözleri, cümleleri daha çok etkiler beni. Mesela Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya, Baba Erdoğan, Orhan Bakır... Bu kişilerin sözleri hep daha ileriye taşıdı beni. Özellikle Orhan Bakır ve Kaypakkaya'nın söylemleri beni çok ileri taşıyan, geliştirip çoğaltan söylemlerdi. Onların söylediklerini kendime rehber edinmiş biriyim.

Sizi tanımlayan bir kavram var mı?

Çalıştığım yerlerde beni daha çok “babacan” olarak tanımlıyorlardı.

Bir lakabınız var mı?

Okulda bana “kurt” diyorlardı. Çok iyi koşardım, çok hızlıydım. Konya’da ise bana Kürt diyorlardı ama böyle bir lakabım yoktu.

İşe Yaradı Desinler, Her Şeyimi Veririm

Şu kişiyle tanışmak isterdim dediğiniz biri var mı?

Eskiden Melike Zobu’yu çok severdim. Melike Zobu’ya gerçekten hayran biriydim. Hatta küçükken filmlerinden dolayı ona ilgi de duymuştum. Onunla tanışmak isterim.

Vedat Türkali ile tanışmışsınız ve aranızda bir mektuplaşma da olmuş...

Tanıştım. Biz Vedat Türkali’ye bir mektup yazdık. “Ölümünden sonra mezarını buraya getirip seni burada ölümsüzleştirmek istiyoruz.” dedik.

Çok duygulanmış, bunun üzerine beni davet etmişti.

Şöyle demişti: “Yavrum, ben hanıma söz verdim, ölünce O’nun yanına gideceğime dair.”

O öyle deyince biz daha fazla konuşmadık, ısrar etmedik.

Evine gittiğimde, Vedat Türkali “Bu evi sana vermek isterim.” dedi bana.

O sıralarda ben de Vedat Türkali ile evinde görüşme şansı bulmuştum. Sizden bahsetti, sizin çalışmalarınız onda bir heyecan yaratmıştı. Bunu size yansıttı mı?

Yansıttı, söyledi de. “Eskiden bizle siz birbirimizi çok sevmezdik, siz çok serttiniz. Şimdi birbirimize methiyeler diziyoruz. Ama ben TKP’den koptum.” dedi.

51 yaşındasınız. Uzun bir ömür diliyoruz size ama hepimiz ölümlüyüz. Nasıl anılmak istersiniz sonraki kuşaklarca?

“Bir işe yaradı” desinler, yeter. Gerçekten bunu çok samimi söylüyorum. “İşe yaradı.” desinler, her şeyimi veririm.

Kim desin bunu?

Halk. Gerisine gerek yok. Ben işe yaradığımı düşünmüyorum aslını sorarsan. Çünkü biz kendisini feda eden, canını verenlerin ardılları olarak onların bize sundukları perspektifi kuşanamadık. Yerel yönetimde dört yılda yaptıklarımız, bir işe yaradığımız anlamına gelmez.

Ben örgütlendiğim ilk günkü gibi hâlâ içinde bulunduğum siyasetin doğruluğuna inanan biriyim. Mücadele de ettik ama yaptığımız mücadele bu ülkede azınlıkta kaldı, cılız kaldı.

Bir de şunu özellikle yazarsan sevinirim, benim için önemlidir. Gittiğim her yerde de söylerim:

“Elitler, kendilerini ‘sol’ olarak da tanımlasa; onların iktidarını reddetmek, yoksulların, ezilenlerin, ötekilerin iktidarı olan sosyalizmde ısrar etmek lazım.”

EK

FATİH MAÇOĞLU'NUN VEDAT TÜRKALİ'YE YAZDIĞI MEKTUP

“**B**unca yıllık baş eğmeyen duruşunuzdan cesaret
olarak size bir teklifte bulunmak istiyoruz.

Türkiye edebiyatına değerli katkıları olan vicdanlı bir entelektüel olarak sizi, Kürtlerin ve tüm ezilenlerin yanında olan bir dostumuz olarak sahiplenmek bizi mutlu etmenin ötesinde onurlandırıyor.

Yüzyıllar boyu devletlerden, zorbalardan, zulümlerden kağanlara kucak ağmış Dersim topraklarında herkes ev sahibi olarak yaşadı. Büyüklerimiz Kırmanciye dediği bu “Zerreweşiye / iç rahatlığı” ortamında dilinden, dininden, kimliğinden veya cinsiyetinden ötürü kimse tekileştirilmedi.

Kavimler-Kültürler bahėesi Dersim, aynı zamanda Kızılbaşlar için bir “rıızalık şehri” dir.

Siz Vedat Türkali olarak, bu coğrafyanın temsil ettiği değerler dünyası açısından bizim için önemli bir sembolsnz. Sizi Dersimli yapmak için rızalığınızı istiyoruz. Kabul ederseniz, Dersim’in Ovacık ilėesinde, Munzur Dağları’na ve ovaya bakan, eski adı Xanku, yeni adı Isıtma olan köyümüzün arazisi yakınında, size iki dönüm toprak

tahsis etmek istiyoruz. Bu bizim ve bizim gibi tüm mazlumlara ortak özlemi olarak, hayatınızı adadığınız sınırsız, sömürsüz dünya mücadelesinde asıl önemini taşıyacaktır. Özünde toprağın mülksüzleşmesini hedef alan bu hareketimizle aynı zamanda halkların kardeşliğine, barışa ve bu dünyanın gelip geçiciliğine vurgu yapmak istiyoruz.

Kızılbaş inancında ölüm yoktur. “Ölüm ölür biz ölmeyiz” diyor bir dizesinde Aşık Hüdai. “Ölürse ten ölür / canlar ölesi değil” diyen bir geleneğin çocukları olarak, sizin ölümsüzlüğünüze talibiz. Sizi, “bir gün tek başına” kalmayacağınız, hiç bir vakit sahipsiz kalmamış dağlarımızı duyacağınız “güven” le ağırlamak istiyoruz.

Zamanı geldiğinde Dersim’deki bu toprağınıza gömmek isterseniz:

Mezarınızın başına bir ceviz ağacı dikeceğimize, sizi bu topraklarda sahipsiz bırakmayacağımıza söz veriyoruz. Atalarımız ve bizim için kutsal olan bu coğrafyada, yatacağınız yeri de kutsal belleyeceğimize söz veriyoruz. İki dönümlük bu arazi üzerine yapılmak istenen anıt mezarlığın tüm Marksist ve muhaliflerin kendini dinleme mekanı olacağına, her daim temiz ve korunaklı olacağına söz veriyoruz.

Teklifimiz tarafınızdan kabul edildiğinde, başta Dersim ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere, bir çok kurum ve sivil toplum örgütleriyle ortaklaşılacaktır.

Toprağı hibe eden Hanoğlu Ailesi.”

Dersim-Ovacık Belediyesi

Fatih Maçoğlu.

FOTOĞRAFLAR

Ovacık ve Munzur Dağları

Ovacık Belediyesi'ne girişte sizi karşılayan dev afiş

**Girişi kütüphane olan Türkiye’de
belki de dünyadaki tek belediye.**

**Komünist Başkan Maçoğlu, her yılın sonunda belediyenin
tüm hesaplarını belediye binasının girişine asarak Ovacık
halkının denetimine sunuyor.**

Ovacık'ta kolektif ve tamamen doğal
üretim yapılan topraklar

Ovacık'ta hasat zamanı. Tarlalardan, nohut, fasülye
toplarken yine kolektif ruh iş başında.

**Komünist Başkan Maçoğlu,
halk ile birlikte çevre temizliği yaparken.**

Ovacıklı çocuklara yönelik tiyatro gösterisi

Başkan Maçoğlu, kültürel, sosyal etkinliklerde de halk ile birlikte. Ovacık'taki bir gecede Başkan Maçoğlu halay çekerken

Başkan Maçoğlu'nun da okuduğu Ovacık Yatılı İlköğretim Bölge Okulu. Bina şu anda boş ve harabeye dönmüş durumda.

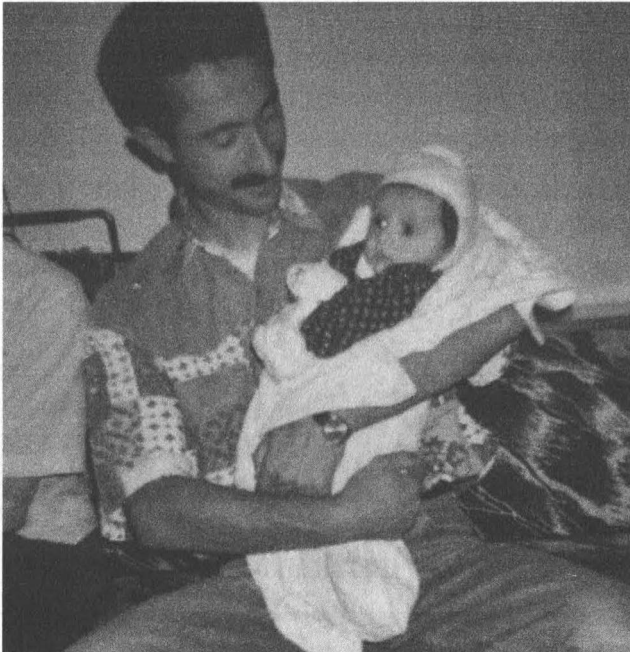
Askerlik arkadaşları

Tunceli Pertek'te çalıştığı dönem. Pertekli gençlerle...

Çocukluğu...Anne, baba ve kardeşleri

Kucağında büyük kızı Deniz

Ovacık YİBO'da arkadaşlarıyla

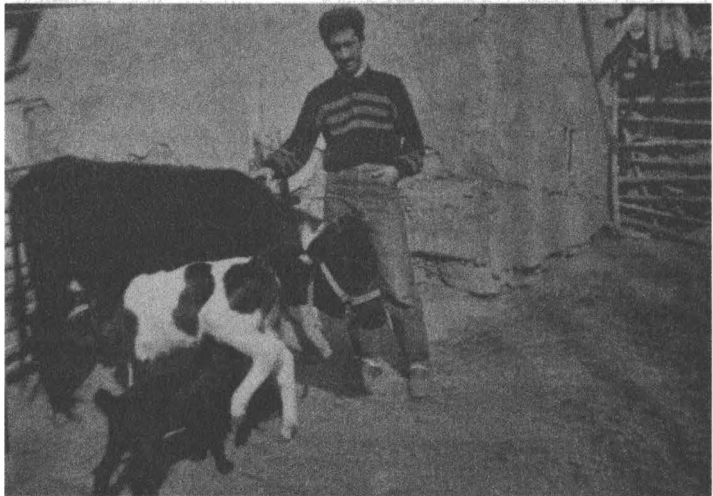
Kırklareli'nde askerlik yaparken...

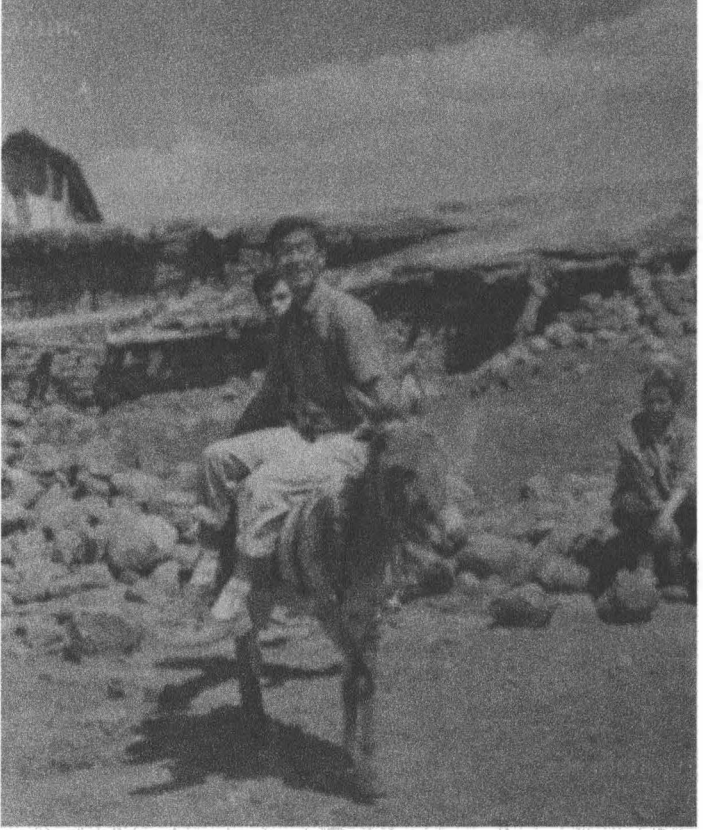
Konya'nın Bozkır ilçesi Hisarlı kasabası
futbol takımında forvet oynarken...

Konya'nın Bozkır ilçesi Hisarlı kasabası futbol takımı...

Konya'da çalışırken köy uygulama ziyaretleri...

Bingöl Sağlık Meslek Lisesi'nde okurken
eşek sırtında köy uygulamasında...

Kayınpederi ve büyük kızı Deniz

Düğününden... Gelin damat ve akrabaları

Eşi ve köydeki komşusu

Bingöl'de öğrenciyken...

“Önüme bir engel çıktığında küçük kızım ile konuşur ve her şeyi unuturum” dediği kızı Ezgi...

“Doğumunda ilk kucağıma aldığımda ağlamıştım” dediği
büyük kızı Deniz...

- Fatih Mehmet İsminin Hikâyesi
- Kitap Yere Düştü; Baktım, İbrahim Kaypakkaya
- "Nedir Bu? " Dedim? " Bu Ezandır." Dediler
- Süleymancıların Köyünde "Hadi Camiye Gidelim!" Dediler
- Kaymakam "Bu kim?" Diye Şaşırdı
- Hayatımın En Korkunç Dönemi
- Devrimciler Galiba Yanlış Yapıyorlardı
- Askerlere Bildiri Dağıtıyordum
- Cem Tutulurken Ben de Eşim de Ağlıyorduk
- Son 2-3 Sandığa Gelindiğinde, Ben O Kitabı Okuyordum
- Terzi Fikri, Mehdi Zana, Juan Manuel Sánchez Gordillo...
- Saadet Partisi'nden Bir Grup Geldi
- Dersim Merkezli Bir Model Yaratmak İstiyoruz
- "İşe Yaradı" Desinler, Her Şeyimi Veririm

* * *

"Ücra" bir coğrafyada kendi halinde bir yaşam sürdüren Ovacık, 2014'ten bu yana Türkiye'nin ve dünyanın ilgisini üzerine çekmeyi başarıyor.

Çünkü Ovacık'ta yeşeren umut, Türkiye'ye ve dünyaya yayılıyor.

İnsana, doğaya, kültüre, kısacası cümle varlığa saygılı, birlikte üreten, hakça bölüşen bir sistemin uçları filiz veriyor Ovacık'ta.

Giderek "Ovacık Modeli" olarak nitelendirilen bu yeni yaşamın taşıyıcısı, emekçisi, önderi konumundaki kişi ise Belediye

Başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu.

Namı diğer **"Komünist Başkan"**

Siyah Beyaz

www.kulturperest.com

Bu kitabın telif geliri,
Ovacıklı öğrencilerin
eğitimine katkı için;
Onur Toplumsal Tarih ve
Kültür Vakfı'na
bağışlanacaktır.